H. VII. 8.

(213)

102 A. 3

Ex Bibliotheca antiquo - nova Monasterii ad sanctum Petrum Salisburgi O. S. Benedicti ab Anno 1767. in alium ordinem redacta.

Armarium.	Classis.	Numerus.
X	E	77

IOANNIS TILII Chronicon de Regibus Francorum, à Faramundo usque ad Franciscum primum.

CVI DEINCEPS ADIVNXIMVS QVAE A' FRANCISCO Primo usque ad Henricum II. gesta sunt.

His adiuncta sunt, quæ ab Henrico II. ad Carolum IX. nunc regnantem acciderunt memoratu digna.

Cum Cæsareæ Maiestatis gratia & priuilegio.

BASILEÆ,

PER SIXTVM HENRICPETRI.

M. D. LXIX.

Acc. 2006-112 (3)
Whitney (163) Fd.

DC60
.8
.E537
1569x
Fol.

VAE res magno atque excellenti ingenio homines olim ad monumenta rerum gestarum posteris tradenda excitarunt, hæ ipsæ quin me ab hoc instituto reuocarint, parum absuit. Partim enim laudis studio ducti, cùm esse hanc unam, quæ tantos labores posteritatis memoria consolaretur, intelligerent, partim studio illustrandę patriæ, præmijs' que à populis, Regibus' que propositis, partim studio ueritatis proponendæ, similibus' que alijs causis, exempla ut proponerent posteris, unde quod imitarentur acciperent, id aggresi sunt. Ac mihi quidem laudem sperare hoc sæculo, cuius ea hactenus labes & macula fuit, aliorum labores aut ridere, aut cõtemnere, suos sine riuali laudare, sani hominis nõ uidebatur. Illustrandę autem patriæ consilium, etsi optimum, seponendum semper ab hoc scribendi genere putabamus. Pręmia autem nulla hoc tempore industriæ constituta uidimus: quippe illa honore, liberalitate' que alitur. Ea ubi dempseris, parum sibi constant industriæ fructus. Nunc uerò cùm diuitijs magni laudabiles' que homines fiant, ingenium, eloquentia, constantia, integritas refrixisse uidentur, omnes' que industriæ fontes exaruisse: præsertim cùm ad ingenij laudem parandam labore opus sit & sudore, ad opes parandas, quà cuique lubet nitatur. Ita fit ut homines docti, studiosi, industrij, ignoti sint, inter uulgus numerentur, nullo numero, nulla gratia, nulla authoritate habeantur: præmia eruditis debita, districta teneantur à paucis. Veritatis autem studium etsi nos mouere maximè potuit, periculum tamen quod semper uidimus conflatum studiosis eius proponendæ, odiorumq́ segetes inde gliscentes progredientesq́, hoc pręsertim tempore, quo uirtutem alligatam uidemus, forum sine fide, tribunalia sine iure, conculcatam disciplinam omnem militarem, omnium ætatum ordines simulatores, uel ipsos homines philosophiæ sacris addictos ab hac prouincia deterreret. Accedunt eò quorundam ioci & sales qui scriptorum inconditorum omnia plena indignantur. Videndum uerò ne qua in re illi laudem modestię uenantur, qui ea causa nihil se scribere profitentur, in ea ipsa re sint impudentes: & qui se fontes esse iactitant Philologiæ, cum aliorum rigare debeant ingenia, arescere illi siccitate deprehendantur, cùm grauissimè sciamus à prudentissimis uiris scriptũ, multos partim inertia nihil scribere, partim ambitione, cùm se putant satis magnam esse adeptos gloriam, eamq́ maiorem uisum iri, si in existimantium arbitrium sua scripta non uenerint. Hæc ego diu mecum agitans, quin genus

hoc scriptorum omne deleuerim, parum abfuit. At uicit tandem, quod uincere fuit æquum, & uicit quidem studium ueritatis passim proponendę. Is mihi solus stimulus, hi demum aculei fuere ad res gestas Gallorum perscribendas, cùm uiderem scriptores horum temporum, & uulgares, & eruditos passim res ita narrare & contexere, inuolucris ut rerum & uerborũ ueritatis amicissimam simplicitatem tegant: potentiorum ut auribus omnia data prudentes rerum ęstimatores intelligãt, totaq́ mente in ea cogitatione curaq́ uersati uideantur, ea demum ut literis mandarent quæ illis grata essent, & ad id unde aliquis flatus ostendi potuit, uela dederint, ut quam lucem ueritatis, uitę memoriam, nunciam uetustatis historiam sapientissimi homines dixerunt, eam, quoad eius fieri potuit, artificiosum mendacium, corruptelam disciplinarum reddiderint. Scribam autem quæ hac ætate aut certè proxima gesta sunt, ab eoq́ ordiar, unde Paulus Aemylius, nobilissimus rerum Gallicarum scriptor, finem fecit. Vnicus mihi erit scopus ueritas, ex qua si quid in me odij conflетur, opprimi me onere officij malo, quàm illud quod cùm fide mihi imposui oneris, aut propter metum deserere, aut propter ingenij debilitatem reijcere.

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Boston Public Library

http://archive.org/details/ioannistiliichro03duti

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
420	1	FARAMVNDVS I. REX AN. XI	4381
421	2		4382
422	3	*Lex Salica hoc tempore condita fuit.*	4383
423	4		4384
424	5		4385
425	6		4386
426	7		4387
427	8		4388
428	10		4389
429	11		4390
430 431	1	CLODIO COMATVS II REX ANN, XXVIII. *Alij Capillatum, alij Crinitum, uerbo idem significante, nominant.*	4391 4392
432	2		4393
433	3		4394
434	4		4395
435	5		4396
436	6		4397
437	7		4398
438	8		4399
439	9		4400
440	10	*Germanus Altisiodorensis Episcopus.*	4401
441	11		4401
442	12		4403
443	13		4404
444	14		4405
445	15		4406
446	16		4407
447	17		4408
448	18		4409
449	1	MEROVEVS III. REX AN X.	4410
450	2		4411
451	3	*Attila Hunnorum rex cum quingentis hominum millibus Germaniam permeans, non paucas diruit urbes: cùm multam et am Galliæ partem peragrasset, tandem Aurelianum obsidet.*	4412
452	4	*Annianus Aurelianensis episcopus.* *Lupus Tricaßium episcopus.*	4413
453	5	*Nicasius Rhemorũ Archiepiscopus martyr. Quæ de Vrsula & undecim millibus uirginum martyrum leguntur, his temporibus gesta sunt.* *Cum Attila pedem referente manus conserit in Catalaunis. Aetius Imperatoris præfectus in Gallijs, cui Meroueus Francorum rex, & filius Childericus, Theodoricus Visigotthorum rex. & eius filius Thorismundus suppetias ferunt. In eo prælio ex utra-*	4414

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		que parte interire ad 180. millia hominum fortißimorum. illic Theodoricus occubuit.	
454	6	Attila uictus Aetij incuria euasit, & in Pannonias profugit. Thorismundus patri Visigotthorum regi succeßit.	4415
455	7		4416
456	8		4417
457	9	D. Genouefa uirgo Pariensis	4418
458	10		4419
459	1	CHILDERICVS IIII. REX ANN. XXVI.	4420
460	2		4421
461	3	Childericus rex libidinosus, & omnis generis luxui addictus, quum tributis populum aliquandiu uexasset, quo fastum & pellices maximè foueret, tandem ob insolentiam expellitur, preciũ stultitiæ ferens Aegidius Romanus Sueßionum præfectus, successit in eius locum per annos 8.	4422
462	4		4423
463	5		4424
464	6		4425
465	7		4426
466	8		4427
467	9		4428
468	10		4429
469	11	Rex Vidomari opera amici fidißimi in regnum reuocatur, cui obuiam proficiscitur ad Ambaros usque, cum amplißimo Francorum nobilium comitatu. Bißina Bißini regis Turingiæ uxor, marito relicto, Childericum est sequuta.	4430
470	12		4431
471	13		4432
472	14		4433
473	15		4434
474	16		4435
475	17	Colonia à rege expugnata, & exercitus Aegidij cæsus.	4436
476	18		4437
477	19		4438
478	20	Britanni ex insula Albione olim, nunc Anglia uocata, profecti, & nouas sedes quærentes, conantur Pictones, Andes, Cœnomanos, & Engolismenses armis expellere suis sedibus: & usque in Aquitaniam, quam tum Visigotthi occupabant, penetrauere.	4439
479	21		4440
480	22		4441
481	23	Aegidius moritur, cuius filius Syagrius cum in patris locum apud Sueßiones succeßisset, Franciæ regnum affectat.	4442
482	24		4443

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
483	25		4444
484	26	Annos regnauit 30. Paulus Aemylius.	4445
485	1	CLODOVEVS 5. REX AN. 30. Clodoueus apud Sueßiones uxorem ducit Christianam Clotildem Burgundionem.	4446
486	2		4447
487	3		4448
488	4		4449
489	5	Syagrius à Sueßionibus expulsus, Tolosam confugit ad Alaricum Visigotthorum regem à quo proditus, & Clodoueo redditus, securi percutitur. Sic desiere expulsi & cæsi in Gallijs imperium habere Romani.	4450
490	6		4451
491	7		4452
492	8		4453
493	9		4454
494	10		4455
495	11	Clodoueus Turingiam subiugat.	4456
496	12	A Rheno ad Sequanam regnum dilatat,	4457
497	13	ad Ligerim usq; fines suos extendit.	4458
498	14	Meleduni arcem expugnat.	4459
499	15	Diu multumq; laborauerat Clotildis regina ut maritum regem ad Christi fidem conuerteret, quod præstare nunquam potuit: aliquando autem Deo ita uolente contigit, ut in bello ad Tolbiacum in Vbijs, quod gerebat aduersus Alemanos, periculi magnitudine, idolorumq; diffidentia, repentè uouerit se Christianum fore: quo facto eorumq; rege cæso, confestim uictor euadit, omnemq; Alemaniam reddit tributariam. Ei ex prælio redeunti, ut gratificaretur, obuiam proceßit Clotildis usq; Rhemos, ubi à Remigio pontifice sacrum baptisma Christiq; fidem suscepit.	4460
500	16	Lantieldis regis soror ab Arriana hæresi conuertitur, partim in gratiam Theodorici Italorum regis, qui, dum Clodoueus in ecclesiastico erat concilio quod Aureliani habuit, legatos ad eum miserat: partim ob nuper susceptam religionem. Alemanos à grauißimis quæ uictor imposuerat tributis, durisq; legibus subleuat. Hanc synodum Aurelianensem alij scribunt fuisse anno 512.	4461
501	17	Initium belli aduersus Alaricum Visigotthorum regem, ex quo acerrimæ inter utrosq; principes & populum exarserunt inimicitiæ. Gundebaldus Burgundiæ rex, & Clotildis patruus, instigante Theodorico res inter Alaricum & Clodoueum cùm componere conatus fuisset, tanquam alteri plus fauisset, ipsum, iunioris fratris Odesilli impulsu, dimidio regni Clodoueus spoliat, eiq; concedit. Odesillus mox à fratre proditore circunuentus, & Viennæ oppressus occiditur. Causa igitur speciosiori Clodoueus cum magna militum manu Gundebaldum persecutus, regno & patria cedere cogit.	4462
502	18		4463
503	19		4464
504	20		4465

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
505	21		4466
506	22		4467
507	23		4468
508	24		4469
509	25	*In Pictonibus ad campos Vogladenses Alaricus rex & Visigotthi cæduntur.* *Mœnia Engolismæ ruinosa, in conspectu Clodouei urbem aggressuri ruunt, quod pro miraculo creditur. Illinc Burdigalam, usque hostes insecutus est. Theodoricus regis Clodouei nothus, in Aquitaniam præmissus Albios, Ruthenos, Aruernos, Tolosates, Vasconiamq; subiugat. Aruerni postremi sese regi dedunt, cæso Appollinare eorum duce Sidonij episcopi consanguineo. Almaricus Alarici filius in Hispaniam fugiens, patri successit. Rex intellecta Gundebaldi morte, Sigismundo eius filio eam regni Burgundiæ partem quæ est ultra Ararim, reddit, ut ulceratum Theodorici animum ob Alarici generi sui cædem, mitigaret. Reliquã uerò partem, quæ est cis Ararim, sibi seruat. Omnes tum ferè Gallias & uniuersam Alemaniam rex tenebat sub ditione.*	4470
510	26	*Cannacarium Cameracensium & Atrebatium regulum, quòd se uerum regni hæredem diceret, eius quoque fratres & totam familiam sustulit Clodoueus. Adulterinam pecuniam domesticis proditoribus, quorum erat usus opera, persoluit. Clodoueus ab Anastasio imperatore dona recepit Patriciatus et Consulatus titulum & insignia: coronam insuper auream multis unionibus distinctã, quam postea Romam D. Petro offerendam remittit.*	4471
511	27	*Theodoricus cum LXXX. hominum millibus Ilbam comitem in auxilium Almarico regis Alarici filio mittit, ut in patris uindictam persequatur Francos, qui Aquitaniæ relicti erant præsidio, Francorum ad uiginti millia, aut etiam amplius cæduntur. Sigebertus Coloniæ præfectus à flagitioso filio trucidatus, quò maturius patri succederet. In eum seuerißimè rex animaduertit, parricidiumq; sanctißimè ultus est, De Charico eiusq; filio monachatũ profiteri coactis, suppliciũ quòd de rege malediceret, sumptũ est.*	4472
512	28		4473
513	29		4474
514	30	*Clodoueus Lutetiæ sepultus in æde quam apostolis Petro & Paulo erexerat, hodie templum D. Genouefes appellatur.*	4475
515	1	CHILDEBERTVS VI. REX ANN. XLV. *Regnum diuisit cum fratribus, cui Parisiorum, Clotario Sueßionum, Clodamiro Aurelianensium, Theodorico Notho Mediomatricum regna obuenere. Pacem cum Almarico confestim ineunt, data in uxorem Clotilde sorore, & Tolosatibus redditis. Tichildis altera eorum soror sacerdos uixit.* *Sigismundus Burgundiæ rex filium necat Sugerium, in gratiam nouercæ.*	4476
516	2	*Clochilaicus Danorum rex à Francis, quos claßica incursione inuaserat, profligatus. Theodobertus Theodorici filius uictor ad patrem redit.*	4477
517	3		4478
518	4	*Hermenfredus Turingus Bertarium fratrem necat, nec quieuit antequam Baderico alteri fratri idem fecisset, accito ad scelus & prædam Theodorico.*	4479

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
519	5		4480
520	6	Clodamirus Aurelianensis Sigismundum Burgundionem cum postrema uxore & eorum liberis bello capit, quos Aureliani necat. Gundemarus frater elapsus Burgundiæ regnum occupat.	4481
521	7	Clodamirus successor Burgundionis uictoria elatus illuc redit, Gundemarum persecuturus: à quo fugam simulante circunseptus est, & in ipso conflictu cæsus.	4482
522	8		4483
523	9		4484
524	10	Theodoricus non accepta ab Hermenfredo parte prædæ quam promiserat, adiuuante Clotario illum aggreditur, uincit & cædit, Turingiamq; subiugat. Clotarius in matrimonium accepit captiuam Radegundem defuncti Bertarij filiam.	4485
525	11	Childebertus bello occidit Almaricum Hispaniæ regem, quòd Ariana hæresi infectus, à qua abhorrebat Clotildis uxor, Franci soror, eam durè tractaret: quæ dum à fratre reducitur, in itinere obijt. Parisijs iuxta patrem sepelitur.	4486
526	12	Clotarius in odium mortis Clodamiri fratris Augustodunum obsidet, captiuamq; Burgundionum abducit reginam. Gundemarus eius maritus rebus omnib. exutus, in Hispaniã fugit, illincq; ut tutior esset, in Africã traijcit. Childebertus & Clotarius Burgundiã inter se partiuntur, nulla Clodamiri filiorum habita ratione.	4487
527	13		4488
528	14		4489
529	15		4490
530	16	Franci à rege puero Athalarico uniuersæ Galliæ dominium auferunt, quod eius auus Theodoricus Italiæ rex tenuerat. Amalasiunta mater & tutrix Theodoberto Mediomatricum regi prouinciam tradit.	4491
531	17	Clotarius adolescentulorum fratris filiorum Theobaldi & Guntari manibus proprijs cæde patrata, extemplo Parisiorum Lutetiam exit. D. Clodoaldus minimus natu, qui euaserat, monachatũ professus est. Clotildis auiæ, quæ illos apud se educauerat, rei indignitate percita, Turones se cõtulit. Quo facto penes Childebertũ & Clotariũ summa rerũ fuit, cœperũtq; simul in Frãcia regnare.	4492
532	18		4493
533	19		4494
534	20		4495
535	21		4496
536	22	Iuetoti paruuli regni in Rotomagensi agro institutio & creatio hæredibus Valteri Iuetoti à rege ante aras necati.	4497
537	23	Theodobertus Mediomatricum rex potentissimus.	4498
538	24		4499
539	25		4500
540	26	Regũ inter se oriuntur suspiciones. Childebertus cum fratris filio Theodoberto aduersus Clotariũ, Clotilde matre repugnãte recta manteq;, armatur: sed subita in ipso conflictus initio oborta tẽpestas quadam numinis uoluntate acies dirimit in agri Aurelianensis uico, cui nomen est Combrium: quæ res animos inter se discordes in concordiam traxit.	4501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
541	27	Theodobertus partim suis, partim ducum auspicijs in Italiam uaria sæpe fortuna ingressus est ab alijs amplißima retulit spolia, alijs uerò tributa imposuit. Childebertus eiusq; frater Clotarius Cæsaraugustam deficere ab hæresi Arriana cogunt, plurimasque in Hispania urbes expugnant.	4502
542	28		4503
543	29		4504
544	30		4505
545	31		4506
546	32		4507
547	33		4508
548	34		4509
549	35		4510
550	36	Theobaldus Mediomatricum post Theodobertum rex.	4511
551	37		4512
552	38		4513
553	39		4514
554	40	Clotildis regina in Turonibus obit, cuius cadauer Lutetiam trans latum.	4515
555	41		4516
556	24	Qui remanserant Franci in Italia, cæduntur. Theodobaldus sine liberis moritur, regnumq; reliquit Clotario alteri patruorum. Clotarius cui magnum erat aduersus Saxones & Turingos negocium, summa immanitate omnia ferro & igni uastabat. aliquando tamen uitæ periculum adijt.	4517
557	43	D. Radegundis apud Pictones Deo quam marito gratior & acceptior.	4518
558	44		4519
559	45	Childebertus nullis relictis liberis moritur, sepeliturq; in D. Germani æde, quæ est ad muros urbis, ab eo erecta & dicata D. Vicentio cùm ex Hispania rediret.	4520
560	1	CLOTARIVS SOLVS VII. REX ANN. V. Tertiam redditum ecclesiæ partem sibi exhiberi iußit, cui Turonum archiepiscopus liberè et fortiter interceßit, uaticinatus regno spoliatum iri regem, si pauperum bona attenuaret atque	4 21
561	2	eriperet.	4522
562	3		4523
563	4	Granum filiũ bello subactũ, cũ uxore, liberis, & uniuersa familia rex exurẽdũ curat. is enim patri nõ audiẽs, ac rebellis, multa Galliæ damna intulerat, primùm à Childeberto patruo inflammatus, causam eius deinde defendẽte socero Aquitaniæ duce. Postremùm Conabus Britãnus eũ excepit ac tutatus est. Socerũ illum rex ferè perdiderat, Britannũ autem paulo antè filij necem interemerat.	4524
564	5	Rex Compendij obit. in æde D. Medardi Sueßionensis sepultus, quam paulo antè mortem ædificare cœperat.	4525
565	1	CHEREBERTVS VIII. REX ANN. IX. Ei, diuisa inter fratres hæreditate paterna, Parisij sorte obuenere. Chilperico Sueßionum regnum: qui cùm patris thesauros intercepisset	4526

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		magna ui pecuniæ Parisios ad sese pertrahere sperabat. Guntranno Aurelianensium, Sigeberto Mediomatricum. Nonnulli ferunt Cherebertum paucos annos uixisse, qui muliere quāuis corruptior, totus in scortationibus & luxu uitam agebat.	
566	2		4527
567	3	Sigebertus Hunnos profligat, qui per Turingiam signis infestis contra se uenerant. Adeò parum inter reges Chilpericum & Sigibertum conueniebat, ut uterq; leuicula occasione captata frequenter alterius fines inuaserit: nonnunquam fœdus inter se feriebant: sed id simulatum erat, quò uterq; incautum alterum opprimeret. Guntrannus paci semper studebat.	4528
568	4	Sigibertus Sueuis agrum à Saxonibus relictum cùm Italiam peterent, habitandum dedit. Chilpericus cum prima uxore Auoouera diuortium fecit, ex qua tres susceperat liberos, Theodobertum, Merouеum, & Clodoueū, eamq; in cœnobium apud Cœnomanos conijcit.	4529
569	5	Sigibertus Brunechildem Athanagildi Visigotthorum regis filiā uxorem ducit. Chilpericus Galsontem alteram regis Athanagildi filiam uxorem ducit: quæ cùm ferre Fredegundem pellicem non	4530
570	6	potuisset, mortua in mariti lecto inuenta est.	4531
571	7		4532
572	8		4533
573	9		4534
574	1.	CHILPERICVS IX. REX ANN. XIIII. Initio Chilpericus neq; omnia tenebat, neq; fortior erat.	4535
575	2		4536
576	3	Orientis Imperator Francis prouinciam restituit, de qua dum Guntrannus & Sigebertus certant, Longobardi eam diripiunt. Fratres de regno certant. Sigiberto in Germania trans Rhenum occupato in rebus ordinandis, Rhemorum oppidum quod	4537
577	4	illius ditionis erat, nonnulláque in Campania loca Chilpericus adoritur, parátque bellum quantum potest maximum cum filio Theodoberto. Hunni bello iterum moto, cum ferè suis præstigijs & incantationibus uictores euasissent aduersus Sigebertum, diu duraturum cum eo fœdus percutiunt. Sigibertus rediens Sueßionum deditione facta Theodobertum capit: quem ubi iureiurando ad-	4538
578	5	strinxit bellum aduersus se nunquam suscepturum, statim ad Chilpericum remittit. Theodobertus iussu patris uiolato iureiurando contra patruum dimicans, cæditur. Chilpericus rebus accisis cum uxore Tornacum se recipit. Sigibertus magna pompa cum uxore Brunechilde Lutetiam Parisiorum ingreditur, à quibus est honorificè receptus. Paucis post diebus cùm fauorem in se principum, quibus gratior quàm frater erat, perspectum haberet, ob idque instituisset fratri nec uitam necdum	4539
579	6	fortunas relinquere, à duobus trucidatur percussoribus, ad id facinus à Fredegunde Chilperici uxore immißis, Brunechildis quæ tum Lutetiæ erat, mariti morte cognita, Childebertum filium illico liberat, & clàm in Austrasiam mittit. qua re Chilpericus indignatus, ablato uniuerso eius mundo ditißimo, copiosißimoq; datis custodibus relegat Rotomagum.	4540
580	7	Merouеus cū patrui occisi uxore Brunechilde Rotomagi matrimo	4541

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		nium contrahit, approbante & ministrante Prætextato Rotomagensium archiepiscopo: Chilpericus pater illinc eductum instigante Fredegunde nouerca in cœnobium detrudit.	
581	8		4542
582	9	Prætextatus Rotomagen. archiepiscopus Fredegundis opera in exilium mittitur, reclamantibus episcopis. A rege patre Meroueus cæditur. Brunechildis ad filium in Austrasiam remittitur.	4543
583	10		4544
584	11	Fredegundis nouercæ imperio Clodoueus natu postremus regius iuuenis necatur.	4545
585	12		4546
586	13		4547
587	14	Fredegundis eiusq; adulter Landricus M.Eq. regem noctu à uenatione redeuntem ad Calam trucidandũ iugulandumq; curãt. cuius cadauer ad D. Germani ædem quæ in Lutetiæ suburbijs est, delatum, ibi sepelitur. eius filius Clotarius tunc natus erat menses 4.	4548
588	1	CLOTARIVS SECVNDVS X. REX ANN. XLIIII. Guntrãnus patruus rector Frãciæ tutorẽ pueri Landricũ M.Eq. instituit, uoluitq; apud matrẽ Fredegũdẽ illũ educari.	4549
589	2	Anno nondũ exacto Childebertus Mediomatricũ rex, regni administrationẽ obtinere armis tẽtabat, frustrà etiã Fredegundẽ deposcens, de qua suppliciũ sumere decreuerat. Guntrannus quò quietũ redderet, illũ adoptat, & in testamẽti tabulis hæredem scribit. Gundoaldus cũ se ad aliquod tẽpus Clotarij primi filiũ finxisset, tandẽ à suis proditus, cum ijsdẽ ad suppliciũ ducitur. Ad Longobardos ex Italia pellendos Childebertus ab imperatore Mauricio pecuniã accipit: sed hoc frustra fuit. nam modo pace facta cum ijs, modo inferior discedebat. quod si quando hunc uictorem esse contingeret, illi se arcibus & oppidis locisq; munitissimis facilè tuebatur. Prætextatus Rotom. Archiepiscopus reuocatus die Paschæ in templo cæditur Fredegundis dolo. Hæ sunt per initia regni Clotarij mutationes.	4550
590	3		4551
591	4		4552
592	5		4553
593	6		4554
594	7	Childebertus Anthari Lõgobardo repudiato, sororẽ Ricardo Visigotthorũ regi elocat. Antharis Bauarorũ regis filiã accipit uxorẽ. inde ortũ est inter Francos & Bauaros bellũ. Alij anno 589.	4555
595	8	Tassillo rex Bauariæ per Childebertum statuitur.	4556
596	9		4557
597	10	Guntrannus rex bonus moritur, cui testamento succedit Childebertus fratris filius.	4558
598	11	In Suessionibus profligatur Childebertus, cæsis militum XX.M. in eo prælio. Dux regij exercitus Landricus M. Eq. Fredegundis mulier ad quiduis audax & animosa semper in prima stans acie, ad animandos milites puerum ostentabat.	4559
599	12		4560
600	13	Childebertus & eius uxor eodẽ die intereũt, nõ sine ueneni suspicione. Brunechildis duob. pueris regib. Theodoberto Austrasianorum, & Theodorico Burgundionum tutrix remansit.	4561

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
601	14	Cacannus rex Hunnorum in Austrasiam irrumpit, cui Brunechildis data pecunia ad suos redire persuasit. Fredegundis enim bello persequebatur duos Childeberti filios ualde pueros ea porrò in exitu anni moritur.	4562
602	15		4563
603	16		4564
604	17	Gallia bellis premitur. Theodobertus & Theodoricus reges in	4565
605	18	Senonibus magnam Clotario cladem inferunt, adeò ut iniquas pacis conditiones, quas seruare nequijt, ab illis accipere cogeretur.	4566
606	19		4567
607	20		4568
608	21		4569
609	22		4570
610	23	Theodoricus & Theodobertus bellum inter se parant Brunechildis auiæ consilio, quæ pulsa ab Austrasia Theodoricum ad id instimulabat, sed Protadio M. Eq. Burgundionum militari seditione interempto, Theodoricus fratri pacem dedit.	4571
611	24		4572
612	25	Iterum uincitur Clotarius, res semper nouas in Stampis moliens: amissumq; decus recuperare sperans, maiorem quàm antea cladem accipit per Theodoricum. Bertoaldus tamen Theodoberti Austrasiam exercitus legatus cecidit. In his prælij supra hominũ triginta millia perijsse feruntur. Desiderius Viennensium episcopus martyrium tulit, à Theodorico lapidibus obrutus.	4573
613	26		4574
614	27	D. Columbanus à Theodorico rege in exilium pellitur, quòd nothos eius ex scortis susceptos regno nunquam successuros diceret	4575
615	28	Theodoricus ad Salationem pacem à fratre petit, Clotarium, exterosq; reges Hispanum Longobardumq; uehementer infensos metuens, coniunctis uiribus bellum apparantes. Conspiratione facta, & Clotario precio & promißis persuaso ac pacato, Theodobertum fratrem bello aggreditur: & magna hominum cæde facta in pugna Tullensi semel atque iterum uictus Theodobertus	4576
616	29	ad Coloniam fugiens, captiuus Cauillonum ducitur, P.: Aemylio: alij tradunt in acie cæsum. Theodoricũ dysenteria quidã sublatũ, alij ueneno putãt. Annales et historiæ narrãt hoc loco Brunechildis mortẽ, & tragica scelera, quæ magna ex parte fabulosa puto. Clotarius rex solus pacificus, gratiosus, & suis charus.	4577
617	30	Alethеus morte multatur, quòd in Clotarij regis necem conspirasset. Bertrudis regina (cuius subornandæ corrumpendæq; ad id facinus susceperat negocium Leudemundus Sedunensium episcopus, melior leno quàm præsul) rem omnem prudenter & magna fide uiro detegit. Clotarius episcopo, uita eius seruata, aliam non irrogat pœnam, quàm ut non liceret è diœcesi pedem efferre. O regis pietatem in ecclesiasticum ordinem ô gratiam flagitioso factam? Clotarius fœdus cum Longobardis diu duraturũ percutit.	4578
618	31		4579
619	32		4580
620	33		4581
621	34		4582

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
622	35		4583
623	36		4584
624	37		4585
625	38		4586
626	39	*Dagobertus in contumeliam superbo pædagogo barbam uellit ac resecat, uirgisq; cædedum iubet. Pro miraculo habetur patris iram uitare potuisse: adeò regis animus hoc filij facto offensus erat, ut ægrè ueniam dederit, cæsum adeò & lacerum uerberibus hominem aspiciens.*	4587
627	40		4588
628	41	*Rex Austrasiæ partem Dagoberto regendam dedit, cui Pipinum & Arnulfum, ut eorum consilijs pareret, & uteretur, adiungit.*	4589
629	42		4590
630	43	*Crudelis cruentaq; Clotarij uictoria suppetias ferentis Dagoberto filio in bello aduersus Saxones in capite saucio.*	4591
631	44	*Dagobertus Cometrude Sichildis nouercæ sorore in matrimoniũ accepta, nihil non apud regem patrem indulgentiß poterat. Clotarius duobus filijs Dagoberto & Ariberto relictis ex duabus uxoribus, obijt, in æde D. Germani sepultus.*	4592
632	1	DAGOBERTVS XI. REX ANN. XIIII. *Fratri Ariberto Aquitaniæ regnum in partem hæreditariam dat.*	4593
633	2	*Dagobertus Sclauos adhuc idolatras debellat.*	4594
634	3		4595
635	4	*Franci Vasconiam debellant.*	4596
636	5	*Adeò mulierosus erat Dagobertus, ut quocunq; proficisceretur, secum agmen scortorum & pellicum traheret: nec eo contentus, uarijs in locis collegia formosarum instituit, quæ habitu & elegantia reginarum uestirentur. Quam rem dum diuus Amandus*	4597
637	6	*liberè reprehendit, in exilium mittitur. Reuocatum asserit Gaguinus, ubi regem huius facti aliquantum pœnituisset.*	
638	7		4598
639	8	*Rex Iudæos omnes, qui Christianismum profiteri nollent, Francia edicto expellit. Dagobertus ædem D. Dionysij à fundamentis erexit, ex alijs undequaque corradens, easq; spolians, quò hanc unam ditaret. nec quisquam ante eum inuenitur, qui patrimonij reditus annuos templis tam magnificè profuseq; donarit. Monachorum ocium & inertia multas texuit de eo fabulas, ut assentatione & laudibus principum facultates ad hamum pellicerent. Credo Dagobertum bonum fuisse uirum: uerùm non usque adeò sanctum, qui in immensis cum donationibus, tum ædificijs salutem, quemadmodum isti persuadebant, poneret. Horum istiusmodi commenta apud exteros nostrarum eleuant historiarum fidem. In hoc monachorum collegio uiros fuisse quamplurimos religione & sanctitate celebres non dubito, qui maiora loco illi ornamenta, quàm tales scriptores, attulere. Hoc autem maximum est regum Franciæ Mausoleum.* *Aribertus rex Aquitaniæ moritur relicto infante*	4609
640	9	*Chilperico: quo mox extincto, summa rerum Dagoberto cessit.* *Dagobertus filium Sigebertum Austrasianorũ regẽ facit, ut con*	4600

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
641	10	tra Sclauos deorum cultores patriam tueatur	4602
642	11		4603
643	12	Vascones rebelles in fidem recipit. Iudicaildis Britanniæ rex amicitiam & societatem regis init. Ega magister Equitum Francorum.	4604
644	13	Sisenandus Dagoberti ope rex Visigotthorum creatur, pulso Santilla. Paulus Aemylius scribit 16. ann. regnasse, sed duos in austrasia numerat uiuo adhuc patre.	4605
645	14	Dagobertus profluuio uentris Spineti propter sequanam IIII. CAL. FEB. moritur sepultus in æde D. Dionisij, quam extruxit.	4606
646	1	CLODOVEVS SECVNDVS XII REX ANN.. XVII. Sigibertus maior natu Austrasia contentus. Clodoueus & Ludouicus idē nomē est Germanicè: Hic primis Ludouicus nūmeratur. Nā Clodouei nomē priori illi Magno cō: ceditur, quia regnum Francorum primus Christum professus est.	4607
647	2	Grimoaldus Pipini filius M. Eq. Austrasianorum.	4608
648	3	Ercembaldus M. Eq. Francorum.	4609
649	4		4610
650	5		4611
651	6		4612
652	7	Sigib. Austrasianorū rex nulla prole suscepta Ildebertū filiū Grimoaldi M. Eq. adoptat, uerū mox nascitur illi filius Dagobertus.	4613
653	8		4614
654	9		4615
655	10		4616
656	11	Grimoaldus Dagobertum ualde puerum & tonsum & monachum in Scotiam mittit, quem pater moriens, eius fidei commendauerat. Filium Ildebertum Austrasianorum regem salutat.	4617
657	12		4618
658	13	Franci perfidiā hāc & proditionē ferre non possunt. Ildeberto in pugna occiso, Grimoaldus captus Parisijs in carcere uitā miserè finijt. Clodoueus Childericū filiū secundum regē in Austrasiā mittit.	4619
659	14		4620
660	15	Hac tempestate fames maxima Galliam inuasit: cui ut succurreretur, Clodoueus aurum & argentum, quo ædem D. Dionysij Dagobertus pater impensè magnificeq; ornauerat, arripit & aufert, & egentibus piè distribuit. Thesaurum etiam in capsis & ferculis, brachiumq; D. Dionysij frangit & asportat, propterea aiunt regem insanijsse, ac mente captum per reliquum uitæ tempus diuina numinis uindicta. Certè si pauperum gratia submo	4621
661	16	uit, sapienter & religiosè fecit: quāuis illū uita defunctū mētis impotē finxerint eò spectātes, ne posteri principes hoc sibi exemplū in diripiēdis ecclesiæ facultatib. ad imitādū proponerent, nō solū in egētiū inopia, sed in suis etiā aliquādo negotijs. Cōtrà uerò si alia motus cupiditate, quàm ut fame percuntiū necessitati bona distargiretur, quæ ad subsidium pauperum ecclesiæ dicata donataq;	4622

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rium sacrilegum fuisse. Non magis enim delirare atque insanire poterat. Sanctæ diuorum reliquiæ ac simulacra preciosa uendita sæpenumero sunt, ut expressæ necessitati subueniretur: persuasumq; nobis esse debet, quod illi uiui se uenales exhibuissent, ut populum fame miserijs atq; malis uexatum liberarent. Vtinā non ob alias caussas eclesiæ bona auferantur.	
662	17	*Rex obijt, in æde D Dionisij sepultus. Multi annos tantùm regnasse 16 tradunt.*	4623
663	1	CLOTARIVS TERTIVS XIII. REX ANN. IIII.	4624
664	2		4625
665	3		4626
666	4	*Rex ad Calam Parisiorum uicum decedit, sepultus in æde D. Dionisij.*	4627
967	8	*Hoc anno Theodoricus Clodouei filius Childerico minor, post fratrem Clotarium regnauit Ebroini M, Eq. authoritate: sed ob incontinentiam & scelera à regno Rex expellitur. Magister autem Eq. callidus, astutus, & crudelis in Cœnobium truditur. Childerico, qui in Austrasia imperitabat, accersito Soluti & pusilli animi reges, inertes, toti in luxu & uenere, à maioribus degenerantes, se regnumq; Magistris Equitum permittebant. In delicijs, helluationibus, ac libidinibus cum mulieribus clàm uolutabātur: nullo tempore in publicum prodibant cum pompa & regio apparatu, præterquam Calend. Maijs. ut accepta & data uicissim salute Regis officio fungi, ac partes obire uiderentur. Ferè Parisij, & Neustriæ regnum erant uniuersæ eorum ditiones. Reliquum Galliæ in controuersia erat, quam plurimis ab eorum imperio desciscentibus, dum penes Magistros Equitum summa rerum esset.*	4628
668	3	CHILDERICVS SECVNDVS XIIII. REX ANN. XII. *Vlfoaldus M. Eq.*	4628
669	2		4630
670	3		4631
671	4		4632
672	5		4633
673	6		4634
674	7		4635
675	8		4636
676	9		4637
677	10		4638
678	11		4369
689	12	*Rex Bodillum uirum insignem & nobilem ad palum ligandum flagrisq; cædendum iubet, quod dum facit, maius in se suorū concitat odium. Hic graui affectus iniuria, ulcisci statuit. itaque cōiuratione facta, dum in ea sylua quæ ad Calam parisiorum uicum est, Rex uenatur, illum ex insidijs ad uesperam adoritur, & interimit. idem continuò facit utero gerenti Reginæ. uterque in æde D. Germani à pratis sepultus est. Vlfoaldus M. Eq euadit, & in Austrasiam redit.*	4640

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Theodoricus reuocatus in regnum restituitur, sed cui datur Leudesius Ercembaldi filius M. Eq.	
680	1	THEODORICVS XV. REX ANN. XIIII	4641
681	2		4642
682	3		4643
683	4		4644
684	5		4645
685	6	Ebroinus relicto monachatu, ingenti sceleratorum manu collecta, clanculario Audoeni archiepiscopi Rotomagensium admonitu, hostes magna celeritate opprimit, & gazam intercipit. tandem Regis & regni administrationem recipit, Leudesio perfidiose occiso inter colloquendum. Plurimi illius caussa episcopi in perpetuum exilium mittuntur: plerosque, ut animum sanguine expleret, iugulandos curat. D. Leodegarius Eduorum episcopus post longa carceris tædia capite truncantur confossis prius oculis, & corpore miserè mutilato, dilaniatoq́;. Eius frater Guerinus nomine, paulo antè lapidib. obrutus fuerat. D. Lambertus exulat. Amatus post aliquot annos in exilio moritur. Pipinus Crassus Ansigisi filius.	4646
686	7		4647
687	8	Pipini & Martini Austrasianorum ducum acies fundit Ebroinus in agro Laudunensi. contra fidem datam Martinum ad se in colloquium accersitum crudeliter interimit. Ermenfredus in ultionem ex insidijs sceleratum Ebroinum no-	4648
688	9	ctu in lecto iugulat. exemplo ad Pipinum confugit. illius loco Magister Equitum Varrato creatus est. quem Gislemarus sceleratus filius ab illo magistratu haud ita multo pòst armis deturbat, sed paucos dies à perpetrato facinore dignitate potitur, diuino numi-	4649
689	10	ne impietatem ulciscente. In eum magistratum pater restitutus, breui moritur. Bertarius eius gener, homo non magni animi, parumq́; rebus gerendis aptus, Magister equitum dicitur.	4650
690	11	Pipinus cum exulum Francorum collecta manu, Regis Theodori-	4651
691	12	ci aciem ad Textritium fundit, fugatq́;. Bertrarius à suis necatur. Pipinus Magister Equitum, qui multum res Francorum auxit. In Austrasiam reuocatus, aulæ præfectum Nordebertum relinquit.	4652
692	13	Drogo Pipini maximus natu filius, Dux Campanorum.	4653
693	14	Rex Atrebatibus sepultus in D. Vedasti æde.	4654
694	1	CLODOVEVS TERTIVS XVI. REX ANN. IIII.	4655
695	2		4656
696	3		4657
697	4	Frisij Rhabodo eorum duce superato, in Christianismum à Pipino inducuntur, apud quos Vuillibrotus, quem nonnulli Clementē episcopum nominant, frequentes de Christi uerbo conciones habuit, eosq́; instituit.	4658
698	1	CHILDEBERTVS SECVNDVS XVII. REX ANN. XVIII. Frater iunior defuncti.	4659

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		D. Lambertus Traiectensium episcopus, ab exilio reuocatus, cùm non dubitasset Pipini adulterium reprehendere, à Dodone	
699	2	pellicis ipsius fratre miserè trucidatus est. Percussor & conscij intra annum diuinitùs puniuntur & pereunt. Grimoaldus Pipini filius loco patris Præfectus aulæ.	4660
700	3		4661
701	4		4662
702	5		4663
703	6		4664
704	7		4665
705	8		4666
706	9		4667
707	10		4668
708	11		4669
709	12		4670
710	13		4671
711	14		4672
712	15.		4673
713	16	Grimoaldus Leodij ante aras D. Lamberti à quodam Frisio Gregario milite trucidatur. Pipinus Theobaldum nepotem aulæ Præfectum facit.	4674
714	17	Mors Pipini Craßi. Carolum Tutidem, hoc est Martellum ex Alpaide pellice filium, Ducem Austrasianorum instituerat: sed relicta Plectrudis illum Coloniæ in carcerem cōijcit, sperans cum Theobaldo nepote summa rerum potiri.	4675
715	18	Rex conditus Canciaci ad ædem D. Stephani. HAEC REGVM nomenclatura, & catalogus, quia titulo tenus Reges erant, satis indigestus, & parum certus. Nam et apud illius temporis scriptores nullo ferè numero fuere. In Francia maxima rerum perturbatio, quousq; genus hoc regum extinctum fuit, & regni administratio ad Pipini filij Martelli familiam deuoluta. Franci Plectrudis mulieris imperio nunquàm se subiecturi erant. Interea Reges pro libidine creabantur, eorumquè ius & dignitatem tuebantur hi tantùm, à quibus in regnum euecti erant. Theobaldus Magister Equitum Dagoberti, Ramanfredus Magister Equitum Chilperici, uterq; bellum hoc domesticum & intestinum inter se gerebant.	4676
716	1	DAGOBERTVS SECVNDVS XVIII. REX ANN. IIII. Filius natu maximus defuncti Regis. Hunc nonnulli, præsertim Sigebertus, Clodoueum nominant. Prælium acerrimum ad syluam Cociam. Theobaldus fuga euadit, ex quo Dagobertus ægrè regnum aduersus hostes defendit. Carolus Martellus, cùm nouercæ manus effugisset, o-	4677
717	2	mnia expertus est, ut in statum restitueretur, & se his	4678
718	3	omnibus rebus interposuit. Initio inferior à Rabodo Frisio,	4979

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		cùm multos suorum amisisset, acri prælio uictus, animo tamen inuictus fuit. Nam Chilpericum persecutus ad Amblauam circumuentum spoliauit, III. Calend. April. cecidit, deinde ad Vinciacum Samarobrinensium, rediens autem Coloniam ingressus est.	
719	4	Theodoricus et Chilpericus Dagoberti liberi penè infantes in cœnobium collocantur. Rege quoque Dagoberto mortuo & sepulto Canciaci, Martellus subornat salutatq; regẽ CLOTARIVM quendam qui his duobus annis regnum	4680
720	1	affectans, inuadere & occupare conatur. Sed in ordine regum locum illi esse non patiar; quia illum prætermittit. P. Aemyl. Chilpericus uictus, inita societate Eudonem Aquitaniæ ducem in Campaniam aduocat in auxilium. Carolus cum aduersus eos obuiam	4681
721	2	processisset, in fugam conijcit, & assecutus est Ramanfredum Andegaui. Post Clotarij mortem reuocat ex Vasconia Chilpericum, eumq; sibi regem facit, pace Eudoni data.	4682
722	1	CHILPERICVS SECVNDVS XIX. REX ANN. V. Is est qui antea & Daniel uocatus, & sacerdos fuisse dicitur.	4683
723	2	Carolus debellat Saxones.	4684
724	3	Carolus Bauaros domat.	4685
725	4	Alemanis ui armorum perterritis, Carolus recipit reduci q; Plectrudem unà cum Sonichilde eius nepte, quæ profugerant illuc, Carolum metuentes. CAROLVS MARTELLVS Francorum princeps.	4686
726	5	Chilpericus sepelitur Nouioduni.	4687
727	1	THEODORICVS CALA XX. REX ANN. XV.	4688
728	2	Bellum Aquitanicum & Saracenum.	4689
729	3	Eudo Aquitanicus bello redintegrato, quum modis omnibus se Caroli inferiorem esse animaduerteret, Saracenos Hispaniam tunc occupantes, ad se inuitat. Qui numero ad CCCC. M. cum uxoribus liberis ac seruis tanquam omnia occupaturi uenerunt, quacunque iter facerent, tum sacra, tum prophana nullo discrimine hostiliter depopulantes. Hospes Eudo eorum aduentu pressus, facilè ad pacem inclinauit. Nam in ipso conflictu et prælio cũ ad nos defecisset, plurimum ad uictoriam adiuuit.	4690
730	4	Carolus enim Martellus aduersus illos profectus, cum in Turonibus ad agrum D. Martini pulchri illis occurrisset, stragem eorum incredibilem edidit. In eo prælio cadit rex Abdirama. ex nostris desiderati sunt modò 1500. Commentitium putarem tantam de Saracenis uictoriam à nostris partam esse, nisi pariter exteri rerum scriptores de nobis hoc literis prodidissent cum magna lætitiæ significatione, quòd gens tam barbara, legis ac religionis tã impiæ, cui nemo hactenus par esse potuerat, penè occidione occiderit.	4691
731	5		4692
732	6	Eudo fato functus est Hunnoldus & Vaifarus filij, ut Aquitaniam reciperent, ad se Visigothos & Arrianos in auxilium accer-	4693
733	7	sunt, qui incendijs & direptionibus usque in Burgundiam penè omnia deuastant. Martellus cum copijs accurrit, eos que cedere cogit.	4694

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
734	8	Carolus Frisijs subactis idola deorum deiecit, ut simul omnes Christum colerent profiterenturq́ꝫ.	4695
735	9	Secundum bellum Saracenum. Saraceni denuo ex Hispania in Galliam, ut se ulciscantur, contendunt. cum Gotthis, acceptis inuicem obsidibus, societatem ineunt. proditione Auennionem occupant.	4696
736	10	Martellus illico cum auxilijs & ingentibus copijs urbem expugnat. Athinus rex Saracenorum nauicula elapsus. Narbonem profugit. Amoreus rex Saracenorum alter opem suis laturus, ad Illiberim ad internecionem cæsus est. Athinus relicta Narbone fugit. Martellus reliquias belli persequitur, multarum urbium incendijs. Hoc principe à bello uix militi licebat respirare, qua re nobilitas longè melior & præstantior erat.	4697
737	11		4698
738	12		4699
739	13		4700
740	14		4701
741	15	Rex obit mense Iunio sepultus in D. Dionysij æde. XI. CAL. Nouemb. Carol. Martellus princeps Carisiaci propter Isaram è uiuis excessit, conditus in Mausoleo Dionysiaco in ordine regum. Fabulantur ad inferos damnatum, quia decumarũ aliquid acceperat, ut nobilibus stipendia facientibus, ob labores, pericula, & rerum suarum damna, quæ in bello Saraceno acceperant, aliqua ex parte satisfaceret. Filij succedunt, Carolomanus Austrasiæ, Pipinus Breuis Frãciæ præfecturam obtinet. Aegidius archiepiscopus Rotomagensium.	4702
742	1	CHILDERICVS STVPIDVS XI. REX AN. IX. Gripho hæreditate priuatus, Laudunum arcem belli occupauerat, mox fratribus in fidem se permittere cogitur.	4703
743	2		4704
744	3		4705
745	4		4706
746	5	Carolomanus Roma rediens, obiectis omnibus fortunis, in cœnobium secessit, inclusitq́ꝫ. quod in mõte Soracte ædificauerat. Sed quia in loco frequenti nimium & conspicuo situm erat, nempe ad uiam, in montem Cassinum migrauit, tonsu habituq́ꝫ monachi accepto.	4707
747	6	Gripho, noua semper in fratrem machinatus, quorum exitum nul	4708
748	7	lum reperire poterat, in transitu Alpium à Theodino Transiurano nobili occiditur.	4709
749	8		4710
750	9	Childericus regno exactus, cogitur se monachum profiteri. A Pharamundo usque ad Pipinum sunt anni 331. A Meroueo 302. A Clodoueo Christiano 252.	4711
751	1	PIPINVS BREVIS XXII. REX ANN. XVIII. primus ex suo genere consensu nobilium, fauore & beneficio papæ Romani ungitur. Apud P. Aemyl. reponendũ est 751 pro 701	4712
752	2	Stephanus papa in Galliam profugus.	4713
753	3	Bonifacius Maguntinus pontifex. Pipinus aduersus Histulfum Longobardorum regem Italiam inuadit.	4714

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
754	4		4715
755	5	Pipinus iterum intrauit in Italiam. Aistulfo deuicto, Max. Pontifici Rom. dona dedit, etiam exarchiam Rauennatium finibus bene maximis: ne quis istam largitionem à Francis principibus ingrati iniusteq; auferat, Constantino Imp. adscribens, quam Pipinus in ecclesiam Romanam contulit, inuito & reclamante Græ-	4716
756	6	co, eam quoque possessionem iuris Augustorum esse. Illinc Pipinus primus ecclesiasticos Romanorum ritus, & cantuum cæremonias in Franciam accepit, atque attulit: illudq; negocium Aegidio fratri (Remigium quidam uocant) Rotomagensium archiepiscopo datum. Hæc ex Aemilio & alijs. Stephanus Pipinum Francorum regem & Ro. Patricium dicit.	4717
757	7	Rex Parlamentum in Francia instituit.	4718
758	8		4719
759	9		4720
760	10	Res his ferè annis aduersus Vaiferum in Aquitania gestæ.	4721
761	11		4722
762	12		4723
763	13		4724
764	14	Fabulæ Roberti Neustrij, quem Diabolum dicunt, recensentur his temporibus.	4725
765	15		4726
766	16		4727
767	17		4728
768	18	Vaifarus à suis occiditur. Rex Parisijs obit 8. Calendas Octobris. Alij annis 17. regnasse scribunt, relictis filijs regibus. Carolo Magno Suessionibus. Carolomano Nouioduni.	4729
769	1	CAROLVS MAGNVS XXIII. REX ANN. XLVI. Aquitaniam & Vasconiam recipit.	4730
770	2		4731
771	3	Carolomanus rex moritur, cuius uxor Berta cum liberis, comite Audomaro, ad Desiderium fugit.	4732
772	4	Initium belli Saxonici.	4733
773	5	Carolus ab Hadriano papa accersitus, & in Italiam ingressus, cepit Desiderium Longobardorum regem. Romæ donationem Pipini confirmauit, auxitq;. Synodum simul constituit, ac dignitatem, iusq; eligendi pontificis, & inuestituram illam episcoporum, pro remuneratione ab Adriano accepit. Patricius etiam primum ab isto creatus, Italiæ regnum per Francos Mediolani Papiæq; præfectos tenuit. Seruandum quoq; statuit, reuersus in Galliam in Mediomatricibus primùm, atq; inde per uniuersas Galliæ ecclesias ritum & consuetudinem Rom.	4734
774	6		4735
775	7		4736
776	8		4738
777	9		4738

Anni Christi	Anni Regni	Anni Imperij		Anni Mundi
778	10		*Euersa Pampelone; Ibnabala regulus Cæsaraugustæ restituitur. Hispani Christianismũ accipere, & uectigal soluere coacti.*	4749
779	11			4740
780	12			4741
781	13			4742
782	14			4743
783	15			4744
784	16			4745
785	17			4746
786	18			4747
787	19			4748
788	20			4749
789	21			4750
790	22			4751
791	23		*Bellum Hunnicum, quod ante annum octauum finem non accepit. Palmerius. Carolus Magnus scholam Parisiorum instituit, opera Alcuini, & Claudij Clementis.*	4752
792	24			4753
793	25			4754
794	26			4755
795	27			4756
796	28			4757
797	29			4758
798	30			4759
799	31			4760
800	32	Anni Imperij	*Turpinus Rhemorum pontifex Romæ natali Christi à Leone papa diadema impositum accipit.*	4761
801	33	1	CAROVS MAGNVS IMP. AVGVSTVS. *Caroli Magni liberi prouincias acceperunt à patre regendas Carolus ætate grandior Pannonias, Pipinus Italiæ regnum, Ludouicus Aquitaniam.*	4762
802	34	2	*Carolus & Nicephorus diuiserunt imperium, sicq; inter ipsos conuentum est, ut qui in Cæsarum familiam Augustorumq; nomen succederent, Imperatores dicerentur alter quidem Orientis, alter Occidentis.*	4763
803	35	3		4764
804	36	4		4765
805	37	5	*Saxones perpetuò rebellantes, perpetuoq; uicti, coacti Romanã religionem acceperũt. Belli Saxonici finis.*	4766
806	38	6		4767
807	39	7		4768
808	40	8		4769
809	41	9		4770
810	42	10	*Pipinus Mediolani, 8. Idus Iul.*	4771
811	43	11	*Carolus in Bauaria, prid. Non. Decemb. moritur.*	4772

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mundi
812	44	12		4773
813	45	13	Bernardũ nepotẽ ex Pipino, Italiæ regẽ esse statuit Augustus. Ludouicũ filium sibi cooptat, & Cæsarẽ creari uult. Quinq; cõcilia pro statu ecclesiastico celebranda iussit, Maguntinũ, Rhemẽse, Turonense, Cauillonense, Arelatense. Aemylius hoc Arelati habitum scribit.	4774
814	46	14	Aquisgrani obijt .5. Cal. Feb. Regni anno 47. ætatis 72.	4775
815	1	LVDOVIC. PIVS IMP. AVG. XXIII. REX ANN. XXVI.		4776
816	2	Vascones recepti. Stephanus papa in Galliam uenit, coronauitq; Aquisgrani Ludouicum imperatorem.		4777
817	3	Reges filios creauit. Lotarium Italiæ. Pipinum Aquitaniæ. Ludouicum Noricorum.		4778
818	4	Bernardi Italiæ regis interitus, quòd patruo imperatori rebellauisset. Vinomarchus qui se Britanniæ regulum fecerat, oppressus est.		4779
819	5			4780
820	6			4781
821	7	Imperator Herioldũ Daniæ regem restituit. Sigibertus anno 816. expulsum esse ait, quo alij restitutum affirmant.		4782
822	8			4783
823	9	Lotarius patre uiuẽte rex et Augustus à Paschale papa coronatur. Drogo nothus frater Augusti episcopus Mediomatricum.		4784
824	10			4785
825	11			4786
826	12			4787
827	13			4788
828	14			4789
829	15	Coniuratio filiorum & optimatium maximè pontificum in Ludouicum imperatorem.		4790
830	16	Synodum imperator habuit, in qua uanitates uestium, luxusq; gemmarum, & auri & argenti nimia pompa ecclesiasticis interdicta sunt. Vtinam nostris temporibus Ludouice uiueres. Iacobus Vuympfelingus. Consilio etiam Gregorij P P. imperator statuit ut in Gallia & Germania celebraretur dies festus omnium Sancto-		4791
831	17	rum Cal. Nouemb.		4792
832	18			4793
833	19	Imperator parum prouidus à filijs captus, per ignauiam atque so		4794
834	20	cordiam ab imperio præter spem depellitur, & in cœnobium detruditur. Eodem anno in imperium restituitur: quo facto Lotarius pedem retulit in Italiam. Ludouicus uxorem Augustã recepit.		4795
835	21			4796
836	22			4797
837	23	Normani Gallias infestant.		4798
838	24	Pipinus Pipini F. possessiones defuncti patris in Aquitania adit, nulla facultate impetrata aut ab auo uiro sanè probissimo & indulgentissimo.		4799

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
839	25	Ludouicus Lotario data fide ad se uenienti reconciliatur, eiq; dignitatem imperij, regniq; tribuit coronam. Ludouicus Carolum Caluum filiorum minimum Neustriæ regem facit.	4800
840	26	XII. CAL. IVNII moritur, 27. Aemyl. In Mediomatribus sepultus.	4801
841	1	CAROL. CALVVS XXV. REX ANN. XXXVIII.	4802
842	2	Bellum fraternum utrinq; atrox & cruentum die resurrectionis	4803
843	3	Christi ad Fontoniacum in Altißiodorensibus fœdus his conditionibus initum, ut Carolus Caluus rex esset Franciæ, quæ Britannicum Oceanum, & Mosam terminos haberet, Ludouicus Germaniæ Hunniæq;, Lotarius Italiam, & imperium haberet in gentes reliquas, Prouinciam, & eam Galliæ partem, quæ nunc Lotharingia à suo rege dicta est; olim Austrasiæ Mediomatricumq; regnũ. Pipinus & Carolus fratris filij hæreditate paterna frustrati, in cœnobium postea coniecti.	4804
844	4	Carolus Caluus, primus Francici sanguinis, cui separatim contigit, quod uerè Franciæ regnum nunc dicitur. Nam Carolus Magnus, & alij qui ætate præcesserant, Germanicum quiddam referebant. Hi tres fratres in colloquium Virduni uenerunt, & quam diximus hæreditariam diuisionem ratam habuerunt.	4805
845	5		4806
846	6	Normani piratæ ditionẽ Caroli infestant. In Chronico P.C. Phrygio redegit in annos decem uniuersum bellum, quod Caluus non satis prosperè cum Britannis geßit.	4807
847	7		4808
848	8		4809
849	9		4810
850	10		4811
851	11		4812
852	12		4813
853	13	Normani piratæ magno cum terrore Nannetes inuadunt, quorũ molestæ incursiones in longum tempus tum in Aquitania tum in Gallia durarunt.	4814
854	14		4815
855	15	Lotarius se monachum professus, filios relinquit.	4816
856	16	Ludouicum imperatorem Italiæ, Carolum regem Prouinciæ, Lotarium Lotaringiæ.	4817
857	17		4818
858	18		4819
859	19		4820
860	20	Neometricij reguli mors, belli Britannici finis fuit. Herispeus filius dux dat se in fidem & clientelam regi.	4821
861	21		4822
862	22		4823
863	23		4824
864	24	Balduinus primus Flandriæ comes.	4825

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
865	25		4826
866	26	Cum Normanis in eaſdem regiones, in quas antè, incurſiones fa-	4827
867	27	cientibus rex paciſcitur.	4828
878	28		4829
869	29		4830
870	30		4831
871	31		4832
872	32		4833
872	33		4834
874	34		4835
875	35	Robertus comes Andium, & Ranulfus Aquitaniæ dux, in bello aduerſus Normanos cadunt. Salomon Britannus, Heriſpei. F. Francis ſuppetias tulit. Caluus non tanti fecit dubiam uictoriam belli, quanti Normanorum præſentem pecuniam: itaq; precio illis poteſtas abeundi facta eſt.	4836
876	36	1 | Carolus Caluus imperator Aug. auri & argenti ui maxima, φιλαυτίᾳ atq; luxuria delectabatur. Corona diademateq; ſerico immodicè & ſuperbè uſus eſt. Veſtem præterea Dalmaticam magis quàm reges ſuperiores induebatur, in omne genus luxus paratior, quàm in rebus agendis audacior aut conſtantior.	4837
877	37	Quo poteſtatem ſuam in regibus creandis monſtraret, Boſſonem Iudithæ uxoris ſuæ Auguſtæ fratrem, Hemengardæ defuncti Ludouici imperatoris filiæ uirum regem Prouinciæ facit.	4838
878	38	2 | Caluus Mantuæ correptus morbo pridie Id. Octobris moritur, accepto ueneno à Sedechia medico ſuo.	4839
879	1	LVDOVICVS BALBVS IMP. XXVI. REX ANN. II. Papa Iohannes in Galliam ſe confert, à quo coronam accipit Balbus Auguſtus.	4840
880	2	Compendij obijt Id. April. die ſancto quo ſupplicium paſſus eſt Chriſtus, uxore relicta grauida, quæ Simplicem peperit, cui Odo Roberti Andegauen filius, in ſpem uentris fuit à patre deſignatus tutor. Balduinus Caluus Flandriæ comes.	4841
881	1	LVDOVICVS ET CAROLOMANVS XXVII. REG. AN. V. Reguum penè redit ad Germanos. Boſſo tyrannidē occupare parat. Illi duo nothi ex Balbo obtinent, atque initio feliciter rem ge-	4842
882	2	rūt aduerſus Normanos & Danos, qui numeroſo exercitu atq; ingentibus animis ſacra prophanaq; igni ferroq; in Gallia per totum quinquennium crudeliter uaſtabant. Gotthofredus & Sigifredus reges Normanorum.	4843
883	3	Normani Treuiros & Mediomatrices occupant.	4844
884	4	Ludouicus moritur. Hoc in loco cuiuſdā Ludouici Nihili hāc appellationē ſortiti, quòd nūquā rē geſſerit, mētionē faciūt hiſtorici, qui hæres et filius Carolomani fuit. Rerū tēporisq; ob mutationē cōfuſio hoc in loco facit, ut paucis ijs etiam propius intuentibus intellecta ſit hiſtoria. Interpoſita eſt fortaſſe à nonnullis ſimplicitas atq; εὐήθεια Caroli Ludouici Balbi Poſthumi, qui poſtea iuſtam adeptus ætatem regnabit	4845

Anni Christi	Anni Regni	Anni Imperij		Anni Mundi
885	5		Carolomani interitus.	4846
886	1	6	CAROLVS CRASSVS IMP. XXVIII. REX ANN. V. Accersitus imperij sui anno 6. ob Normanorum motus & infestationes. Normani Lutetiam obsident. Hen-	4847
887	2	7	ricus dux ab illis perimitur in ultionem Gotthofredi regis occisi.	4848
888	3	8	Neustria Normanis ad incolendum data, ex quo huic	4849
889	4	9	nostræ Normaniæ nomen est.	4850
890	5	10	Arnulfus curator datus Carolo imperatori patruo, hoc anno illius nomine summam rerum habuit.	4851
891	1		ODO XXIX. REX ANN IX. Arnulfus Augustus salutatus, regnum etiam occupare studet: sed Odo Roberti Andium ducis filius, alienus à genere Caroli Magni, tutor regnare iussus, quem unxit Valterus archiepiscopus Senonum. Odo Robertum fratrem comitem Parisiorum eundem M. Eq. dicit. Francis infesti esse non cessant Normani.	4852
892	2		Francorum proceres Odonem uirum sanè probum timentes, æmulatione partium ac decreto facto in Aquitaniam regnaturum remittunt, accepto rege ante tempus Simplice adolescentulo, per rerum nouarum studium & quandam animi leuitatem. Illi autem utrinq; inimicitias accendebant, pupillum aduersus tutorem committentes. Carolus Simplex annum agens ætatis duodecimum, primum inungitur. Hic Sigibertus falsò annũ supputat 894. Prætereundum non est Odonem in Galliam attulisse nobile illud signum innumeris pictum & sparsum lilijs, quod ad Caroli Sexti tempora durauit.	4853
893	3		Remigius Altisiodorensis.	4854
894	4			4855
895	5			4856
896	6		Carolus auxilijs Arnulfi Aug. contendit cum Odone, sed frustrà.	4857
897	7			4858
898	8			4859
899	9			4860
900	1		CAROLVS SIMPLEX LVDOVICI BALBI F. 30. REX AN. 27. Odo circa initium anni 10 quum regnare cœpit, animam agens, coram proceribus pupillo regnum iubet restitui, cuius administrationem sumpto regis titulo & authoritate antea meritò ob magna rerum negocia acceperat. Simplex autem iustus hæres adolescentior incautè imperiteq; regnat. Illa est tamen eius pijssima & sanctissima constitutio de facultatibus ecclesiasticis, cuius hodie meminisse nos certè conuenit. Quòd à multis annis summi proceres profani cœnobiarchias atq; maximos prouentus beneficio regum occupabant, iam episcoporum iura inuadebant, Rex coacto concilio ius causamq; episcoporum defendit ac stabilijt, eò spectans, ut mox cœnobia in libertatem, quod tunc præstari difficile erat uindicaret atq; assereret. P. Aemyl. Bellum domesticum, factionesq; Roberti Othonis fratris pro regno occupando. Fulco Rhemorum archiepiscopus occiditur.	4861

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
901	2		4802
902	3		4803
903	4		4864
904	5		4865
905	6		4686
906	7		4867
907	8		4868
908	9		4869
909	10		4870
910	11	Finis belli Normanici.	4871
911	12		4872
912	13	Rhollo primus dux Normaniæ.	4873
913	14		4874
914	15		4875
915	16		4876
916	17	*Simplex uirtute suorum Lotaringiam recipit, Aemyl.*	4877
917	18		4878
918	19		4879
919	20	*Tot dißidia et rerum fluctus in Gallia extitere à Carolo Balbo ad mortem Caroli Simplicis, ut uix certò sciri poßit quis potißimum*	4880
920	21	*regnarit. Arnulfus magnus Flandriæ comes.*	4881
921	22		4882
922	23	*In Sueßionibus pugna inter Carolum Simplicem, & Robertū Odonis fratrem regni æmulum iam coronatum ab Herueo Rhemo rū pontifice. Robertus occiditur. Simplex uictor perinde ac si uictus esset, animo demisso, reddit Lotharingiam Germanorū regi, quo maius ab illo auxiliū impetraret, quemadmodū antea constituerat, se, Franciamq́;, ut se tutū præstaret aduersus Robertū, illi subijcere. Hebertus regem captum Peronæ in custodia habuit.*	4883
923	24		4884
924	25	*Simplex cogitur regnū dare Rhodulpho Burgūdiōi Ricardi filio.*	4885
925	26		4886
926	27	*Post innumeras miserias Peronæ animam egit.*	4887
927	1	RODVLPHVS BVRGVNDIO 31. REX. AN. II. *Apud Sueßiones regiam coronam suscepit* III. *Id. Iul. regnauitq́; per duos tantùm annos, ut D. Dionysij habent Chronica, Sigibertus, Phrygio. Verùm P. Aemyl R. Gaguinus, & alij multi asserunt*	4888
928	2	*regnasse per* XII. *ferè annos usq; ad ann. 937.*	4889
929	1	LVDOVIC. TRANSMARINVS 32. REX AN. 27. *Simplicis filius post patris aduersam fortunā ad auunculū Angliæ regem cū matre Oginia profugerat. Lauduni* XIII. *Cal. Iun. rex sacratur. De regno est inter Ludouicū ex Anglia reuersum et Ro*	4890
930	2	*dulphum Burgundionem controuersia.*	4891
931	3		4892
932	4		4893
933	5		4894

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
934	6		4895
935	7		4896
936	8		4987
937	9	Rodulphus Burgundio XVIII. Cal. Iunij moritur Altißiodori, atq; in Senonibus sepultus. Ludouicus solus.	4898
938	10		4899
939	11		4900
940	12		4901
941	13	Rex aduersus Othonem Cæsarem Lotaringiã ingreditur ad Bresacum usq;.	4902
942	14	Gerberga uidua Gisleberti ab Othone fratre inter fœdus incudũ Ludouico datur in matrimonium ex Alsatia decedenti.	4903
943	15		4904
944	16		4905
945	17	Dira fame & contentionibus multum uexatur Gallia. Hugo magnus filius Roberti ad Suesiones cæsi, à rege deficit, renouatq; de regni controuersia bellum.	4906
946	18		4907
947	19		4908
948	20	Hugonis Parisiensis factio & potentia magna regi exhibuerunt negocia. Quidam aiunt regem istius opera, suorum proditione à Normanis captum, & Laudunum in publicum carcerem ductum atq; coniectum.	4909
949	21	Otho Impe. multum in Franciam penetrat, ut Hugone et Normanis uictis regem in statum restituat.	4910
950	22	Hugo imperatori ad Charum se futurum in eius potestate profitetur, metuens eius reditum in Franciam.	4911
951	23		4912
952	24		4913
953	25		4914
954	26		4915
955	27	Ludouicus apud Rhemos sepultus, ubi Lotarius eius F. Id. Nouemb. corona insignitur.	4916
956	1	LOTARIVS 33. REX ANN. 31.	4917
957	2	Cal. Iul. Hugo Magnus è uita excedit annosus multum, in cœnobio D. Dionysij sepultus.	4918
958	3	Balduinus Iunior Arnulfi F. Flandriæ Comes, qui patrem morte præuenit.	4919
959	4		4920
960	5		4921
961	6		4922
962	7		4923
963	8		4924
964	9	Arnulfus iunior Arnulfi nepos, Flandriæ Comes.	4925
965	10		4926

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
966	11		4927
967	12	*Inimicitiæ & bellum inter Theobaldum Carnutum Comitem, & Ricardum Norman. ducem.*	4928
968	13		4929
969	14		4930
970	15		4931
971	16		4932
972	17		4933
973	18		4934
974	19		4935
975	20		4936
976	12		4937
977	22	*Carolus regis frater dono ab Othone secundo Imper. Lotharingiæ ducatum accipit. Rex Imperatorem bello adortus penè opprimit. is uicißim à Calend. Octobris ad Calendas Decemb. regē persecutus, præter templa, resq́; sacras nihil non funditùs euertit Lutetiam usq;: sed pedem cùm suis referre coactus, eorum plurimos cum uniuersis impedimentis amisit.*	4938
978	23		4639
979	24		4940
980	25	*Ad Charum fluuium ab Othone & rege itur in colloquium: ubi iureiurando sancitum est fœdus.*	4941
981	26		4942
982	27		4943
983	28		4944
984	29	*Nouo Imperatori rex Lotharingiæ ducatum inuidebat: quē cùm*	4945
985	30	*inuasisset, pòst paulò fœdus inierunt.*	4946
986	31	*Rex Rhemis obit. Ludouicus eius F. rex generis Caroli Magni, & Francorum postremus, per annum & paulo amplius cum regnasset, ueneno periit, Compendijq́; sepultus est, sui tantùm nominis memoriam relinquens. A' Faramundo usq; ad Hugonem Capetū anni sunt 565. à Clodoueo Christiano 487. à Pipino 237.*	4447
987	1	LVDOVICVS QVINTVS XXXIIII. REX ANN. I.	4948
988	1	*Tertium Regū Frāciæ genus, quod usq; ad nostra tēpora regnat.* HVGO CAPETVS XXXV. ET PRIMVS GALLVS GALLORVM REX AN. IX. *Parisiorum Comes, ui & militum fauore primùm Nouioduni rex salutatus, mox Rhemis consecratur & inungitur. Dantes poeta Florentinus in suo purgatorio scribit huius auum paternum lanium fuisse. Credibile non est Gallorum tam nobilia stemmata ex tam humili & obscuro loco duxisse originem. Carolus Lotharingiæ et Brabantiæ Dux patruus Ludou. ci defuncti, Galliæ fines ingressus ad regnū occupandū, deinde hostis contēptu negligentior factus, Lauduni se cum uxore obsideri passus, proditione Ascellini episcopi ab Hugone capitur, & Aurelianum in custodiam mitti-*	4949
989	2	*tur. Bellū quadriennio gestum est. Ideo à nobilibus reiectus Lota-*	4950
990	3	*ringiæ dux, quod nimiū Germanis, in quorū uerū manus recidere*	4951

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
991	4	metuebant,faueret & ferè fit,ut minus grati sint principes exteri ac opibus & gratia florentes, quàm domestici & parum potentes: quod à Germanis diligentissimè obseruatur, qui è suis tantùm solent imperatores deligere,libertati à potentioribus ac magnani	4952
992	5	mis metuentes, ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρέργως. Hugo Arnulfum defuncti Lotarij regis fratrem illegitimum Rhemorum archiepiscopum in familiæ & gentis odium mittit Aurelianum in carcerem. Gilbertus Aquitanus Philosophus, qui postea opera imperatoris papatum est adeptus, substituitur. Seuinus (Sergium alij uocant) Senonum archiepiscopus unà in carcere ad trienium asseruatur, quòd non approbasset hanc iniquam Arnulfi priuationem: tandem uterq; archiepiscopus suo gregi restitutus est à papa Iohanne. Hugo cùm annum solus regnasset, Robertum filium liberalioribus literis institutum Aureliani coronandum curauit. Nam ipse neq; diademate neq; regijs insignibus unquam, sed tantum ui & armis usus est. Pater primum gessit bellum aduersus obnitentē Comitem Flandriæ Arnulfum propinquū antiquo Francorū generi, qui huic omnino regis nouitati contradicebat: à quo Atrebatensis Comitatus uiribus ablatus, sed postea deprecatore Ricardo Normanorum duce restitutus. itaq; inter illos pax constituta.	4953
993	6		4954
994	7	Sabaudiæ domus apud Allobrogas in Comitatū primùm erigitur.	4955
995	8		4956
996	9	Obijt circa initium anni IX. ex quo regnare cœperat, in templo D. Dionysij conditus.	4957
997	1	ROBERTVS, SOLVS, XXXVI. REX ANN. XXXIIII. liberatus, studiosus, religiosus, pius.	4958
998	2		4959
999	3		4960
1000	4	Rex religionis gratia Romam petit.	4961
1001	5	Henricus dux Burgundiæ, quod liberos nullos suscepisset, ducatum suum regi testamento legat naturæ concedens. quem cum rex	4962
1002	6	poßidere cœpisset, confestim Roberto filio tradit, eumq; mittit aduersus Landricum Niuernen. Comitem Burgundionibus acceptissimum: uictus tamen, et redditus ab Altißiodorensibus. Balduinus Barbatus Flandriæ Comes.	4963
1003	7	Seuinus Senonensis archiepiscopus obit, cuius archiepiscopatus ob eligendi contentionem annum uacauit.	4964
1004	8	Senonum urbs ob Comitis Reginaldi scelus confiscatur, & regis patrimonio adijcitur.	4965
1005	9	Gotthofredus Gotthofredi Arduensis filius post Othonis Ducis obitum dono ab Imperatore Lotaringiæ ducatum accipit.	4966
1006	10	Rex cum Ricardo Normaniæ Duce Valentinianas proficiscitur. suppetias laturus Balduino Flandriæ Comiti, quas is contra Henricum Imp. occupauerat. Incredibilis fames & pestis.	4967
1007	11		4968
1008	12		4969
1009	13		4970
1010	14		4971

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1011	15		4972
1012	16		4973
1013	17		4974
1014	18		4975
1015	19		4976
1016	20		4977
1017	21		4978
1018	22		4979
1019	23		4980
1020	24		4981
1021	25		4982
1022	26		4983
1023	27	*Rex & Imperator Enoli secundum Charum conueniunt, illicq; de rebus cum ecclesiasticis tum regijs uerba conferunt.*	4984
1024	28	*Rex Hugonem filium Compendij coronandum curat, qui patrem morte præuenit.*	4985
1025	29		4986
1026	30		4987
1027	31		4988
1028	32		4989
1029	33		4990
1030	34	*Numerus annorum regni Roberti à Gaguino negligenter obseruatus, & alijs historicis: qui ubiq; ferè tempora nullo habito delectu confuderunt. obijt rex Meloduni: cuius cadauer in cœnobium D. Dionysij translatum est. Henricum filium Rhemis antè coronandum curauerat, quem testamento hæredem relinquit.*	4991
1031	1	HENRICVS XXXVII. REX AN. XXX. *Contendunt Henricus & Robertus fratres super regni succeßione. Henrici partes Robertus Normaniæ Dux sequitur: Odo Campaniæ, & Balduinus Flandriæ Comites, Roberti. Bochetus Gaguinum reprehendens asserit Robertum natu minorem, cui nunquã fauit Constantia mater, quæ obierit anno quinto regni mariti, alia à rege in eius locũ ducta defuncti Comitis Nouoduni filia, qua re lapsi omnes essent, sed fortè reprehensor iste fallitur.*	4992
1032	2		4993
1033	3	*Incendium patitur Lutetia. Odo & Balduinus ab Henrico uicti. Fratres in concordiam ueniunt.*	4994
1034	4	*Rhodulfus Transiurensis Burgundiæ rex: cum anno 30. (Aemilio teſtante) in Burgundionum suorum nutu regnasset, regnum Conradio Imperatoris filio dat. Odo Campanus cùm regnum illud iure hæreditario suum censeret, petere cœpit. quòd cùm negatũ esset, armis inuasit. Tunc in duas Burgundia prouincias diuiditur, Ducatum scilicet et Comitatum, ut pertineret Comitatus ad Imperij ditionem, Ducatus uerò ad regiã. Secundũ Burgundionum regnum ad hæc tempora annos plus 130. durauit, sub Arnulfo imperatore inchoatum.*	4995
1035	5		4996
1036	6	*Odo Bellouacensis Comes cum Rogerio fratre Sacrocæsariensi Comite, & episcopo Bellouacensi Comitatum commutat. Roge-*	4997

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rius Comitatum Bellouacen. episcopatui in perpetuum donauit. Balduinus Insulanus pius Comes Flandriæ	
1037	7	Odo à Gothello Lotharingo duce cæsus, Theobaldum & Stepha	4998
1038	8	num suos hæredes relinquit.	4999
1039	9		5000
1040	10		5001
1041	11		5002
1042	12		5003
1043	13		5004
1044	14	Gotthofredus Martellus Andium Comes Theobaldum Carnutū	5005
1045	15	Comitem intercipit.	5006
1046	16		5007
1047	17	Gulielmus Normanorum Dux ex illegitimo matrimonio procreatus, suppetias Henrico rege ferente, suos Normanos superat, in officioq; continet. Qui in Italiam Alpibus superatis profugerant Normani, duce Gulielmo Montroliensi Comite deinde uiribus paulatim collectis Roberto Viscardo Duce in Apulia & Calabria magnas sibi opes famamq; compararunt.	5008
1048	18		5009
1049	19		5010
1050	20		5011
1051	21	Berengarij hæresis.	5012
1052	22		5013
1053	23		5014
1054	24		5015
1055	25		5016
1056	26		5017
1057	27		5018
1058	28	Alij hunc tantùm regnasse annos XXVII. aut XXVIII. tradunt.	5019
1059	29		5020
1060	30	Henricus Philippum filium regem creandum coronandumq; Rhemis curat. Circa anni huius finem moriens, liberos, Philippum annos ferè IX. natum, & Hugonem minorem commendauit fidei Balduini Flandriæ Comitis. Sepultus in templo D. Dionysij.	5021
1061	1	PHILIPPVS XXXVIII. REX ANN. XLIX.	5022
1062	2	Balduinus pius regis tutor simulato in Saracenos bello, cum exercitu de industria moram trahens in Vasconia quà iter est audaces nobilium animos non satis regi audientes repressit.	5023
1063	3		5024
1064	4		5025
1065	5		5026
1066	6		5027
1067	7	Hoc rege è Gallis duæ prodierunt nobilissimæ familiæ, quæ apud exteros duo potentissima regna erexerunt. Gulielmus nothus Heraldo rege cæso Angliam occupat. Gotthofredus uerò Bullionius terram sanctam & Hierosolyma postea obtinebit.	5028

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1068	8	Philippus uxorem ducit Bertam Balduini Comitis Hollandiæ & Frisiæ filiam.	5029
1069	9		5030
1070	10		5031
1071	11	Arnulfus Balduini F. Comes Flandriæ.	5032
1072	12	Robertus Frisius filijs fratris deuictis Flandriam occupat.	5033
1073	13		5034
1074	14	Grandimontensium monachorum primordia authore Stephano Aruerno.	5035
1075	15		5036
1076	16		5037
1077	17		5038
1078	18	Ordo Canonicorum regularium apud D. Quintinum Bellouacũ.	5039
1079	19		5040
1080	20	Gotthofredus Barbatus & Fulco Asper contendunt ob successionem auũculi Gotthofredi Martelli Comitis Andegauensium. Rex ab Aspero, quò neutri faueret, Vastinetum obtinuit. Barbatus à fratre interceptus, & in carcerem perpetuum missus.	5041
1081	21		5042
1082	22		5043
1083	23		5044
1084	24	Initium ordinis Cartusiensium authoribus Brunone Aggripinensi ciue scholarum Magistro, Rhemorumq; canonico, & Hugone Gratianopolitanorum episcopo.	5045
1085	25		5046
1086	26	Philippus Bertam Balduini Comitis Hollandiæ filiam repudiat, ex qua liberos susceperat, Ludouicum Crassum, & Constantiam: à se que illam ablegat Montrolium maritimum oppidum: in cuius locum Bertradam pellicem à marito Fulcone aspero abductam publicè accipit; cuius cupidineo amore rex adeò occæcatus fuit, ut grauissima quæque totius regni ad illius arbitrium & libidinem regerentur. Adulterij tempore Philippum Florum & Cæciliam liberos suscepit. Nec postea Bertam reuocasset, nisi summi pontifices Vrbanus & Paschalis illi aqua & igni interdixissent. Hìc uariant historici, quibusdam asserentibus non omnino restitu	5047
1087	27	tam fuisse Vrbano secundo papa, sed Paschale.	5048
1088	28		5049
1089	29		5050
1090	30		5051
1091	31		5052
1092	32		5053
1093	33	Iuo episcopus Carnutum.	5054
1094	34	Robertus Hierosolymitanus Comes Flandriæ.	5055
1095	35	Concilium Claramontanum Vrbano papa: res ecclesiasticæ reformatæ & compositæ.	5056
1096	36	De expeditione in terram sanctam deliberatur aduersus Saracenos. Catalogus eorum qui ex Gallijs duces fuere illius belli.	5057

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Petrus Ambianensis Eremita. *Ademarus Aniciensium episcopus.* *Gulielmus Arausiensium episcopus.* *Hugo Magnus regis frater.* BELLVM SACRVM IN SARACENOS. *Gotthofredus Lotharingiæ Dux: Eustathius, Balduinus fratres, filij Eustathij Comitis Bononiæ Belgicæ. Gotthofredus, ut nihil deficeret, in ea expeditione urbem Mediomatricum ciuibus uendidit, ac ducatum Bullionis spreto Eburonum episcopo. Robertus Normaniæ Dux fratribus, quæ possidet, illius expeditionis gratia oppignerat.* *Robertus Flandrus. Raimundus Tolosas. Stephanus Blesensis.* *Arpinus Comes LX. M. aureorum Bituriges Regi uendit.* *Bohemundus & Tancredus Itali, & multi alij ex Germania, Italia, Anglia, Scotia, & reliquo orbe Christiano. Constabat exercitus circiter D. C. M. peditum. Otho pontifex tradit CCC. M. pugnatorum. Galli uno consensu ab uniuersis occiduis nationibus huic bello propter armorum peritiam præficiuntur.*	
1097	37	*Robertus è Lotaringia homo nobilis, potens, & literarum peritus, reiectis honoribus & diuitijs Christum & paupertatem sectans, Præmonstratenses instituit.*	5058
1098	38	*Cistertiensis religionis fundamenta iaciuntur.*	5059
1099	39	*Hierosolyma 39. die obsidionis. Id. Iul. (4 Nonas Aemyl.) à Christianis recepta.*	5060
1100	40	GOTTHOFREDVS REX *terræ sanctæ.* *Gotthofredi regis obitus 15. Cal. Augusti.*	5061
1101	41	*Balduinus Hierosolymorum Rex.*	5062
1102	42		5063
1103	43		5064
1104	44	*Ludouicus Crassus iuuenis multum, antequam regia insignis fieret corona, uiuente patre & permittente seditiones regni repressit, ius ecclesiæ tutatus est aduersus Bochardum Parisiensem Montismorentiani dominum, Drocum Montiacum, Elbonem Rosciacum, Leonetum Magdunensem, & Matthæum Bellomontanum.*	5065
1105	45		5066
1106	46	*Bohemundo, cum in Galliam uenisset, Rex Constantiam filiam in matrimonium dat. Alteram ex Bertrada genitam Cæciliam Tancredo absenti spondet, atq; mittit: deinde moriens Tancredus Pontio Tripolitano commendat, eiq; in uxorem dat.*	5067
1107	47	*Concilium Tricassium sub papa Paschale auxilium Regis petente aduersus factionem Imperatoris atq; tum Gregorij papæ institutum & decretum secutus, nuptias sacerdotibus prohibuit, & simoniacis aqua & igni interdixit.*	5068
1108	48		5069
1109	49	*Meleduni Rex decedit quarto Calendas Augusti. ad Benedicti propter Ligerim sepultus. Crassus 3. Nonas Augusti sacratus & inunctus.*	5070
1110	1	LVDOVICVS CRASSVS 39. REX ANN. 28.	5071

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Aureliani in æde D. Sansonis per Gilbertum archiepiscopum Senonũ, Rhemis sibi id sacri iuris deberi quamuis contendentibus.	
1111	2	Nobiles & principes ab Anglo Rege adiuti in Regem mouent	5072
1112	3	seditionem, quem diu multumq; uexarunt: tandem tamen superior euadit. Inter coniuratos Philippus regis frater nothus erat, qui coniugem habebat filiam domini Montis Letherici. Balduinus Securis Comes Flandriæ.	5073
1113	4		5074
1114	5		5075
1115	6		5076
1116	7		5077
1117	8		5078
1118	9	Initium primi belli Anglici, quod sexcentis fœderibus compositum, semper renouatur. Gelasius nouus papa Rom. cui plurimum inimicitiarum erat ad=	5079
1119	10	uersus Henricum Imperatorem, in Galliam se contulit suppetias implorans. Concilium Rhemis indixerat, in itinere moritur, Cluniaci sepultus. Calistus Burgundio pontifex proximus concilium continuandum curat. Rhemis XVII. Calendas Nouemb. ex concilij sententia Cæsarem hostem ecclesiæ pronunciat. Tum sacerdotes, diaconos & hypodiaconos concubinas habere uetuit: item proscripsit ab ecclesia, qui pro baptismo & sepultura pecuniam exigerent. Balduinus rex Hierosolymorum. Crassus in Normaniam profectus est, uoluitq; Gulielmum Roberti defuncti filium in possessionem mittere. In eo prælio Balduinus Flandriæ Comes uulnere accepto interijt, cui successit Carolus Canuti Danorum regis filius.	5080
1120	11	Henricus Cæsar ab Anglo socero impulsus mense Augusto Galliam inuadit, Rhemis multum infensus ob iniuriam in illorum urbe acceptam. timore perculsus, regis potentia cognita domum reuertitur. paulo post in amicitiam re cum papa composita redijt.	5081
1121	12		5082
1122	13		5083
1123	14		5084
1124	15		5085
1125	16		5086
1126	17		5087
1127	18	Carolus Flandriæ Comes Bonus Brugis ante aram Donatiani à coniuratoribus mactatus. VI. Calendas Martij sacro cinerum die quo Rex profectus, seuerè in parricidas animaduertit. Gulielmum Normanum Flandriæ Comitem dedit, quem auaritia	5088
1128	19	et peruersitas omnib. inuisa euertit. Eo in bello cæso, alijsq; in sententiã adductis quib. aliquid iuris uidebatur in comitatũ, Theodoricus Alsaticsis comitatus nomine regi fidei sacramentũ præstat. Hierosolymis triũ ordinũ D. Ioannis Hospitalariorũ, Templariorũ, Teutonicorũ res præclarè fortiterq; gestæ initio suæ originis. Thomas Marlensis in regios magistratus, & ecclesiasticos uiros rebellis, extra communionem ecclesiæ proscribitur per legatum	5089

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1129	20	papæ in Bellouacensi concilio, quod Galdericũ episcopũ Laudunensis crudeli morte affecisset: tandẽ à Rhodulfo Viromanduo cæditur. Crassus causam ecclesiæ defendens in Aruerniam proficisci tur, ad componendas res inter episcopum Claromontanum & Comitem. Gulielmus Aquitaniæ Dux sua prudentia rem omnem composuit. Philippus admodum iuuenis in præsentia regum Crassi patris, & Henrici Angli, diademate decoratur Rhemis XVIII. Cal. Maij festo resurrectionis Christi die.	5090
1130	21	Hugo de S. Victore theologus Parisiensis. Innocentius ob Anacleti Antipapæ potentiam in Galliam fugit, ubi honorificè receptus duo habuit concilia, alterum Rhemis, alterũ Claromonte. Quem honoris causa inuiserunt Gallus Aureliani, Anglus Carnuti.	5091
1131	22	Fulco Andegauensis Rex Hierosolym. Philippus Iunior rex III. Id. Octob. in Lutetiæ suburbijs delapsus ex equo, quem euerterat scrofa, moritur. In æde D. Dionysij sepultus. Platina & Blondus hoc rege Philippo Innocentiũ papam in Galliã uenisse intelligunt, aliter aberrant, nec mirũ in historia aliena. Ludouicus Iunior cõcilij Rhemensis tẽpore VII. Cal. Nouemb. ex patris præsentis sentẽtia magnificè coronatur à papa Innocentio, ut regni consors esset. Paulo pòst Innocentius à Lothario Romam reducitur imperatoriæ coronationis gratia.	5092
1132	23		5093
1133	24		5094
1134	25		5095
1135	26		5096
1136	27		5097
1137	28	Ludouicus Iunior Burdigalæ ducit uxorem Leonoram filiam maiorem hæredem Gulielmi Ducis Aquitaniæ. Crassus pater statim Parisijs moritur Cal. Augusti. Aemylius habet annum regni 30. sed ea in re lapsum arbitror, ut numerus ab anno 1110. ad 1137. indicio est.	5098
1138	1	LVDOVICVS IVNIOR XL. REX ANN. XLIII. Annorum Iohannis à Stampis uel à temporibus error, & falsa supputatio uide Aemilium quendam legi qui per ea uixit tempora historicum minutissima quæque persequentem, qui tantum rei miraculum non omisisset si quid tale unquam contigisset. Galli districti ob bellum Mathildis Augustæ, & filij eius Henrici Andegauensis contra Stephanum Blesensem de regni Angliæ successione. tandem in hanc sententiam Andegauensis adductus, ut regno abstineret uiuente Stephano, sed post eius mortem regnaret. Quidam se imperatorem Henricum finxit, qui in cœnobium Cluniacense coniectus est.	5099
1139	2		5100
1140	3	Synodus Francica apud Senones aduersus Petrum Abelardum Britannum hæreticum.	5101
1141	4	Non satis conuenit Regi cum papa Rom. qui Petrum rege inuito ut episcopus esset, Bituriges miserat, cui aduersus regem Theobaldus Blesensis fauebat.	5102
1142	5	Constantia regis soror spõdetur Eustathio Stephani regis Angliæ filio. Rhodulphus Viromandus uxore repudiata Petronillam	5103

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		reginæ Leonoræ sororē accipit: quos cum episcopis qui nuptias permiserant, Papa excōmunicat. Theobaldo procurante, cui Crassus uehementer infensus, culpam omnem in eum transfert.	
1143	6	Vitriacum quod erat ex ditione Comitis Blesensis, à rege impotenti ira dirutum, cuius templum præcipuum cum M. D. utriusq; sexus & cuiusuis ætatis ad aras confugientibus incensum. Rex sceleris pœnitentia ductus, D. Bernardi consolatione & consilio	5104
1144	7	sacrum suscipit gerendum bellum. Tunc Bernardus id unum agebat, ut principes Christianos in hostes religionis adhortaretur, papa etiam cupiente. Balduinus rex Hierosolymorum.	5105
1145	8	Rex Viceliaci crucem accipit, sacram militiam professus. Eugenius papa in Galliam se recipiens, cōcilium Lutetiæ & Rhemis habet.	5106
1146	9	D. Bernardus in Germaniā proficiscitur cōcionaturus pro bello sacro: cuius persuasu Conradus Imp. cum magno principū numero sacra arma induit, qui	Tornacū à summo Pontifice sedes fit episcopalis, cū antea per annos ferè 660. sub episcopatu fuisset Nouiodunensi. In concilio hæresis damnatur Gilberti	5107
1147	10	pridie Non. Feb. festinans antè discedit. Rex ducta secum uxore. Id. Maij per Germaniā et Hūgariā idē subsecutus iter, Imperatorē, qui iam cladē in Nouēbri acceperat, offendit in Asia.	Poretani Pictonum episcopi, nulla criminis aut ignominiæ nota ipsi iniustà, quòd causam suam ad iudicium & arbitriū concilij & Papa semper permiserat.	5108
1148	11	Ianuario proximo Rex non multo meliorem fortunam expertus est. Quare hic relicta Antiochia, Conradus uerò ab Augusto Græcorum rediens contulerunt se Hierosolyma ad regem Balduinum adolescentulum. Tunc coniunctis uiribus & copijs Damascum oppugnant, sed dissidio ac dolo obsidionem relinquere coguntur. Conradus abit ad suos. Galli in Syria mala multa patiuntur.	5109
1149	12	Quorum Rex in reditu penè captus, nisi Georgius Rogerij Siculi Regis prætor suppetias tulisset. In Galliam ergo euadit. Henricus regis frater ad Claranuallem monachus, Bellouacorum episcopus.	5110
1150	13	Cum Leonora regina duas filias peperisset, Mariam maiorem, Alisam autem minorem post reditum: in concilio Baugenciaco à Ludouico repudiatur, qui Constantiam duxit uxorem Alphonsi Galecorum regis filiam, quæ Aureliani Regina coronatur. Iuit etiam in Hispaniam religionis causa ad D. Iacobum, & ut socerum inuiseret.	5111
1151	14		5112
1152	15	Interim Leonora in regis odium alteri nubit marito, Henrico Andegauensi regi Angliæ futuro, ad quem Rege Franco inuito suam priorem attulit dotem Pictones & Aquitaniam. Matrimonium	5113
1153	16	hoc maximi belli Anglici causa fuit.	5114
1154	17		5115
1155	18		5116
1156	19		5117
1157	20		5118

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
8158	21		5119
1159	22	Philippus regis frater archidiaconus episcopatus.	5120
1160	23	Parisiensis electionem Petro Lombardo cessit doctiss. theologo. Lombardi episcopi suasu & authoritate actum est & impetratu ut barbæ raderentur.	5121
1161	24	Papa Alexander tertius ab imperatore & antipapa territus in Galliam fugit, habuit in Claramonte concilium, deinde Turonibus alterum. Constantia Adelæ iunioris filiæ partu moritur: quæ superuixit, antea oppetiisse tradit Aemylius, necdum circumacto altero matrimonii anno, Margarita & Adela filiabus relictis. hic sequor eius temporis scriptorem. Rex tertiam duxit uxorem Adelam Theobaldi Campani filiã,	5122
1162	25	ex qua post suscipiet Philippum & Hagnem liberos.	5123
1163	26	Margarita Regis filia in matrimonium datur Angli filio qui regno succedet. Poly. Verg. Almericus rex Hierosolym.	5124
1164	27	Concilium Turonense Alexandro papa. Acta Papiensis concilii, in quo Victor & Fœdericus præfuerant, damnata. Apud Senones D. Thomas Cantuariensis cum papa colloquitur, apud quos ultra annum ille degit prius quàm Romam reuerteretur.	5125
1165	28	Natalis Philippi Augusti X I. Cal Septemb.	5126
1166	29		5127
1167	30		5128
2168	31	Philippus Flandriæ Comes.	5129
1169	32		5130
1170	33		5131
1171	34	D. Thomas archiepiscopus Cantuariensis annis 7. exul in Gallia, in Angliam reuersus confestim occiditur. In subsidiũ Terræ sanctæ piè & liberè erogatã pecuniã ab uniuersa Gallia Stephanus Comes Sacrpcæsariensis eò iussũ regis defert.	5132
1172	35		5133
1173	36	Balduinus Rex Hierosolymorum.	5134
1174	37		5135
1175	38		5136
1176	39		5137
5177	40		5138
1178	14		5139
1179	42	Hagne regis filia annos V I I I. nata ad Emmanuelem Græcorum Imp. mittitur, ut illã Alexis eius filius haberet uxorẽ. Ludouicus ualetudinarius coronandũ Rhemis Cal. Nouemb. Philippũ filium mittit. Adfuit eius coronationi Henricus rex iunior Anglus, Franci beneficiarius. Primũ noui regis edictũ fuit aduersus blasphemos nomen Christi cõtumeliosè probrosèq; in testimoniũ, & cuiusuis minitissimæ rei assertionẽ adducẽtes, quo censuit in flumen citra mortẽ mergẽdos. Secundũ fuit aduersus tibicines, histriones, parasitos, & id genus uoluptuarios artifices, quibus interdixit aula.	5140
1180	43	Philippus Lutetiæ quodam sabbati die I I I I. Calend. Mar. ingressus synagogam, Iudæos spoliat. I I I I. Cal. Iunii in ascensione Domini Philippus iterũ unà cum uxore Elisa Balduini Annonis	5141

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		filia coronatur. Philippus Elisæ auunculus Comes Flandriæ matrimonij author fuit. Filiũ regem per annũ unum uidit pater maximo cum gaudio. Religionis gratia in Angliã ad D. Thomã se cõtulerat. Parisios reuersus obit III. Cal. Octob. translatus ad Barbeli, quod cœnobiũ ordinis Cisterciensiũ ædificauerat. Adela regina (Alisam Gaguinus nominat) mausoleum marito extruxit auro argento & unionibus decoratum.	
1181	1	PHILIPPVS AVGVSTVS A DEO DATVS XLI. SOLVS REX ANN. XLIII. Per initia multus	5142
1182	2	fuit in hostium seditionibus tum suis tum ecclesiæ reprimendis. In Iunio coacti Iudæi regno excedere.	5143
1183	3		5144
1184	4	Balduinus puer, rex Hierosolymorum. Bellum Flandricum.	5145
1185	5	Philippus Comes Flandriæ, sic cum rege de Viromanduis pacisci cogitur, ut post mortem adijcerentur regis patrimonio. Vido Lusinianus è nobilißima Pictonum familia, rex Hierosolymorum.	5146
1186	6	Gotthofredus Dux Britanniæ moritur Lutetiæ relicta uxore Cõstantia grauida, quæ mox Arcturum parit.	5147
1187	7	Natalis Ludouici filij Philippi VIII. Id. Septemb. Finis regni Hierosolymorum. Sancta urbs 89. quàm de Barbaris recepta fuerat anno, VI. Calend. Octob. uictori Saladino reddita est, Aemyl.	5148
1188	8	Idibus Ianuarij Reges Gallus & Anglus in colloquium ueniunt in Vellocaßibus, ubi de Hierosolymitana expeditione decernunt. In Martio Rex concilium habet Lutetiæ, cui decimæ concessæ, quæ uulgò Saladinides dictæ fuerunt. Angli ab instituta profectione desciscunt. Ricardus relicto patre, Gallorum partes sequitur. Augustus Cœnomanos & Turones occupat, cuius rei ira & indignatione rex Angliæ pridie nonas Iulias Chinone decedit. Ricardo Angliæ regi salutato Augustus captas uiuente patre restituit	5149
1189	9	urbes, & de profectione inter se antea instituta cõueniũt. X. Cal. Martij Elisa regina moritur Lutetiæ, in æde Virginis sepulta.	5150
1190	10	Adela regis mater Regens Franciæ. Gulielmus Regis auunculus archiepiscopus Rhemensis, legatus. Philippus profectioni se accingens, illorum fidei filium committit. regniq; administrationem. Hic suo tempore plurima in reipub. utilitatem prudenter instituit. Aediles, quos uulgo Scabinos appellant, Parisijs creandos curat. Bonam urbis partem muris cinxit: plurimas lapidibus uias strauit: commune illud D. Innocentij cœmeterium extruxit. Forum item uenale, Hallas uulgò appellant, Lutetiæ ædificauit. Saltum Vicenarum mœnibus cinxit. Rex in Genuensi portu mare cõscendit. qui ubi paulum processisset, talis oborta est tempestas, ut multi ex suo comitatu naufragio extincti fuerint. Ricardus Maßilia uento secundo soluit. Vterq; in Siciliam mense Augusto appulere, ubi coacti sunt hyemare. Inter reges in hybernis ociosos, ut assolet, ortum est dißidium non mediocre.	5151
1191	11	Philippus prior præceßit in Syriam. Ricardus tempestatis ui in Cyprum eiectus tyrannum à quo litoribus arcebatur, et insulam bello cepit, præsidioq; firmauit, illinc ad Augustum regem profectus Ptolemaida obsidentem, quam paucis pòst diebus coniunctis copijs expugnauerunt.	5152

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Mauricio Parisiorum episcopo D. Virginis templum ædificatum. Margarita Flandriæ Comes. Grassante per exercitum peste Rex maiori parte suarum copiarum, & Odone Burgundiæ Duce prætore relictis, in Galliam Rufino Volta Genuensi nauarcho comitatus, obiter papam cum inuisisset, circa natalem Christi domum reuertit. Ricardus Anglus in Syria mansit.	
1192	12	Ricardus Cypri regnum Vidoni Lusiniano uendit, quod ad nostra ferè tempora seruarunt eius posteri, quoad illic imperitare cœperunt Veneti. Augustus Balduinum Flandrum locis munitis ab eo occupatis repente deturbat.	5153
1193	13	Antequam è Germania liberari potuisset Ricardus, ubi carcere continebatur, Augustus Gisortium occupat cum uniuersa Margaritæ sororis dote, ab Anglo repudiatæ, quam postea Pontiuensi Comiti uxorem dedit.	5154
1194	14	Fames.	5155
1195	15	Pacem ineunt Philippus rex, & Balduinus Flandriæ Comes. Comitatus Atrebatium creatio, qui regis filio traditur. Ludouicus primus Atrebatium Comes. Rex uxorem ducit Gelbergam Dani regis sororem, quam intra tertium mensem repudiatam, & in	5156
1196	16	Stamparum arcem coniectam asseruari iubet: mense Iunio sequēti Agnem Ducis Morauiæ filiam accipit. Iudæi à Philippo in Galliam reuocati. Bellum inter Gallos & Anglos, eorumq; socios ac fœderatos ua-	5157
1197	17	rium. Legatus papæ circa D.	5158
1198	18	Michaelis festum in Diuionen	5159
1199	19	si concilio ob secundum regis matrimonium toti Franciæ sacris clam interdixit. Qua sententia promulgata Rex uehementer iratus, qui concilio interfuerant, persecutus, eos grauiter ultus est.	5160
1200	20	Pax inter Philippum & Iohannem Angliæ regem. Ludouicus regis filius Blancham Adelphonsi regis Castulonensis & sororis Iohannis filiam uxorem ducit.	5161
1201	21	Alijs deinde legatis papæ ad Suessiones concilium habentibus, rex Gelbergam recipit, eodem secum equo insidentem reducit. Octauianus Cardinalis alter legatorum perpetuus in Gallia mansit legatus. Agnes uxor posterior doloris impatientia & animi indignatione apud Pontiacum interijt. procurante tamen rege. Innocentius papa. quos ex ea liberos susceperat, Philippum qui postea Comes Bononiensis est factus, & Mariam quæ Comiti Louaniensi nupsit legitimos pronunciauit.	5162
1202	22	Iohannes rex Anglus Arcturum Britanniæ ducem, fratris filium, cum quo contendebat, & qui iam magnas uires acquisierat, in Pi-	5163
1203	23	ctonensi agro opprimit, eumq; aliquandiu in custodia asseruatū necari iubet. Rex conatur Anglum persequi, Arcturiq; necem & parricidium ulcisci.	5164
1104	24	Totam Normaniam Augustus recepit anno 260. (270. Aemyl.) postquam Rholloni data fuerat. Ab uniuersa quam in Gallia habebat possessione sua culpa & ignauia Anglus penè depulsus est. Galli Græcorum imperium pridie Id. April. Byzantio recepto, tenent, à Venetis & quibusdam alijs socijs adiuti, quibus impensas refundunt. Balduinus Flandrensis imperator Constantinopolita-	5165

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		nus Græcorum ecclesiam Romanæ audientem & concordem reddit.	
1205	25	Henricus Balduini frater Græcorum Imp. Augustus.	5166
1206	26	Iohanna Comes Flandriæ.	5167
1207	27	D. Dominicus Tolosates & Albios addit hæreticorum confutandorum gratia.	5168
1208	28	Almaricus Carnotensis hoc tempore uir eruditus, sed hæreticus, cuius sequaces Lutetiæ cum eiusdem oßibus refoßis postea sunt usti.	5169
1209	29		5170
1210	30	Simo Comes à Monteforti bello aduersus Albios hæreticos profectus, Biterras, Carcassonem & Albios occupat, & quædam alia circum oppida.	5171
1211	31	Ferdinandus Lusitanus Iohannam Comitem Flandriæ, uxorem duxit.	5172
1212	32	Bellum Flandricum.	5173
1213	33	Albiorum strages, in qua Petrus Tarraconen. rex eorum auxiliarius necatur. Fortunam & uictoriam persequitur Simo à Monteforti.	5174
1214	34	Pugna Bouinensis. Rex Augustus uincit pridie Nonas Iun. (alij V II. Calendas Augusti.) Otho fuga salutem petit. Captiui ducuntur, Ferdinandus Lutetiam in arcem Luparam recens ædificatam, Reginaldus Bononiensis Peronam, Saleberiensis Comes Anglus ad Fanum Quintini. Otho, & nonnulli eius sectatores, impij, & ecclesiæ hostes à papa iudicati erant. In acie multum rex periclitatus est. reuersus templum uictoriæ Virgini matri dicatum prope Syluanectum ædificat. Malè ut mihi uidetur, Gaguinus hoc prælium anno 1211. factum esse scribit. Eodem tempore, & ut quidam tradunt, die, Ludouicus regis filius ad Pictones & Aquitanos missus, cum Iohanne rege Anglorum manus conserit, cui tam uarijs modis afflicto Augustus dat inducias V. annorum. Petrus Altißiodorensis Græcorum Imp. Aug.	5175
1215	35		5176
1216	36	Simo à Monteforti ius sibi in ducatum Tolosanum concilio Lateranensi datum, à rege adiutus persequitur aduersus Raimundum Tolosatem ex Hispania cum auxiliarijs militibus reuersum, & aduersus Albios. Ludouicus Philippi F. à primoribus Angliæ in spem regni uocatus, iureiurando obsidibusq; acceptus ex portu Itio traijcit tempore dißidij inter illos & Iohannem Regem, qui interea repentè moritur.	5177
1217	37	Angli igitur Henricum defuncti filium, odio in amorem uerso, Regem salutant. Ludouicus autem conuentione facta, pecunia que accepta, in Galliam se recipere cogitur anno 1218. Poly. Verg.	5178
1218	38		5179
1219	39		5180
1220	40	Robertus Petri F. Græcorum Imp. Aug.	5181
1221	41		5182
1222	42		5183

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1223	43	Rex quartana febre Meduntę interijt pridie Idus Iulij diluculo. Testamento ingentem pecuniæ summam legauit Iohanni Brenno Hierosolym. Regi, qui moribundum inuiserat. Item Templarijs, Hospitalarijs'que, item egentibus, ac suum omne uestiarium sacris ædibus. Corpus ad D. Dionysij delatum, honorificentißimè maximaq; pompa & frequentia conditum est, exequias celebrantibus Io. Brenno Rege, legato papæ, & episcopis qui Lutetiam ad concilium in Albios conuenerant. Ludouicus F. cum Blancha uxore VIII. Id. Augusti Rhemis per Gulielmum archiepiscopum sacratur atq; coronatur.	5184
1224	1	LVDOVICVS D. LVDOVICI PATER XLII. REX ANN. III. Simo à Monteforti Comes in Tolosæ oppugnatione cæsus. eodem anno idem Vidoni filio contigit, cui Almericus iunior frater succeßit. Congressus & amicitia instituta inter Regem & Fœdericum Germanorum Imperat. Vallicolorij apud Ambaros. Matthæus à Monte Morentiano Magister Eq. Sauarus Malleolensis malè ab Anglis tractatus, partes sequitur regias.	5185
1225	2	Leues fiunt excursiones inter Gallos & Anglos in Aquitania. Quidam Balduinus commentitius, qui se imperatorem Constantinopolitanum finxerat, in Burgundia interceptus, & a Iohanna Flandriæ Comite, quam aiebat filiam, ad patibulum missus.	5186
1226	3	Almericus Comes F. Simonis à Monteforti Magister Equitum Rex mense Maio aduersus Albios hæreticos proficiscitur. Auenionem expugnat, urbisque muros diruit, redeundo Montispensarij moritur pridie Idus Nouembris. Ludouicus F. annos natus XII. tertio Calendas Decembr. ab episcopo Sueßionensi sacram accipit coronam.	5187
1227	1	DIVVS LVDOVICVS XLIII. REX ANN. XLIIII. Blancha regis mater Galliæ Regens testamento relicta, moderata & sapiens mulier quæ partim obscuras, partim apertas inimicitias initio regni exortas sedat, uel ui, uel beneuolentia concilians sibi principes, alios'que qui secesserant facta in filium coniuratione. Humbertus bello præfectus Regius à Blancha Regente aduersus Raimundum Tolosatem missus. Die Epiphaniæ festo Ferdinandus Flandrus numerato redemptionis precio liberatus, & in aulam receptus, summa in gratia apud Regentem materteram fuit, ut esset contra Philippum Bononiensem coniuratorum principem: à quo Calitium & munitum, & muro cinctum est. Pacem fecit Blancha cum Campano, morte matris auunculi'que Nauarrorum Rege salutato. Petrus maledoctus ex uxore Adela Dux Britanniæ, qui cum esset aliud coniurationis caput, Anglos in Galliam euocauerat, redit in amicitiam Britanniam regis beneficium professus, deprecante potißimùm fratre maiore Roberto Comite Druidum, qui antè à coniuratione ad partes regias desciuerat. Quare istorum & permultorum nobilium coniuratio frustra fuit. Theo-	5188
1228	2	baldus Campanus Nauarræ Rex.	5189
1229	3	Balduinus Roberti filius puer Græcorum imp. Aug.	5190
1230	4		5191
1231	5		5192

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1232	6	Schola Parisiorum à D. Ludouico restituitur, quæ propter motus, iniurias & cædes scholasticis illatas dilabebatur. eam autem rex Anglus ad se pellicere, & Oxonij instituere studebat.	5193
1233	7		5164
1234	8	Rex solus regni administrationem suscipiens, Margaritam Raimundi Comitis Prouinciæ filiam uxorem accipit. Raimundus Massiliam redire nolens odio suorum (nam expellere eum conati fuerant, accito iuniore Raimundo Tolosate) apud sororis uirum Comitem Sabaudiæ reliquam uitam egit. Quatuor eius filiæ singulari quadam fœlicitate Regibus nupserunt. Maxima natu Regi Gallo, Leonora & Santia uel Cynthia duobus fratribus, Henrico regi Angliæ, & Ricardo German. Imperatori delecto. Sabaudus Beatricem minimam à morte patris Carolo regis fratri collocat, Tolosate repudiato. Ea Regina erit Siciliæ.	5165
1235	9	Alphonso regis fratri Pictonum duci Iohanna Raimundi Tolosatis unica filia despondetur, ea quidem lege, ut Alphonsus solus succederet, usufructu tantum socero quoad uiueret relicto.	5196
1236	10	Robertus regis frater Comes Atrebatium. Carolus regis frater Comes Andium, Cœnomanorum, & Prouinciæ.	5197
1237	11	Expeditio maritima in Asiam in auxilium Christianorum, quam susceperunt Theobaldus Nauarrorum rex, Petrus Maledoctus, Almericus à Monteforti, Erix Ambarus, &c. Balduinus Constantinopolitanus Imper. auxilium petens uenit in Galliam. Regis opera suæ ei redditæ & in Francia & in Flandria res, comitatusq; Namurcensis.	5198
1238	12	Lutetiæ disputatum authore Gulielmo episcopo de plura sacerdotia obtinentibus: decretum tandem ac constitutum fuit, ut nemo nisi uni præesset, nisi letali noxa se uellet obstringere. Annales Francorum, & aliæ historiæ.	5199
1239	13	Spinea corona, & sacrosancta Christi passi monumenta quæ Balduinus Venetis oppignerauerat, à D. Ludouico redempta sunt: qui apud sacrum palatij sacellum quod Lutetiæ erigebat, ea deposuit, & asseruanda commisit. Ne minimum quidem sacerdotium & præbendam ædiculæ illius dabat, nisi lectissimis uiris, & probatæ uitæ, & doctrinæ singularis. Quid quæso facturus erat si donaret episcopatus? Aemyl. Fœdericus imperator congressus & colloquij simulatione	5200
1240	14	Regem circumuenire nititur: quosdam etiam Galliæ præsules Romam ad concilium papæ accitos in itinere capit: tandem literis Regis eos restituere cogitur.	5201
1241	15		5202
1242	16	Hugo Marchiæ Comes consilio & superbia uxoris uictus, uoluit se profiteri clientem (quod homagium facere dicunt) Alphonso Comiti Pictonum. Sed illa Anglum cuius mater erat, in Galliam pertraxit, ubi rebus parum fœliciter gestis,	5203
1243	17	Hugo se dare in clientelam, & iusiurandum præstare Alphonso compellitur.	5204
1244	18		5205
1245	19	Margarita Flandriæ Comes. Innocentius quartus Fœdericum metuens, cùm in Galliam fugisset, Lugduni concilium habuit, quem Rex initio inuisit: Impe-	5206

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mund
		ratorem ecclesiæ hostem indicat, imperiumq; ei abrogat. Ruber pileus & purpura in eo primum cōcilio Cardinalibus data sunt.	
1246	20	Rex cum Pontifice grauißime ægrotasset, morbo liberatus sacrā militiam profitetur. Controuersia inter filios de succeßione superstite Margarita matre Flandriæ Comite. Rex sic rem composuit, ut Gulielmus, eiusq; fratres Dampetræ filij ex secundo matrimonio post fatum matris Flandriæ comitatu potiretur, ex primo autem connubio nati Annoniam obtinerent. Henricus dux Brabātiæ	5207
1247	21	primus, cum antea eius maiores Louanij Comites essent.	5208
1248	22	D. Ludouicus Blancha matre Galliarum Regente i I. instituta, cum fratribus Ruberto & Carolo & Odone legato papæ soluit Maßilia (alij, Aquis sextijs) VIII. Calendas Septemb. qui dies eius memoriæ postea cōsecratus est, ad XI. Cal. Octob. appulit in Cyprū. Mors Raimūdi Tolosatis Alphonsum generū remoratur.	5209
1249	23	Rex Aegyptum ingressus, Damiatam expugnat. Robertus regis frater ultra progressus in pugna cadit contra Aegyptios, uictoria Gallis alioqui prælio duplici cedente. Alphonsus appulit Calendas Nouemb. Damiatam. Morbo ex labore ærumnaq; militari paßim in castris grassante, Rex grauiter laborat. Cladem nostri fessi uictiq; malis maximam à Barbaris accipiunt. Strenui bellatores permulti per illas miserias desiderati. Carolus Alphonsusq; capti. Damiata Barbaris restituitur cum magna ui	5210
1250	24	pecuniæ induciarum pactione in decem annos facta. Itaque rex liberatus in Syriam cum paucis militibus reliquis se recipit. Regina Iohannem infelici cognomine Tristennem patre captiuo peperit. Rex ante reditū Sidonē, Cæsareā, Ioppem restituit. Christianos Barbarorū seruos gregatim undiq; cogebat, atq; redimebat.	5211
1251	25	Pastores ingens manus perditorum hominum, qui cum regem captiuum audiuissent, arma ceperant, à Biturigibus Aurelianensibusq; deleti sunt.	5212
1252	26	Blancha D. Ludouici mater obit.	5213
1253	27	Regis in Galliam reditus. Lutetiæ Robertus Sorbonam instituit atque fundauit collegium Sorbonæ.	5214
1254	28	Rex Carolum fratrem mittit opem laturum Margaritæ Flandriæ aduersus eius filios Auenienses, & Gulielmum Hollandum imperatorem delectum.	5215
1255	29	D. Ludouicus histriones, parasitos, & eiusmodi homines nequam ab aula exegit. Magistratuum ambitum & sordes coercuit. honorum dignitates illis non erant uenales, neque ausi fuis	5216
1256	30	sent in toto iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut sacerdotia	5217
1257	31	liberis accipere. Blasphemis, & in uanum nomen Dei assumenti-	5218
1258	32	bus, in fronte cauterium inußit. Ecclesiæ permultæ & collegia & sodalitates gloriantur hoc se Rege institutas & conditas. Cœnobium D. Dionysij ut nunc stat & uisitur, Rex instaurauit Matthæo Vindocinensi antistite, ubi superiorum collecta sepulchra exornauit. Valetudinarium proximè ædem maximam D. Virginis Lutetiæ extruxit. Albertus Magnus.	5219
1259	33	Balduinus Augustus Græcia pulsus est à Palæologo. Tunc Gallorum imperium apud Constantinopolim finitur, quod obtinuerat ab urbe capta 55 annis. Thomas Aquinas prædicator.	5220

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1260	34	Mendicantium ordines suum genus uitæ miris laudibus, ac religionis sanctitate, schismaticè ac seditiosè commendabant. Gulielmus à Fano amoris, Sorbonicus doctor, alijq; doctrina clari, mendicitatem illam in uulgus, ac uotiuam sine causa paupertatem improbant, contendentes speciem prætextum religionis dari inerti	5221
1261	35	& desidiosæ uitæ, ac mendicationi. Liber eius, qui adhuc extat in bibliotheca Sorbonæ, damnatus est.	5222
1262	36	Vrbanus quartus PP. in Tricaßibus natus humili loco. Philippus filius D. Ludouici Claramonte Pentecostes die, composita de finibus controuersia, Elisabetham Iacobi Tarraconensiũ regis filiam uxorem accipit.	5223
1263	37		5224
1264	38	Carolus regis frater Comes Prouinciæ & eius uxor cum Maßilia	5225
1265	39	soluissent, triginta triremibus Romam appulsi, Siciliæ & Hierosolymorum reges salutantur, papæ beneficiarij ac tributarij. Ad Beneuentum Manfredum Romanæ ecclesiæ hostem iudicatum Carolus uicit, occiditq;, & in poßeßionem regnorum iuit.	5226
1266	40	Carolus Siciliæ rex, uicarius imperij nomine papæ.	5227
1267	41	Philippus Pulcher nascitur filius Philippi. Pugna ad lacum Fucinum inter Carolum & Conradum Sueuum.	5228
1268	42	D. Ludouicus cum iam statuisset in Asiam aut Africam traijce-	5229
1269	43	re, celebre illud & memorabile fœdus cum Angliæ rege Henrico præsente frequentißimo utrinq; nobilium conuentu Lutetiæ percussum est. Normani, Cœnomani, Andes, Turones, Pictones regi Gallo cesserunt, Anglus uerò magnam uim pecuniæ haberet, & ulteriorem Aquitaniam, & ex citeriore usq; ad Carantonum cum finibus Agenensium, Cadurcorum, Lemouicum, de quibus tamen Gallo Anglus ius clientelare deberet, ac superiorem agnosceret, renuncians ius omne quod in Galliæ regnum sibi uendicare poßet. Henricus in Orientem expeditionẽ susciperet, D. Ludouicus Thunetem. Polydorus Vergilius, & quidam alij hanc pacem factam fuisse tradunt anno 1258.	5230
1270	44	D. Ludouicus cum tribus filijs Calendas Martij soluit Maßilia (Gallicæ historiæ tradunt, ab Aquis Sextijs) in Africam traiecturus, relicta regni administratione Simoni Nicellæ, & Matthæo Vindocinensi antistiti. D. Dionysij. Sæua tempestate in mari iactatus. Carthago expugnata. Thunetis obsessa. Pestilentia in castris. Iohannes Tristennis regis F. prior decedit: quem ex profluuio ad octauo Calendas Septemb. pater rex sanctus morte sequitur. Carolus frater Siciliæ rex statim interuenit. Henricus quoque Ricardi Angli Cæsaris filius Cornubiæ Comes. Philippus D. Ludouici F. rex in castris salutatus, post datas leges Barbaris, & tributum impositum ut quotannis Carolo regi CCCC. M. aureorum penderent, cum eo e Sicilia in Galliam redit. In mari peste & tempestate afflictati. In itinere moriuntur Drepani Theobaldus rex Nauarræ, & statim uxor eius grauida Isabella filia D. Regis. Obit & noua regina Elisabetha Philippi. Aemylius qui aberrat, Gulielmi Dampetræ comitis Flandriæ interitum hic adnotans, multò antè ob domesticas discordias interfecti. sed Vido Dampetra eius frater D. Ludouicum in hanc expeditionem secutus est.	5231

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1271	1	PHILIPPVS D. LVDOVICI FILIVS 44. REX ANN. 15. Funere patris, eorumque qui in expeditione obierant, celebrato apud diuum Dionysium, rex inungitur Rhemis ab episcopo Sueßionum tertio Calendas Septembris. Quidam hunc Audacem cognominant, sed ea fuit animi & morum lenitate, ut non meritò potuerit appellari Audax. Philippus uerò Burgundiæ dux Audax uocabitur. Henricus Theobaldo in regnum Nauarræ succeßit, uxore ducta Roberti Atrebatium comitis fratris diui	5232
1272	2	Ludouici filia: unde procreata est Iohanna unica. Nuptiæ quoq; Petri Comitis Alenconij fratris regis cũ Iohanna Iohannis Blesensis filia.	5233
1273	3	Bellum Flussatium. Raimundus Bernardus Flussatium comes, cum annum captiuus fuisset, restituitur. Concilium Lugdunense Gregorio X. P P. pro terra sancta recupe	5234
1274	4	randa, & aduersus Græcos de sancto spiritu. Eustathius Bonauentura à Balneo regio, ordinis minorum antistites ibi factus est Cardinalis. Rex primùm inuisit papam. Errat Aemylius: annum 1284. pro 1274. accipies. Bellum Hispani cum Castulonense pro sororis Blanchæ filijs Ferrando & Alphonso pupillis, Ferrando Castulonense patre mortuo. Iohanna Nauarra orba in Galliam adducitur patre Henrico Pompellone defuncto. Eustathius Bellomarchus reginæ infantis nomine iusiurandum, & à populis, & à ciuitatibus accipit, auxilium ferente Roberto Atrebate pupillæ auunculo profecto, qui à rege iussus est illuc diuertere relicta expeditione Castulonẽsi. Rex Mariam Ericis Brabantini filiam ducit, quæ in sacro palatij sacello Lutetiæ coronatur 10. Cal. Iulij.	5235
1275	5	Ludouicus filiorum regis maximus obit: quem ueneno sublatum esse suspicio fuit. Quare ut res certò cognosceretur, præsules aliquot, (sic uides episcoporum obsequia aliquando honesta & liberalia fuisse) Niuellam mißi sunt sciscitaturi Beguinam sortilegam.	5236
1276	6	Brochius cubicularius fisci præfectus res maximas regni administrãs, magna procerum omnium lætitia Parisijs rectè dedit supplicium. Petrus illi ex uxore affinis Bellouacorum episcopus ad papam profugit. Reges, Francus Baionam, Castulonensis Marsanum petiere, sed inde re infecta discessum.	5237
1277	7		5238
1278	8	Iacobus Meyerus hucusq; Chronicon Flandriæ scripsit.	5239
1279	9		5240
1280	10		5241
1281	11	Siculus Vesper die Paschæ propter Gallorum libidinem, & militarem insolentiam. Siculi à Carolo deficiunt, ingenti cæde facta coniurationis principe Iohane à Prochyta & Petrum Tarraconensem recipiunt. Petrus Alenconius regis frater, cum magnis copijs, multisq; principibus et nobilibus in Italiam transcendit laturus Carolo suppetias, sed in Apulia natura conceßit. Bellum Tarraconense, ubi primùm imperio papæ aduersus Christianos Hispanos, perinde atque antea aduersus Saracenos crucis insigne acceptum.	5242
1282	12		5243
1283	13	Papa Petrum Tarraconensem proscribit, & hostem ecclesiæ	5244

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		iudicat, eiusq; regnum dat Carolo Valesij Comiti regis Franci ex sorore Petri filio.	
1284	14	Nuptiæ & consecratio Philippi Pulchri, & Iohannæ Reginæ Nauarræ decimooctauo Calendas Septembris.	5245
1285	15	VIII. Idus Ianuarij obitus Caroli regis. Carolus Claudus eius filius captiuus erat. Robertus Atrebas præfectus, regis & papæ mandato, ut quæ patrui mortui essent in Italia tuerentur, interim dum hæres custodia liberaretur. Pridie Idus Maij rex comitatus regibus Philippo filio Nauarrorum: & Iacobo Balearium, in Ruscinonis comitatum ueuit aduersus Petrum Tarraconensem. Genua Ruscinonis expugnata & diruta XIX. Calendas Septembris leui prelio arte & dolo Rodulphi M. Eq. commisso, Petrus rex Tarraconensi ita uulneratus, ut inde obierit. Rex Philippus rediens in magno discrimine, ex morbo Perpeniani decedit mense Octob. Gerunda quam receperamus, defecit.	5246
1286	1	PHILIPPVS PVLCHER XLV. FRANCIAE REX ET NAVAR. ANN. 28. Rhemis 8. Idus Ianuar. consecratur. Palatium in insula quam Sequana Lutetiæ facit, à Philippo extructum magnificentißimè. Huic negocio præfuit Engerranus Marinius, regis consiliarius, & fisci præfectus. In eo palatio forum est, quod Parlamentum uocant: ubi certæ sedes summis iudicijs datæ ac constitutæ sunt. Illic etiam ratiociniorum, aliorúmque plurium iudiciorum subsellia. Ad hæc regia principis. Guaguinus scribit ibi Parlamentum constituisse ordinarium Hutino rege. Hoc rege Gymnasium Nauarræ Lutetiæ institutum ac fundatum à regina Iohanna.	5247
1287	2		5248
1288	3	Carolus Rex Apuliæ (quem pro Claudo nonnulli cunctatorem uocant, inquit Aemylius,) ex Hispania in Franciam pace facta redijt, atque inde in Italiam cum egregio comitatu transcendit, ubi Guelforum partes contra Gibellinos defendit. Die Pentecostes à	5249
1289	4	Nicolao papa Romæ Apuliæ Rex & Siciliæ consecratur. Induciæ in quinquennium renouatæ inter Iacobum Tarraco-	5250
1290	5	nensem, & Carolum Claudum. Robertus Atrebas indignatione redit in Galliam. Carolus Valesius Claudi filiam cum Andium comitatu pro dote, uxorem acceperat. Deinde pace qua Bonifacius octauus in concordiam rediget, ut iuri quod in Tarraconiam sibi uendicabat, renunciaret, Cœnomanorum comitatus illi accedet.	5251
1291	6	Aemylius hic statuit finem belli sacri in Oriente Ptolemaide à Sultano deleta. 4. Nonas Octobr. natalis Ludouici Hutini.	5252
1292	7	Secundum bellum Anglicum.	5253
1293	8	Angli Normaniam & Aquitaniam inuadunt. Arnulfus Neella Magister Equitum prior discedens, subsecutus deinde Carolus regis frater Valesij comes eos grauiter cædunt, Adulfo Germanorum imperatore pecuniæ magna ui ad bellum nobis inferendum pertracto. Eduardus Anglus parãs expeditionem, similiter Ericē	5254
1294	9	Ambarum & Vidonem Flandrum socios adsciuerat. Vido à rege Gallo profugit; hostis infensißimus, à quo in aula simul cum filia dolo retentus erat: quæ licet honorificè habita et tractata, ibi	5255

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		tamen fato cessit. Iohannes Scotiæ rex natus Haricuriæ in Gallia, eiusdem princeps, semper regis partes tuetur: sed post paulò ita uexatur, ut in hostis Angli manus, causam regis defendens, uenerit. Polydorus Vergilius.	
1295	10	Aegidius Romanus theologus archiepiscopus Biturigum. Bellum Flandricum Angli gratia pugnatum ad Furnas, captis Hilermo Iuliacensi, & Erice Bellomontano, Anglus & Comes se recipiunt ad suos. Claudus Rex ex Italia cum uenisset, inter Philippum & Eduardum inducias in biennium composuit.	5256
1296	11	Quinquagesimæ & centesimæ uectigal negociatoribus impositum, quæ Malatesta uulgò appellata est.	5257
1297	12		5258
1298	13	D. Ludouic. Fraciæ Rex à Bonifacio in sanctorũ numerũ relatus. Philippus & Eduardus aduersus Adulphum omnibus inui-	5259
1299	14	sum ob astutias & scelera coierunt, armant que in illum Albertum Austriæ ducem Imperatorem delectum, à quo fuit in prælio cæsus. Eduardo regi Pulcher Margaritam sororem locauit, uniuersam que Aquitaniam reddidit. Polydorus Vergilius. Blanchã minorem Fœdericus Alberti Cæsaris filius duxit. Vniuersam Flandriam rex opera Caroli Valesij subigit. Vido comes cum liberis Roberto & Hilermo Lutetiam captiuus adducitur. Rex à Flandris magnificè receptus est; quorum plebs animo confestim mutato concitata, armis ducibusq; assumptis Petro Lusco textore, & Bridano lanio, apud Brugas uim conantur inferre Iacobo comiti Fani Pauli regio prætori. Philippus Vidonis comitis F. Carolo rege, cui in Italia stipendia faciebat, relicto, rediit patriæ suppetias laturus. Eduardus Rex Anglus, cum Flandros seruare cuperet, callidè quibusdam dispersis rumorib. regem à bello abstrahit, ad quod gerendum rebus omnibus instructissimis ipse pergebat.	5260
1300	15	Carolus Valesius alia uxore ducta, Catharina Balduini iunioris Augusti ex Philippo filio nepte, Romam ad Bonifacium Iubilæi ergò peregrinatur.	5261
1301	16	Carolus Valesius à Bonifacio patrimonij diui Petri præfectus eligitur. Ludouicus regis frater Eburonicum comes.	5262
1302	17	Odium & inimicitiæ Bonifacij papæ in Philippum Pulchrum. Mira hominis impudentia fuit qui regnum Galliæ, pontificiæ maiestatis beneficium asserere ausus est. Verum multo stolidiores esse puto, qui disceptant an tantum liceat pontifici. Tunc nostræ demum Franciæ sacris interdixit. Episcopi Regis partes secuti sunt. Pugna Curtracensis. Flandri mense Iulio uictoriam de nobis insignem reportarunt. Robertus Atrebas, Reginaldus Neella, Iacobus Comes fani Pauli, & plerique alij illustres illic cæsi. Atrebatium comitatum Othoni Burgundiæ Comiti, qui Mathildum defuncti Roberti filiam in uxorem duxerat, rex dono dat, nulla Roberti nepotis ex Philippo filio ante Robertum patrem mortuo, ratione habita. Isabella regis filia iunior Eduardo Anglo nubit.	5263
1303	18	Vido Comes Flandriæ cum filio Hilermo regi fide data, in patriã ad tumultus sedandos proficiscitur: qui ubi nihil promouisset, ad regem rediit, obiitq; Compendij 8. Calendas Mart. Morte Vidonis Marchia regi obuenit Engolismensium comitatus. Gaguinus. Bonifacius P.P. ab hoste Sara Columna interceptus, Anagniæq; asseruatus in domo paterna post diem 35. ex quo	5264

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		liberatus erat, ob animi ægritudinem indignationemq; rabie correptus interijt.	
1304	19	Ad fanum Odemari X. V. M. Flandrorum, ad Ariam D. CCC. ad Tornacum D. cæsi. Rex valde periclitatus est in conflictu ad montem Populeti, in quo, Hilermo Vidonis nepote cum sex millibus hostium cæso, uicit, M. D. è suorum numero amissis. Certis conditionibus Robertum Vidonis F. Maximum, & comitatus Flandriæ hæredem Flandris reddit. Regnum & rex ipse à Benedicto pontifice absoluitur. Rex iste grauis decumarum exactor extitit, cuius tempore pecunia rara, & moneta parum proba.	5265
1305	20	Lugduni cum Clemens quintus Lemouix, antea Bertrandus dictus, Burdigalæ archiepiscopus, P. P. coronatur. Gallus, Anglus, Tarraconensis, reges conueniunt. Nobiles aliquot in turba elisi, Papa per uias incedens ex equo deiectus. Rex Gallus maceriæ antiquæ & multitudine spectantium grauatæ ruina pene opprimitur: qua circumuentus Iohannes dux Britanniæ necatur. Huic Arcturus F. successit.	5266
1306	21	Sedes papalis Roma Auenionem translata, ubi annos 70. constitit. Tres Cardinales missi, qui Romæ & in Italia res gererent. Iudæi à rege spoliati, & è Gallia pulsi.	5267
1307	22	Ludouicus Hutinus morte matris Iohanniæ reginæ Nauarræ Rex coronatur Pompelone. Valterus Castellioneus M. Eq.	5268
1308	23	Per hæc tempora Templarij ubiq; puniuntur. interea rex bonam partem redditus illorum accipit, papa consentiente.	5269
1309	24	Robertus Caroli Claudi F. Prouinciæ Comes, Auenione rex Apuliæ à papa coronatur, quo iure pater eius regnum obtinuerat, & in Italiam præmissus, ut Henrici Imper. eò proficiscentis conatus frangeret. Turcis expulsis D. Iohannis Hospitalarij Rhodum capiunt, qui ob ipsum postea uocari cœperunt Equites Rhodij.	5270
1310	25		5271
1311	26	Viennense concilium, in quo de Templarijs, & Terræ sanctæ recuperatione actum est. Templariorum nomē papa abolet, quorum reditus D. Iohannis hospitalarijs conceduntur. Pontifex dimisso concilio Burdigalam pergens moritur.	5272
1312	27	Aureliani schola à rege, & hoc papa instituta fuit. Bellum in Robertum Flandriæ Comitem paratur. Engerrani tamen Marinij opera res omnis inter regem & comitem componitur: qui cum satis magnam comparasset inuidiam in colligenda ad id bellum pecunia, maiorem etiam tum sibi conflauit ob exercitus missionem. Argentum signatum improbe. populi Parisiensis tumultus obortus irruentis in ædes Stephani Barbatuli, pecuniæ cudendæ magistri. Rex etiam ipse ex Flandria reuersus Lutetiam, ob id periclitatur. Hutinus Petri Lugdunensis archiepiscopi conatus repressit, ausi regiam occupare iurisdictionem.	5273
1313	28	Nurus regiæ, Margarita Ludouici Hutini regis Nauarræ, Blancha Caroli, apud Malirubi monacharum cœnobium deprehensæ sunt in adulterio, & coniunctæ. die Martis à resurrectione Christi grauiter supplicium de Philippo & Valtero Danoysijs earum amatoribus sumptum. Iohanna Philippi absoluitur. Ludouicus, Margarita misere defuncta, è qua Iohannam filiam susceperat, Clementiam regis Hungariæ filiam ducit. Carolus suæ	5274

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Blanchæ libellum dat repudij papa authore, & Iohannam filiam Comitis Eburouicum uxorem accipit. 3. Calendas Decembris ad Fontem Blaudi locum natiuitatis decedit, in æde D. Dionysij sepultus. Ludouicus Hutinus F. post patris mortem sesquiannum ferè regnauit.	
1314	1	LVDOVICVS HVTINVS 46. FRANCIAE REX ET NAVAR. SOLVS AN. ferè 2. Hutinus tumultuosus & perturbator. Engerranus Marinius, Longæuillæ Comes, magna cum authoritate fisci summus præfectus, opera & factione Caroli Valesij capitalis inimici, quia mentiri eum per iurgium ille dixisset, Iohanne Annalia accusatore, peculatus reus, furca suspenditur pridie Cal. Maij. Pauiotus Magus, cuius arte Engerrani uxor, ut ferebatur, in regis perniciem uti statuerat, strangulatur. Simul quædã clauda mulier comburitur. Engerrani statua è summis palatij gradibus deiecta. Ex eo Valesius semper ualetudinarius, numinis, ut aiebant, uindicta, ipsemet mortuum uehementer desiderauit. Rex in Galliam Iudæos reuocat.	5275
1315	2	Opera Hutini creatus papa Iohannes 22. qui ditior pontifex, quàm sapientior, diu uicturus est. Parlamentum palatio Parisiensi statarium & ordinarium constituitur. Rex moritur Nonis Iun. ad Vicenarum saltum, Clementia uxore grauida relicta. Bello Flandrico nondum confecto, pax Lutetiæ in palatio hoc interregno facta per Philippum Longum Galliæ rectorem, & sanctius concilium Cal. Septemb. Mense Nouembri regina Iohannem peperit, qui per 8. tantum dies uixit, quare nullo numero habetur.	5276
1316	1	PHILIPPVS LONGVS XLVII. FRANCIAE REX NAVARRAE ANN. V. Odo Burgundiæ Dux, Iohanne filiæ sororis & defuncti regis Ludouici regnum deberi contendebat: cui satisfecit Longus, filia in uxorem data cum Burgundionum Comitatu. Ludouicus regis F. Parisijs moritur.	5277
1317	2	Pace cum Comite Flandriæ confirmata, Ludouicus Niuernensium comes, ex filio eius nepos, Margaritã regis filiã in matrimonium ducit. Maria tertia regis filia Delphino Viennensi nupsit.	5278
1318	3	Rex iste neque ab ecclesia, neque à populo, quæ petebat tribu-	5279
1319	4	ta & uectigalia impetrare potuit.	5280
1320	5	Iohannes à Poliaco Theologus, cogente papa à sententia deductus est, & iussus palinodiam canere. Asserebat enim fratribus mendicantibus confitendum non esse de peccatis: quod si quis hoc fecisset, ad pastorem & curionem redeundum. Puteos Elephantiaci à Iudæis persuasi ueneno inficiunt: quæ res grassantis extitit causa pestis. sed utrique miserè dato supplicio perierunt. Rex constituerat, ut ubiq; ponderis, mensuræ, & pecuniæ ratio eadem esset: sed morte præuentus efficere non potuit. 4. Non. Ianuar. Longus obit, in æde Dionysij conditus. ei frater succedit, IX. Calend. Martij Rhemis sacratus.	5281
1321	1	CAROLVS PVLCHER 48. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. 7.	5282
1322	2		5283
1323	3	Iohannes Insulanus Non. Maij Lutetiæ ad patibulum ducitur. Falsum est uitricum fuisse Iohannis Papæ. Aemylius. Scele-	5284

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rum seuerus animaduersor, iustitiæ & æquitatis cultor Pulcher fuit. Fraterculorum hæresim Iohannes papa damnat.	
1324	4	Carolus Valesius Aquitaniam ingressus Hugonem Pensacensem & Anglos fugat.	5185
1325	5	Carolus Valesius morbo nunquam se remittente, Engerani corpus in gratiam consanguineorum à Rege postulat, ei que sumptuosas exquias faciendas curat. Mense Decembri sequente circa decimumseptimum Calendas Ianuarij moritur. Isabella Regina Angliæ in Galliam proficiscitur ad Regem fratrem. post in Angliam cum potenti & copioso comitatu reuersa maritũ Eduardũ expellit, ut filius iuuenis Eduardus tertius regno potiretur.	5286
1326	6	Regum hic primus est, qui papæ decumas permisit, ut quæstus particeps fieret. has autem iste colligebat ut bellum moueret in Ludouicum Bauarum optimum imperatorem, quem hostem scilicet ecclesiæ iudicauerat. Nicolaus de Lyra Theologus Franciscanus, uir doctus in lingua Hebræa.	5287
1327	7	Moritur Rex ad saltum Vicenarum Calend. Feb. sepultus in æde D. Dionysij, relicta uxore grauida. Interim controuersia inter Eduardum Angliæ Regem, & Philippum Valesium, uter regni rector aut successor esse debeat. Robertus Atrebas lege Salica causam Valesij modis omnibus tuetur. Regina Calendis Aprilis Blancham peperit filiam posthumam, quam Valesius Rex postea Philippo minori filio Aurelianensium duci elocaturus est. Itaque Philippus Valesius trium superiorum regum patruelis id temporis rector, Rhemis Rex inungitur die festo sanctæ Trinitati, per Gulielmum archiepiscopum.	5288
1328	1	PHLIPPVS VALESIVS XLIX. REX ANN. XXII. Caroli Valesij F. Ludouicus Flandriæ Comes 10 Cal. Septemb. restituitur. Flandri profligantur, cæso in conflictu Collino Annecino plebis altero ductore. Casletum captum, spoliatum & incensum. A duce Brabantino redditus Hilermus Canutus alter plebis ductor regijs repetentibus, de quo Lutetiæ supplicium sumptum est. Valerius à Creceio Castellionis dominus, M. Eq.	5289
1329	2	Iohannes Papa contentionibus quæ illi erant cum Petro Reatino antipapa, & cum imperatore, totum regnum commouet & perturbat. Ad Ambianos regum Franci, Angli, Bohemi, & Balearici conuentus. Anglus clientem se professus est, atq; in uerba Valesij iurauit, repetens res in Aquitania sibi ablatas bello Pensacensi. Valesius sacra arma induit aduersus infideles. Iohannes Bohemiæ rex cum filio Carolo postquam in Franciã uenerat, Bonam filiam Iohannis regis filio natu maiori & Normaniæ Duci nuptum dedit. Ludouicus Clarimontis & Marchiæ Comes, primus Borbonij Dux. Petri Cunerij actio in episcopos pro Rege, qua conabatur illis cùm temporalem auferre iurisdictionem, tum illorum totiusq; cleri mores in melius conformare, Bertrando Eduorum episcopo præcipuo defensore. Hanc finijt controuersiam Rex ipse die festo	5290

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		D Thomæ Cantuarensi, episcopis quod petebāt concedens Quare illi cognomen ueri Catholici, cum gratiarum actione, multisq; laudibus detulerunt.	
1330	3	Philippus Eurouix, Rex Nauarræ ex uxore Iohanna filia Ludouici Hutini. Aemylius & Polydorus falluntur, appellantes Ludouicum.	5291
1331	4		5292
1332	5		5293
1333	6		5294
1334	7		5295
1335	8	Benedictus Tholosas P P. Auenione. Initium maximi belli Anglici, quod tam atrox cruentum, & fune	5296
1336	9	stum fuit, ut ex quo Gallia Romanorum arma sensit, nullum cum eo sit conferendum: sæpius intermissum, sæpius renouatum. Robertus Atrebas Comes Bellomontanus cum litem amisisset quæ illi erat cum Mathilde Burgundionis uxore, atq; ob id inimicitias cum rege exercens, iactatis quibusdam uerbis contumeliosis, quāuis regis sororem haberet uxorem, se male acceptum, iniuriamq; sibi factam existimans, Burdegalam ad partes Angli se recepit, uxore liberisq; Iohanne & Carolo relictis. Anglus cum honorificè excepit, & remunerauit comitatu Richemundiæ.	5297
1337	10	Iacobus Arteuilla homo plebeius in Flandria pro Anglo multas excitat turbas contra Comitem, qui se in Franciam recepit.	5298
1328	11	Natalis Caroli Quinti. Galli & Angli regum instructissimæ acies in conspectu ferè sine ullo conflictu ueniunt. Eduardus, cum Valesius prelio abstineret, Flandriam repetit, ubi Iacobi Arteuillæ consilio, liliorum insigni, & Regis Franciæ titulo adsumptis (quæ hucusq; sibi arrogat) illinc in Angliam traijcit. P. Valesius socios habuit in castris. Bohemum, Scotum, Nauarrum, reges: Duces, Iohannem Britannum, & Rodulphum Lotaringum: Comites XXVI. magnamq; aliorum nobilium cateruam, cum maxima militum turba. Eduardus Imperij Vicarius consilio ac ductu Roberti Atrebatis confidebat uirtute & numero militum Anglorū, Flandorum & Germanorum. Sed Ludouicus Bauarus German.	5299
1339	12	Imp. cui non satisfactum erat, mox ab eius societate defecit, amicitiamq; Galli maluit. In quadam in Flandria excursione Gulielmus	5300
1340	13	Comes Saleberiensis captus Lutetiam adducitur. Pugna naualis atrox ad Clusas 9. Calendas Iulij in qua Eduardus sua felicitate & uento secundo adiutus, nostros maris Præfectos inter se discordes, cecidit, profligauitq;. VII. Calendas Augusti dux Burgundiæ Robertum Atrebatem Fanum Odemari obsidionem coegit ad Anglum secedere, qui tum Tornacum oppugnabat. Inducijs inter reges factis promulgatisq;, utrinq; captiui redduntur. Flandri suum recipiunt Comitem. illis omnino parcitur. Scotus æternus Francorum amicus domum reducitur. Bohemus aliquandiu agit in Francia. Iohannes tertius Britanniæ dux, ad suos rediens, obit in itinere. Philippus Nauarrus in Hispaniam aduersus Saracenos est profectus, ubi postea in Argesillæ urbis regni Granatæ obsidione mortuus est, anno 1302.	5301
1341	14	Bellum Britannicum inter Carolum Blesensem & Iohannem à Monteforti de Ducatus Britanniæ successione. Iohannes cum iudi	5302

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		cio Parlamenti uictus esset, ad uim & arma se conuertit, Anglo Rege fretus. Iohannes Regis F. Normaniæ dux, Iohannem à Monteforti ad Nannetes capit, quem Lutetiam in arcem Luparam adseruandum mittit. Claudia uxor cum Iohanne filio adolescentulo fortiter mariti partes tuetur. Papæ opera in biennium illi dantur induciæ. Interea regem Angliæ sibi conciliauit, nuptijs pactis inter Iohannem filium, & Mariam Angli filiam, quare ab illo adiuta bellum quàm antea acrius repetit & renouat. Robertus Atrebas ex uulnere illic accepto postea interijt. Eduardum ipsum ut	
1342	15	præsens bello præesset, tandem illa pertraxit, sed per legatos papæ induciæ in triennium extractæ. Clemens Sextus patria Lemouix Auenione papa, qui Iubileũ ad annos quinquaginta rediget.	5303
1343	16	Oliuerius Clissonus, Gulielmus Baccho, Ricardus Perseius, &	5304
1344	17	alij nobiles aliquot è Normania & Britannia, minutæ maiestatis, qui pro Anglo stetissent, damnati, Lutetiæ capite puniuntur. Gotthofredus Comitis Haricuriæ frater, proditionis accusatus non comparuit, sed proscriptus ad regem Angliæ profugit, à quo Magister Equitum dictus est, ut scelerati & impij in patriam belli dux esset.	5305
1345	18	Venalia hoc tempore sacerdotia. pecuniæ omnia obediebant. Initio regni immanes pecuniarum exactiones fuere, ac primum ex sale uectigal institutum.	5306
1346	19	Eduardus ex ducibus aliquot in Aquitaniam mittit. Ipse cum filio & numeroso exercitu in Constantiensem agrum Calendas Iulij exijt, ubi ferro & igni uastata loca uniuersa. Rodulfus Magister Equitum, & Iohannes Tancredouillanus Cadomi se ab hostibus capi permiserunt. VII. Calendas Septemb. (10. Calendas inquit Æmylius) sabbato ad uesperam pugna ad Cresciacum omniũ famosissima luctuosissimaq́; quæ Gallis unquam acciderunt, ob duces nobilitatemq́; ferè omnem illic interemptam. Occisi sunt in eo prælio Iohannes Bohemiæ Rex, Carolus regis frater Germanus Alenconij, Rhodulfus Lotharingiæ, Ludouicus Flandriæ, Haricuria, Blesensis, Sacrocæsariensis Comites. Postridie longè maior cædes eorum qui per imprudentiam ad signa nostra se recipientes, in Anglorum manus incidebant. Desiderati sunt in ea pugna ex omni numero circiter ad triginta millia. Gotthofredus Haricuria mœrore & facti pœnitentia uictus, regi se tradidit laqueum collo gestans, quem Rex illi abstulit. Carolus Lucemburgensis Bohemiæ Rex domum redit, qui deinde imperator deligitur. Ludouicus iunior Flandriæ Comes.	5307
1347	20	III. Non. Aug. 11. postquam Calitium obsessum erat mense, spe & auxilio urbs destituta, per Iohannem Viennensem Regis præfectũ deditur Eduardo ea lege, ut ciues incolumes cum singulis uestimentis quò uelint se conferant. Nobilibus aliquot, ijsq́; primariæ authoritatis, qui capita sua pro salute omnium hosti deuouerant, Angliæ Regina grauida non sine numinis uoluntate ueniam uitamq́; impetrauit. In Francia à Rege institutum, ut qui primùm uacarent magistratus, Calitio expulsis ac proscriptis conferrentur pro genere uitæ & statu, tum ut eis pensatio quædam ac remuneratio beneficiorum, tum ut urbis fortiter defensæ honestum testimonium esset. Ex eo tempore Calitium ab Anglis recupe-	5308

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rari non potuit. Carolus Blesensis cum duobus filijs Iohanne & Vidone in Britania capti, in Angliam ducuntur. Pater, Reginæ Anglicæ, quæ illi sanguine coniuncta erat, precibus statim liberatur, recentis tamen eius liberis, qui satis humaniter & habiti & tractati sunt. Mense Decembri Trapezitæ Longobardi & Itali capti, pulsi ac proscripti ex Francia ob immanes usuras præter leges exercitas. Rex sortem accepit, interusurio relicto.	
1348	21	Fames & pestilentia. Inducijs cum Anglo factis Rex nuptijs celebrandis dat operam.	5309
1349	22	Acquisitio Delphinatus Viennensis uili precio uenditi à principe Humberto, qui Dominicanorum instituto & sectæ se addixit, sed ea lege, ut primus Regis filius, eius ferret nomen, dominatumq; obtineret. Philippus Fortunatus Felix uerè Catholicus, qui tamen rebelles & coniuratos opprimere nunquam potuit, obit. quinto Calendas Septembris ad Nogentum Regium, sepultus apud diuum Dionysium.	5310
1350	1	IOANNES I. REX ANN. XIIII. Induciæ prorogatæ sunt. VII. Calendas Octob. Rhemis cum Iohanna Bononiensi uxore secunda consecratur 16. Calend. Nouemb. Lutetiam cũ pompa ingressus est. Hic Ioannes excelso et generoso animo fuit, adeò à simulatione alienus, ut in neminem uultu aut uerbo amorem præ se tulerit, quin eum amaret. Quæ uirtus in rege nimis heroica est. Initium ordinis Stellæ à rege Iohanne in antiqua & nobili domo S. Audoeni ad Lutetiam. Equites illius ordinis stellam aut in capitio, aut in alio uestis conspicuo loco gestabant. Aemulatione adductus rex Anglus Garterios Equites instituit, qui Periscelidem insigne ferrent. Rodulphus Magister Equitum ex Anglia reuersus, proditionis accusatus & damnatus, capite luit pœnas Lutetiæ apud Nellam domum.	5311
1351	2	Carolus Hispanus Magister Equitum. Rex Nauarræ ob simultates priuatas ad Aquilam Normaniæ uicum in lecto iacentem occidendum curat. 6. Idus Ianuarij Nauarrus Regis gener in Parlamentum uenire noluit, nisi uno filiorum regis obside accepto. 4. Non. Martij acta est causa. Rex ignoscere & factum condonare coactus est, adductus potißimum Heroinarum precibus, quæ conuenerant, ut pro eo deprecarentur. Iacobus Borbonius ducis frater, Magister Equitum.	5312
1352	3	Innocentius VI. Lemouix Auenione PP.	5313
1353	4		5314
1354	5	Nauarrus intercesßit, ne Rex tributum quod à tribus populi ordinibus sibi dari postulabat, pridie Cal. Decemb. acciperet, tandem tamen regi concessum est.	5315
1355	6	Carolus Regis filius primus Delphinus, & dux Normaniæ. Carolus Nauarrus cum permultis nobilibus dum mensæ accumbit cum Delphino, imprudens capitur Non. April. Ex eorum numero Iohannes Haricuria & tres alij euestigio truncãtur capite Nauarrus Lutetiam captiuus adducitur.	5316
1356	7	Rex Angliæ Claudiocestriæ Ducem in fines Constantiensium mittit: cui se statim dedunt. Philippus Nauarri frater, Gotthofredusq;	5317

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Iohannis Haricuriæ cæsi patruus, pariter eius filius Valliorũ princeps Eduardus annos uigintiquatuor natus, in Aquitaniam traiecit, aduersus quem Rex festinanter contendit. XIII. Cal. Octob. die Lunæ Rex Iohannes capitur. Hæc pugna fuit uix ad quartum lapidem ab urbe Pictonum in campis, qui belli uisus & male pertusi uulgò dicuntur. Anglus in uineis, dumis, ac spinetis sese occuluerat cum modico exercitu. Rex Dionysio Myrobrecho Atrebati tunc ad Anglum exuli se permittit. Philippus animosè audacter patrem defendens, capitur. Ab Eduardo cognato (Ricardum Gaguinus falsò nominat) Valliorum principe humaniter & honorificè tractati, in Angliam ducti sunt. Clades non admodum insignis, nempe ad quinque aut sex millia hominum numero, præ magnis incommodis quæ ex eo prælio uniuersæ Franciæ acciderunt. M.D. aut M. D.CC. è nobilib. capti, & bis tanto maior captiuorũ numerus hostiũ Anglorũ exercitu. Valterus Brenus Athenarum Dux uulgò dictus, M. Equitum illic cæsus est. Fortuna & prosperitas Eduardi Principis Valliorum. Carolus Delphinus elapsus, Parisios se recipit, coacturus Lutetiæ concilium Idus Octob. Seditiones passim in Gallia erant. Carolus Nauarrius custodia liberatus à suæ factionis hominibus, pridie Calendas Decemb. Lutetiæ in concione populi conquestus est uehementer de iniurijs sibi à rege factis. Is quacunq; iret, cum orationibus ad concitandum populum compositis tum armis maiores turbas excitabat. Induciæ cum Anglis in biennium factæ Burdegalæ. Robertus Gallus episcopus Laudunensis, Stephanus Marcellus mercatorum præfectus, ac ciues Parisienses Nauarri turbis ab seditionibus innixi, Delphinum in sua potestate habere, regniq; administrationem rapere nitebantur. Delphinus in Germaniam ad Carolum Imperatorem auunculum se recipere coactus. Parisiensium precibus Lutetiam rediit, uerùm cum periculo uitæ, Tribunis militum Ocitani luxorioso uestitu ludisq; prohibitis aurum & mundum muliebrem, earumq; ma-	
1357	8	Campaniæ & Clarimontis intimis ac familiaribus in cubiculo ad palatium in conspectu suo trucidatis, & per summum ludibrium tractis, & proiectis gno consensu & uoluntate uendiderunt, ut ad regem liberandum conferret, Comite Armeniaco apud eos præfecto.	5318
1358	9	totum diem ad Petram marmoream. Marcellus præfectus Delphino captiuum proiecit in mediũ, quod partim ex rubro, partim ex cæruleo erat, qui color plebis ferebatur, ut uim ab illo auerteret. Plebs per tres ordines tentauerat abrogare & tollere regios Magistratus. Delphinus regni administrationẽ per se suspiciẽs, pridie Id. Mart. se rectorẽ Frãciæ hoc est regni gubernatorẽ, præconio promulgari iubet. Plebs ubiq; in nobiles cõmota, cæsis Belloüacis, quæ factio Iaqueria dicebatur, cæteri perterriti domũ redierũt. Parisiẽses Nauarrũ propè ducẽ sibi cõtra Delphinũ habebãt. Stephanus Marcellus ad diui Antonij portam cæsus est. Delphinus Rector urbem ingreditur.	5319
1359	10	Rex Angliæ Calitio in fines Rhemorum profectus. Parisiorũ deinde ac Carnutũ uicina loca omnia ferro & igni populabatur.	5320
1360	11	Pax ad Britannicũ 8. Id. Maij. Calitij Rex liberatur 8. Cal. Nouemb. In pacis fœdere adiunctus fuit rex Nauarræ, cum Philippus frater pro eo uadem se exhiberet. Tota pacis ratio conditionesq; in An-	5321

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1361	12	nalium monumentis reperiuntur. Rex Lutetiam reuersus, Parlamentum quod biennium ferè uacauerat, instaurauit. Morte Philippi Burgundionis, Iohannes Rex Ducatus hæres, & successor fuit.	5322
1362	13	Vrbanus V. Lemouix Auenione papa. Rex Auenionem adit, tum ut papam inuiseret, tum ut milite gregario in agris omnia prædante patriam liberaret, & omnem istam fecem extra regni fines in religionis hostes ad bellum duceret.	5323
1363	14		5324
		Rex Iohannes, ut de suis obsidibus liberandis transigeret, in Angliam transit, sed morbo impeditus Londini moritur sexto Calendas Aprilis. Carolus Quintus patris corpus in Galliam ad diuum Dionysium transtulit.	
1364	1	CAROLVS V. SAPIENS LI. REX ANN. XVI. Rhemis cum uxore Regina Iohanna Borbonia consecratur 14. Calend. Iunij. Hic tantummodo loca uicina Lutetiæ peragrãs, longinqua et grauia tum negocia, tum bella, per fratres ac præfectos suos feliciter administrauit. Bertrandus Gesquinas Britannus Nauarrum expellit. Philippus Audax regis frater, Dux Burgundiæ. 3 Calendas Octobris occiditur in acie. Carolus Blesensis, in Britannia bellum gerens contra Iohannem à Monteforti quem cum uiduæ principatum Pontiberæ restituisset, & de cætero conuentum esset, Rex in fidem accepit, ducem Britanniæ agnoscens. Carolus Blesensis postea consecratur, & in diuorum numerum refertur ab Vrbano papa.	5325
1365	2	Bertrandus Gesquinas in Hispaniam suscipit expeditionem, ut	5326
1366	3	patriam sceleratis hominibus quibus abundat, expurget. Petrum Castulonensem Francis maleuolum, suisq; & Tarraconensi uicino inuisum, regno deturbat. Henricum Castulonensem fratrem nothum qui antea expulsus erat, coronandum curat. Princeps Valliorum, cum ex Aquitania in auxilium uenisset, Henrico in fugam compulso, ac capto Gesquinate, Petrum restituit. Verùm cum militi stipendium à Petro promissum non daretur, in Aquitaniam exercitum reducit, ubi Gesquinas magnificè ac liberaliter se redimit. Nouis ex Francia succedentibus auxilijs Nothus bellum redintegrans fratrem occidit, regno potitur.	5327
1367	4		5328
1368	5	Iohannes Dormanus Iuris præfectus, Bellouacorum episcopus et cardinalis. 3. Non. Decemb. natalis Caroli Sexti. Bellum inter Anglos & Francos renouatum. Aquitani grauatè imperium Anglorum ferebant, quia tributo	5329
1369	6	nimio premebantur. Armeniacus nobilesq; alij et ciuitates ad Regem Franciæ senatumq; Pariensem prouocarunt. X. Calend. Maij Lutetiæ ad portam diui Antonij iacta sunt fundamenta arcis Bastildæ per Hugonem Ambriotum prætorem urbanum, Regis uerò sumptibus. Nuptiæ Margaritæ filiæ unicæ Ludouici Comitis Flandriæ, & Philippi Audacis. Rex Angliæ eam nuptum dari Edemundo filio uoluerat.	5330

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Ad IX. Calendas Octobris. Robertus Canolus Anglus Calitio cùm in Franciam peruenisset, inter Lutetiam & Iudæam suburbanum uicum suos ad dimicandum expeditos paratosq; habuit, ostentauitq;. in Aquitaniā deinde profectus est, ut principi aduersus eos qui defecerant, uix consistenti, se coniungeret. Vrbs Lemouicum ab Anglis diripitur ac deletur.	
1370	7	Gregorius XI. Lemouix papa Auenione. Cum Maurellus Fiennus se magistratu abdicasset, Bertrandus Gesquinas statim Magister Equitum dictus, in Aquitaniam ad Anglos armis persequendos à Rege mittitur. Hic Magister Equitum quanto humiliori loco quàm quisquam alius antea tanto animosior, & ad arma promptior.	5331
1371	8	Auxilio classis ab Henrico Castulonensi missæ Angli ad Rupellam maritimo bello grauiter cæsi, quo partim nauium captæ, partim incensæ, partim submersæ. Duces Biturigium & Burgundiæ fratres Regis in Pictonibus & Santonibus rem faciunt.	5332
1372	9	Victoriæ, fortuna, triumphi Bertrandi Gesquinatis in Aquitania et Britannia. Ex Anglis Robertus Canolus ei fortitudine opponebatur, quem Ioannes à Monteforti Regis Angliæ gener summum præfectum in uniuersa Britānia contra nos reliquit. Iohannes Dormanus Cancellarij dignitate se abdicauit, quam Rex fratri Gulielmo Dormano detulit. Superstitio Turlupinorum, qui cognomen sibi adsumpserant paupertatis societatem, cum scriptis libris & habitu damnati, exusti atq; deleti sunt.	5333
1373	10		5234
1374	11		5335
1375	12	Iohannes Viennensis Præfectus maris. Lex regis Caroli Quinti, ut Regum Franciæ filij anno 14. consecrentur, & coronentur, promulgata fuit in Senatu 12. Cal. Iunij. Gregorius Vndecimus sedem papatus Romam Auenione retulit.	5336
1376	13	VI. Iul. mors Eduardi principis. Iohannes à Monteforti in Britannia adeò Francos armis urgebat, ut Ludouicus Andegauensis pedem referre coactus fuerit.	5357
1377	14	Ad necessitates belli uectigal sali ac promercali uino impositum. Aemylius. Rex Quintus eo tempore aduersus Anglos exercitus quinque potentissimos habebat, ut & milite & ducibus longè superior esset. Mors Regis Eduardi patris. Ricardus ex Eduardo principe filio nepos annos 11. natus ei successit, ut moriens auus iusserat. Carolus IIII. Imperator, Franci Regis auunculus, ac Vencelaus filius Cæsar uenerunt in Franciam, ut inter Anglos & Francos pax fieret. magnificentissimè excepti Parisios ingressi sunt pridie Non. Ianuar. Rex quamuis æger, eis obuiam processit ad diui Dionysij portam, sed totum de pace negocium interceptum atque prorogatum, propter obitum Reginæ ad 8. Id. Febr. et paulo pòst Isabellæ filiæ V. Id. Febr. Hoc luctus tempore Cæsares abierunt, eorumq; iussu conuentus mox Gandaui eadem de re habitus: sed re infecta discessum est ob schisma & factiones de Papatu.	5338
1378	15	Albata plebs in Flandria aduersus Comitem & nobilitatē. Philippus dux Burgundiæ socero uenit in auxilium.	5339
1379	16	Schisma trigesimo anno fuit. Vrbanus VI. Romæ Pontificatum gerens. Clemens uerò Fundis (quæ urbs erat partium Iohan-	5340

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		næ Reginæ Siculæ) à Gallis Cardinalibus delectus consedit Auenione. Rex Franciæ partes eius secutus est. Propterea bina concilia ecclesiæ Gallicanæ Lutetiæ coacta & habita sunt. Primum frequentia maiori, 3. Id. Septemb. Alterum 16. Calend. Decemb.	
1380	17	Thomas Anglus, Calitio in Franciam, deinde in Britanniam peruenit in auxilium partium Iohannis à Monteforti, Andium duce illum insequente, non audente tamen confligere. III. Idus Iul. Bertrandus Gesquinas Magister Equitum morte absumptus dum Castrum nouum obsidione premit, quod eodem quo mortuus est die, se dedidit. apud diuum Dionysium sepultus ad imam partem sepulchri Regis. Rex 16 Calendas Octobris obit in castro Pulchritudinis ad saltum Vicenarium, conditum apud diuum Dionysium. Nicolaus Oresmius, homo doctus, cuius consilia & monitus Rex Quintus in primis sequebatur, ex Latino Aristotelis & Ciceronis, alio'que authorum libros permultos traduxit. Rex enim literarum & literatorum amator erat summus, & admirator. Iussit etiam sacros Bibliorum libros diligenter & uerè transferri (nam Valdenses alij'que pro libidine eos uertebant) rei ecclesiasticæ literarum'que sacrarum perquam studiosus. Ius ex æquo ut diceretur, in primis curabat, iudicijsque frequenter aderat. In pauperes liberalis ac beneficus, propterea Sapientis nomen meritò assecutus. Togatus omnino fuit, nec ex quo rex creatus est, arma unquam induit. Quicquid patri ablatum erat id omne fermè ab Anglis recuperauit. Præfecti belli, Duces Andium, Burgundiæ, Biturigum, eius fratres. Dux Borbonius, & Bertrandus Magister Equitum negocia illi fœliciter conficiebant. In omni rerum genere lectißimos uiros habere uoluit.	5341
		CAROLVS SEXTVS 52. REX ANN. 42. Adolescens admodum Rex consecratus est Pridie Non. Nouemb. ob tutorum discordias. Ludouicus tamen dux Andium patruorũ maximus natu Franciæ rector permansit. Ludouicus dux Turonum frater regis. Oliuerius Clissonus, genere Britannus, M. Eq. Iudæi uexati et iniuria affecti à perditis et seditiosis hominibus.	
1381	1	Iohannes Britanniæ dux à Rege in fidem receptus. Hugonem Ambrotum in aula gratiosum, qui urbis Parisiorum prætor ampla et magnifica opera (exponuntur ab Aemylio) ædificarat, scholastici & ecclesiastici, quos tum contemnebant, tum studio oppugnabat, iudicio persequuntur. Parisiorum episcopus eum hæreseos damnatum in perpetuum carcerem asseruandum tradit. Hic rex tres tantũ liliorum flores pro insigni Regum Franciæ gestare instituit. Militi stipendium non persoluebatur. Plebs ob aucta uectigalia tumultuabatur, cum tamen Rex proximus tantam pecuniæ uim reliquisset duodeuicies centum millia nummum aureorum. ut scribit Aemylius. Gaguinus uerò & magni Annales tradunt decem et octo milliones. Cæterùm ab homine certo ac uero accepi summam in tabulis scriptam, quam iussu dominæ Ludouicæ Regentis Franciæ, dum uiueret, matris huius nostri regis Francisci, subductis rationibus supputauerat, non minorem fuisse. Initio tamẽ regni hu-	5342

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		ius magnæ fisci angustiæ fuerunt. Adolescentia regis, & crebra gubernantium mutatione, dißipata uniuersa. Ludouicus Andegauensis, Rector Franciæ, adoptione filius Iohannæ reginæ Siculæ, ut ei suppetias ferret contra Papam Vrbanum, & Carolum Hungarum ab Vrbano euocatum, in Italiam festinans, quod potuit arripuit. Ter conatus uectigalia imponere, quæ singulæ ciuitates persoluere detrectarunt. Seditione ac tumultu populus Parisiensis, qui propterea Malleati dicti sunt, Ambrotum, ut eum ducem haberent, carcere liberarunt. Is elapsus postea nusquam uisus est. Tandem ille Andegauensis exhausit pecunia populum, & ecclesiasticos. Primus enim fuit qui Clemente Antipapa concedente, per laicos ui & armis, neglectis prouocationibus, in magno etiam Academiæ tumultu decumas ad bella abstulit. Verum male partum, male disperijt, infelici rerum euentu. Nunquam alias Francia sic uexata, quàm Rege hoc stulto & iuuene imperante, qui temerè largiens omnibus profusißimus erat, ac maximè prodigus. Pudor ac reuerentia tum exulabat. ἕκαστος γὰρ εἶναι ἄλλος τε καὶ κύριος ἐβούλετο. quare Carolus Septimus ob hanc regni conturbationem multùm laborauit. Prin-	
1382	2	Auxilia Flandro in Albatos decreta postulante Audace genero: Rex ad Rosæbecam XI. Calendas Decembris primo cui interfuit prælio uictor euasit. ex populo Flandrico plus quam 20. hominum millibus occiduntur. Philippus Arteuilla Gandauensis populi dux, cum illic uulneratus fuisset, nec curari nec uiuere post tantam suorum cladem sustinuit: quamobrem Rex corpus eius in patibulo ignominiosè suspendi iußit. Bel- cipes lætabantur Rectorem hinc abire, ut eius authoritati ac maiestati obtemperare non cogerentur. Hungarus Iohannam captam ad mortem adegit priusquam in Italiam transcenderet Andegauensis, qui à Clemente Siciliæ & Hierosolymorum rex coronatus Auenione, statim superauit Alpes cum triginta millibus equitum. Nam pedestris exercitus numerus ignoratur. Sed quinto Idus Septembris in Apulia o-	5343
1383	3	lum hoc septem annis gestum, plus quàm ducenta hominum millia absumpsit. bijt. Corpore in Franciam relato, milites incolumes cateruatim redierunt. Ludouicus Secundus Andegauensium dux, qui Iolantillam Tarraconensem in matrimonium accepit. Rex à Flandria rediens cum exercitu Lutetiam ingressus est. ciuibus uehementer infensus, de CCC. magna populi commiseratione ac consternatione supplicium sumpsit. alij dimidia bonorum parte multati, quæ militibus distribueretur. In Rotomagum & quasdam maiores urbes pariter animaduersum. Rex Parisiensibus Aediles, quos Scabinos uocant, & Præfectum mercatorum in uindictam sustulit: qui magistratus nõ nisi post quinquennium restitutus est. Iohannes Maresius regis in Senatu aduocatus, popularis admodum, causa paucißimis diebus agitata, capite trũcatur. Petrus Orgemontanus iuris Præfectus. Remittendus fuit iterum in Flandriam exercitus. Angli qui Gandauensibus in auxilium uenerant, domum se receperunt. Interea	5344
1384	4	Ludouicus Comes naturæ cedit III. Calendas Febr. ad fanum Odemari. Audax gener eius hæres, qui Gandauenses leuiter rebellantes sedauit, ac rem omnem prudenter composuit. Philippus Audax dux Burgundiæ, Comes Flandriæ, &c.	5345

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Agrestes Aruernorum Lemouicum & Pictonum duce quodam Petro Bruerio tumultuantes in nobilitatem & sacerdotes, per Biturigum ducem aut gladio aut laqueo uitam miserè finierunt. Perpauci qui euaserant, ad agros colendos redierunt. illinc Auenionem ad Papam inuisendum dux profectus est. Iste Biturigum dux Iohannes regis patruus, uir summa uirtute atq; ingenio, solertes & acutos in primis amabat, ad rem aliquanto audior, quia profusior in negocijs quæ susceperat. Ad hæc in ædificia & ecclesias largè plurima erogabat. Finis belli Flandrici.	
1385	5	*Leo rex Armeniæ à Turcis expulsus, in Francia honorificè exceptus & tractatus, in Angliã traiecit, ut pace facta, bellũ in Turcas coniunctis uiribus & copijs moueretur. Verùm cum impetrare non posset, in Galliam rediit. Iohannes Viennensis Præfectus maris in Scotiam missus missus aduersus Anglos, sed ob dissidium cũ Scotis reuersus est, regẽ adhortãs ut trãsiret aduersus Angliæ regẽ.*	5346
1386	6	*Summus apparatus belli in Anglos ad portum Clusæ abrumpitur atq; dimittitur, cunctatione consilio & authoritate ducis Biturigum.*	5347
1387	7	*Mors senis Caroli regis Nauarræ ambusti. Lutetiæ singulare certamen inter Iohannem Carongium, & Iacobum Griseum adulterum, qui uictus sui sceleris pœnas dedit.* Britanniæ dux cum Clissonum M. Eq. ad conuiuium uocasset, si-	5348
1388	8	*mulans deinde sublatis epulis pulcherrimas ædes uelle illi ostendere, captiuum eum tanquam elicientem suum fecit, quoad redemptionem persolueret, & societatem & amicitiam cum duobus filijs defuncti Caroli Blesensis iungeret. eum autem, quamuis Rex uehementer infensus esset, nunquam liberare uoluit, nisi accepta prius pecunia, locisq; quibusdã, quæ rex deinde coegit restituere. Oliuerius Clissonius Mag. Eq. & Iohannes Mercarius Nouiantus magnus Magister, et Petrus Riparius, ducibus regis patruis domũ remissis omnem regni administrationem obtinebant, ecclesiasticorum quoq; maleuolentiam multis modis contrahentes.*	5349
1389	9	*Rex ad Occitanos contendens, Clementem PP. Auenione inuisit. Papa Siciliæ & Hierosolymorum regem nuncupat Iohannem iuniorem Andegauensem, qui interim prouincia potitur.*	5350
1390	10	*Africum bellum sacrum Genuensium precibus. Borbonius Imperator exercitus missus: & Angli & Veneti cum simul Genua soluissent, recto cursu Thunetem appulerunt: post imperatam barbaris ingentem pecuniam, utq; in Africa se continerent, captiuosq; Christianos redderent, domum reuerterunt.*	5351
1391	11	*Philippi Aurelianensis morte Rex ducatum Ludouico fratri dedit; qui morte Philippi fratris uxoris Valentinæ filiæ Iohannis Galeatij Ducatui Mediolanensi succederet. Petrus Luna, genere Cathalanus, delectus papa Benedictus Auenione post Clementem. is præter fidem ac iusiurandum quod dederat, ad tollendum schisma nunquam animum applicuit: uerùm ut Franciæ duces infenso sibi reconciliaret, unius anni decumas illis concedit. unde passim fremitus atq; indignatio. Inuisus ergo & destitutus in Tarraconensium fines patriam suam se recepit. Quo tutior esset, primus Eucharistiam ante se ad sui custodiam gestari semper uoluit. Tunc decreto papæ nihil omnino pecuniarum ex Gallia accipiebant. Ludouicus Andegauensis Iolantillæ nomine Tarraconense regnũ ad se pertinere cõtẽdebat sed Ferdinãdo Castulonẽsi*	5352

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		adiudicatum fuit. Iacobus Armeniacus maxima erronum & perditorum per Galliam manu collecta in Italiam contendit, Florentinis, à quibus pecuniam acceperat, contra Mediolanenses auxi-	
1392	12	lium laturus ad Alexandriam uictus captusq; paulo pòst ex uulneribus interijt. Decimooctauo Calendas Iulias Petrus Crao clàm reuersus Lutetiam, Clissonum Magistrum Equitum cum adeò grauiter cecidisset, ut pro mortuo illum reliquerit, in Andes confugit. Clissonus Britannum huiusce facti etiam conscium insimulabat. Rex ex ea re tantò dolore percitus, & uindictæ cupiditate motus fuit, ut cibo, potu, & somno abstineret: potentissimoq; exercitu comparato, repulsis omnibus qui de pace agerent, à Cœnomanorum urbe discedens ad quintum Calendas Iulias magnis diei caloribus in delirium animi & insaniam lapsus est. Eo enim furore & phrenesi raptus est, ut proximos quosque & sibi obuios interemerit, quousque fatigatus, & equo deiectus, in urbem relatus, adhibitis medicorum remedijs, paulo melius habere cœpit, & ad se rediit. Ex eo tamen tempore nemo satis ei fidere ausus est. nam in morbum aliquando recidebat ita, ut ne uxorem quidem agnosceret. Patrui regis Lutetiam reducti, regni administrationem susceperunt. Dux Aurelianensis regis frater cum prouinciam hanc sibi deferri uellet, reiectus est, nempe nimium iuuenis. Qui regno præesse consuerant Nouianius & Riparius, ablata illis dignitate expulsi. Similiter inuisus omnibus Magister Equitum domum se recipere coactus est. Philippus Ducensis comes in locum illius subrogatus M. Eq.	5353
1393	13		5354
1394	14		5355
1395	15	Carolus iunior rex Nauarræ, cui Nemorosum datum, prius concesso tamen & adiuncto ducatus titulo & dignitate, in possessionum remunerationem quas pater habuerat in Normania. Congressus regum Franciæ & Angliæ XII. Cal. Nouemb. Carolus Isabellam filiam annos ferè octo natum, Ricardo despondit. In XXX annos pactæ induciæ.	5356
1396	16	Iohannes Audacis Burgundionis filius, cum nobilissimis ac potentissimis Galliæ uiris per Germaniam profectus est, Sigismundo regi Hungariæ contra Turcas auxilium laturus. amissis omnibus captus ad Nicopolim persoluta redemptione cum paucis suorum rediit.	5357
1397	17	Ludouicus Sacrocæsariensis M. Eq.	5358
1398	18	Iohannes Maingrius Bussicaudus Trib. militum.	5359
1399	19	Henricus dux Lancastri exul in Gallia, clàm nemine hoc suspicante in Angliam reuersus, Ricardum regno deturbat, ac se regem facit. Isabellam in Franciam ad patrem postea remisit, Carolo Aurelianensis filio nupturam. Palæologus Græcorum imperator in Franciam suppetias quærens uenit, uerùm uerbis & promissis tantùm adiutus est.	5360
1400	20	Mors Ioannis ducis Britanniæ.	5361
1401	21	Vidua ducis Britanniæ nupsit Hennico IIII. Angliæ regi. Tres eius liberi. Iohannes dux Britanniæ, & Ricardus, & Arcturus in Gallia retenti sunt.	5362
1402	22	Natalis Caroli Septimi Lutetiæ pridie Calend. Mart. Carolus Albretus Druidum comes M. Eq: statim expeditionē in	5363

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Aquitaniam suscipit. Reginaldus Corbia Cancellarius.	
1403	23	Genua in potestate Regis aliquot annos fuit.	5364
1404	24		5365
1405	25		5366
1406	26		5367
1407	27	Decimo Calendas Decembris, Ludouicus Aurelianensis dux Regis frater (sic enim apud Aemylium reponendum est) Lutetiæ occiditur noctu à percussoribus immissis per Iohannem Burgundiæ ducem: qui factum in aperto esse intelligens profugit. Carolus dux Aurelianensis.	5368
1408	28		5369
1409	29	Burgundio armatus, ac magna militum turba septus, contra uiduam Valentinam in Senatum uenit cædem iustè factam esse contendens quod tamen minimè approbatum est uerùm metu condonatum est illi factum. Gulielmus Bauarus, ut pacem inter eos faceret, ad Carnutes profectus est. Hoc ciuile bellum ob duarum familiarum Aureliani & Bur-	5370
1410	30	gundiæ ducum controuersias fuit. leui de causa etiam potentes ac nobiles è medio tollebantur. Heroinæ, regina ipsa atque eius filia huc illuc pertractæ & uexatæ, ut in tumultu & periculo belli. Exactiones pecuniarũ immanes, & interea pestilentia & fames.	5371
1411	31	Alexander V. papa Romanus, Ludouicũ II. Andegauensem Apuliæ regem pronunciauit Ladislao illud regnum auferre uolens. Iohannes papa proximus idem fecit. Lutetiæ laniorum seditio sæpe orta pro Burgundione, ductu & factione Petri Essarij prætoris, qui ducem illis dedit Cabocheum euisceratorem.	5372
1412	32	Angli qui pro ducis Aurelianensis partibus uenerant, postquam cum Burgundione pacem esse factam resciuerunt, plurima incommoda Galliæ inferunt, ac deinde Iohannem comitem Engolismensem Aurelianensis fratrem 32. annos in Anglia retinent.	5373
1413	33	Iohannes primus dux Alenconij. Ludouicus Delphinus Aquitaniæ dux, regni administrationem accipit.	5374
1414	34		5375
1415	35	Iacobus Borbonius Marchiæ comes, Iohannam reginam Neapolitanam accipit uxorem, quæ Iohanni Tarraconensi nuptias promiserat, sed utrunq; fefellit. Circiter Idus Aug. Henricus V. Angliæ rex in Normaniam traijcit. Areflactũ ad deditionẽ compulso, Calitium uersus se recipit. ad 8. Calend. Nouemb. ad Dagincurtũ circa Blangium prælium committit, & parua clade affectus est, excepto fratre duce Eboracensi illic cæso. Decem millia Francorũ cũ multa nobilitate occubuerunt, & totidem ferè capta sunt. Duces interempti Alenconius, Ambarus, Lotaringus, et Brabantinus, et comes Niuernensis, & Alebretus M. Eq. Capti. Aurelianensis, & Borbonius duces, & Bussicaudus, & Vindocinensis. Conciliũ Cõstantiæ, Sigismundi Cæsaris studio & opera coactũ, & habitũ tribus annis. Tres papatu priuati, sed in primis ferocia et cõtumacia Benedicti, qui nec adesse, nec quẽquam mittere uoluit, dãnata est. Martinus V. P P solus deligitur.	5376
1416	36	Ludouic. Delphinus obit, quẽ mox secutus est Iohãnes eius frater. Carolus Delphinus. Iohannes Armeniacus M. Eq.	5377

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Sigismundus Imp. ad Carolum uenit, atq; illinc ad Henricum pro pace facienda, uerùm id frustra. Amadeus primus Sabaudiæ dux. Mors Ludouici Andegauensis. Controuersiæ renouatæ. Armeniacus Magister Equitũ inuidiosus ob fisci administrationẽ. Factio ducis Burgundiæ superior erat.	
1417	37	Regina relicto rege, se in manus tradit cum filia Catharina. Anglus interea rem promouebat in Normania.	5378
1418	38	Iohannes Villarius proditione unius portæ 4. Cal. Iun. de nocte Lutetiam cum armatis inuadit, & promiscuè nulla habita ratione, cædes crudelißimas, maximasq; carnificinas facit. Vrbem, regemq;, ac aulam omnem Burgundioni recipit. Armeniacus M. Eq. & Erix Marla Cancellarius interfecti, ægrè Delphinus euasit. In conspectu Delphini ad Monterigolum agere uolentis de pace, dux Burgundiæ occisus est. Philippus Burgundiæ dux cum Henrico Angliæ rege iuncta so	5379
1419	39	cietate, in patris sui ultionem, regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat, in manus ei tradidit; & in Tricaßibus Catharinam regis Caroli filiam nubere illi coegit, ea lege, ut ij eorumq; liberi Franciæ regno succederent, & Henricus interea maritus rex Angliæ, & rector Franciæ cognominaretur. Delphinus exhæredatus & proscriptus est.	5380
1420	40	Henricus uxorem in Angliam traducit, ubi maxima cum pom	5381
1421	41	pa & triumpho excepti, in Gallia cum Philippo Burgundiæ duce Hunfredum Clocestriæ ducem fratrem suum ad πολιτείαν, Thomam uerò Clarentiæ ducem ad res bellicas reliquerat, qui ad Baugeum circa Andes à Scotorum manu, quæ Delphino stipendia faciebat, cæsus est. Iohannes Stuartus Scotus Burchanię Comes M. Eq dictus à Delphino. Iacobus Borbonius Neapolin relinquere, & in Franciam redire	5382
1422	42	cogitur. Iohanna regina eius uxor Alphonsum Tarraconensium regem adoptat euocatq;. Martinus PP. Ludouicum III. Andegauensem (opinor Aemylius falli, qui II. pro III. ponit) regem Napolitanum appellat. Regina non ita multo pòst Alphonso irata, adoptionem rescidit, Andegauensemq; adoptatum Roma accersit, & Calabriæ ducem facit. Rex Anglus cognita morte fratris in Galliã redit. 3. Cal Septemb. ad saltũ Vicenarũ Henricus Quintus rex, relicto Henrico Sexto, rege bimulo ex Catharina, decedit. corpus eius in Angliã relatũ. fratres suos duces Ioãnẽ Bedfordiensem cũ Philippo Burgũdione, Frãciæ, Hunifredũ uerò Clocestriẽsem Angliæ Rectores esse iußit. Carolus sextus 12. Cal. Nouemb. obit, sepultus ad D. Dionysium.	5383
1423	1	CAROLVS SEPTIMVS 53. REX ANN. 38.	5384
1424	2		5385
1425	3		5386
1426	4		5387
1427	5		5388
1428	6	Franciscus Britanniæ Dux. Obsidio Aureliani. Thomas Montacutus Anglus Sarisberiensis Comes ictus interijt.	5389
1429	7	Aurelianenses omni auxilio miserè destituti, Burgundioni dedere se statuerant, sed contentione Anglorum Ducum res infecta fuit.	5390

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		quod ægerrimè Burgundio tulit. Iohanna puella armata obsessos iuuat coactis hostibus obsidionem relinquere, ad VII. Idus Maij, eosq; uirtute minimè puellari expellit. Francis deinde res melius ac fœlicius procedere cœperunt. Iohannes Nothus Aurelianensis. Pataiense in Belsia prælium. Cæsis Anglis Iohannes Talbotus capitur. Puella armis per loca ab hostibus occupata regem Carolum Rhemis consecrandum ducit, multasq; in itinere urbes recipit. Bedfordiensis Anglus prælio dimicare uelle simulans, Regem Parisios rectà contendentem remoratur.	
1430	8	In oppugnatione Lutetiæ ad portam D. Homorati puella uulnerata, exercitus se recepit, quæ illum in alias partes Galliæ ducens aduersus Anglos, ob successus & uictorias semper celebratur. Compendium obsessum ui & astu ingressa, cum aliquando in hostes eruptionem faceret, à Iohanne Lucemburgensi capitur, Rotomagumq; ad Ducem Somersetensem mittitur, deinde inuidia & iniuria artis Magiæ damnata exuritur. Ad Compendium obsidione desistere coacti sunt Angli.	5391
1431	9		5392
1432	10	Henricus sextus ex Anglia traductus, in primario Lutetiæ templo Franciæ rex coronatur. Renatus Ambarus cum bellum in Antonium Comitem Vallemontensem moueret, captus ad Burgundionem adducitur.	5393
1433	11	In Gallia calamitates bellorum, ac miseriæ diuturnæ, ager ubique incultus, fames, homo homini perniciem moliebatur.	5394
1434	12	Ambrosius Lorus, Stephanus Hyrus, Poto Santrailla, Equites Franci. Thomæ Hundelli Angli uulnerati ad Gerberoiam arcem in Vellocassibus interitus.	5395
1435	13	Carolus fortunam belli metuens, ad hæc intelligens nihil commodius ad uictoriam quàm coniunctos diducere, Burgundionem Anglis minimè gratum, ab ijs quæ affectabat repulsum, ad se pertrahere conatur. Paci faciendæ Atrebatium urbs destinata. Papæ Legatus gladios & arma tollere non potuit. Nam fœderi iciundo apud Anglum locus nullus fuit. Rex Burgundioni quod petebat, atq; adeò plus quàm posset, concessit. Factiones & inimicitiæ diuturnæ sopitæ & sublatæ. Lutetiæ Iohannis Bedfordiensis mors.	5396
1436	14	Anglus apud Flandros tumultum contra Burgundionem incitare laborat. Calitium Dux obsidet: sed succedentibus auxilijs obsidionem relinquere cogitur, deinde Flandriæ statutum ordinauit. Lutetia Francorum uirtute ab Anglis uindicata in Aprili mense. Iohannes Villarius quàm perfidiosum in ea capienda, tam strenuum in ea recuperanda se præstitit. Ludouicus Delphinus in urbe Turonum 7. Calendas Iulij, Margaritam Iacobi Scotorum Regis filiam in matrimonium accipit.	5397
1437	15	Renatus Andegauensis defuncti Ludouici tertij frater, Iohannæ reginæ Neapolis testamento hæres, post redemptionem Burgundioni persolutam liberatus, Genuensium auxilijs profectus (qui se in libertatem uindicauerant, elusi à Philippo Mediolanensi, nec ullo modo remunerati uictis & captis Tarraconensium regibus ad Pontias nauali certamine) Rex Neapoli coronatur, quò Isabel la eius uxor uirilis animi fœmina prius aduenerat, ut ius suum in Alphonsum Tarraconensium regem tueretur.	5398

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1438	16	Pragmatica Sanctio in concilio Basiliensi constituta, & Biturigibus à rege probata Nonis Iulij, Lutetiæ deinde in Senatu publicata 3. Idus Iulij.	5399
1439	17		5400
1440	18	Redemptio Caroli Aurelianensis in Anglia captiui. Margaritam ducis Cleuensis ex sorore Burgundionis filiam uxorem accipit. Finis controuersi inter Aurelianenses & Burgundiones, societate & amicitia instituta. Delphinus quorundam principum consilio malo inductus, à patre secessionem facere uoluit, sed pater clemens filio pepercit, & coniurationem sedauit sustulitq;. Amadeus Sabaudus in concilio Basiliensi appellatur papa Fœlix quintus. hic filio Ducatum relinquens, in eremum secesserat, neq; illi molestum fuit postea Nicolao quinto papatu cedere. uir bonus ad schisma tollendum legatione apud suos contentus fuit.	5401
1441	19		5402
1442	20	Renatus amissa Neapoli contra Alphonsum, in Galliam redire coactus.	5403
1443	21		5404
1444	22	Induciarum tempore Renatus Margaritam filiam Henrico Angliæ regi nuptum collocauit. Rex Carolus interea rogatu & precibus Renati in Mediomatrices profectus. Delphinus pro Sigismundo Austriæ duce in Basilienses & Heluetios. Carolus Andegauensis Cœnomanorum Comes. Bernardus Comes Marchiæ.	5405
1445	23		5406
1446	24		5047
1447	25		5408
1448	26	Iacobus Cordatus ciuis Bituricensis opulentissimus. Franciscus Sfortia Blancha Ducis Philippi defuncti notha accepta uxore in matrimonium, in ducatum Mediolanensem inuadet, cuius hæres erat Aurelianensis filius sororis.	5409
1449	27	Induciæ uiolatæ. Rex in Normania rem bene gerit. Victor cum pompa & triumpho Rotomagum ingressus est.	5410
1450	28	17. Cal. Maij pugna ad Forminiacum superatis Anglis. Carolus septimus uniuersam Normaniam post annos XXX.	5411
1451	29	ex quo ab Anglis subacta fuerat, recuperauit. Petrus Britanniæ Dux.	5412
1452	30	Angli Aquitania expulsi. Hic Biturigum modò Rex timidus (sic enim per ludibrium uocabant) uirtute & fortitudine potentissimos Reges nihili fecit, eos fudit fugauitq;.	5413
1453	31	Burdegala ad Talbotum in continentem reuersum deficit. ad 4. Iulij pugna ad Castellionem in Petrocorijs, in qua Iohannes Talbotus & eius filius interempti, Burdegala iterum recuperatur.	5414
1454	32		5415
1455	33	Angli è Francia omnino expulsi, præter Calitium & aliquot uicina loca nihil possidebant in Gallia.	5416
1456	34	Delphinus iterum à patre secesserat. in istum Rex bellum mouit, quem spoliatum rebus omnibus, ne à quoquam exciperetur, inhi-	5417
1457	35	buit. sed ad Philippum Burgundiæ ducem, à quo prudenter annos aliquot custoditus est, confugit.	5418

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Arcturus M. Eq. dux Britanniæ.	
1458	36		5419
1459	37	*Franciscus secundus Britanniæ dux.*	5420
1460	38	*Henricus rex Angliæ Gallia pulsus, coniuratione deinde principum regno exactus in Scotiam fugit. Regina Margarita eum filio Eduardo in Galliā ad patrem Renatū Andegauensem se recepit.* XI. *Calendas Augusti Rex decessit Magduni Biturigum ad D. Dionysium deportatus.*	5421
1461	1	LVDOVICVS VNDECIMVS LIIII. REX ANN. XXIII. *Inungitur Rhemis* 18. *Calend. Septemb.*	5422
1462	2	*Congressus Regum Franci & Castulonensis ad Fontem Rabiæ. Comitatus Ruscinonensis Francis oppigneratus à Tarraconensi: ex quo maximæ postea contentiones exortæ.*	5423
1463	3		5424
1464	4	*Bellum Bonum publicum uulgò dictum, consensu & conspiratione principum tentantium Regem ipsum in ordinem cogere, qui dignitates & munera fortibus senioribusq; à patre deleta, abrogauerat, quiq; à nobilioribus & potentioribus improbè semper aliquid exigebat. Dux Britanniæ & Comes Carolesij Burgundionis. F. fratri Regis unico Carolo Biturigum Duci persuaserunt, ut coniurationis & belli princeps esset. Dignitate & statu deiecti hos sequuti sunt.*	5425
1465	5	XVI. *Calendas Augusti pugna ad Montem Lethericum aduersus Comitem Carolesium. Nox prælium diremit. Rex Coruolium se recipit. Carolesius in loco pugnæ constitit. Plus tumultus & fugæ fuit, quàm cædis ac uulnerum. Burgundio uictoriam sibi uendicabat, sed ex eo tempore inclinare & imminui res eius cœperunt. Exercitui ducum Bituricis & Britanni ad Stampas obuiam processit.* *Franciscus Sfortia Mediolani dux consilio & armis Regē adiuuit. in Galliam eius filium Iohannem Galeatium misit. Gulielmus Quadrigarius Parisiensis episcopus. Hostes circa Lutetiam. Alia in parte Borbonius Caroli Biturigum Ducis nomine cupidè ac beneuolè Rotomagi acceptus. quamobrem ad pacis cōditiones Rex animum intendere coactus.* *Bellum ducis Burgundiæ in Eburones.* *Pax confluentina. Carolus Normaniam, Carolesius urbes ad Somonam sitas, aliasq; nonnullas in perpetuum habuit.* *Ludouicus Lucemburgensis Comes Fani Pauli M. Eq. dictus. His rex quicquid uellet concessit pro tempore, ut eos disiungeret ac separaret. Ducis tantùm Britanniæ sors iniquior, & iactura maior Carolesius in Eburones contendit. Inter ducem nouum & Britannum simultates exortæ. Rex in Normaniæ fines accedit frater eius nudus & inops iterum in Britanniam confugit.*	5426
1466	6	*Iohannes Galeatius accepta morte patris, quàm citissimè in ducatum Mediolanensem reuertitur. Expugnatio & direptio Dinami Duce Burgundione.*	5427
1467	7	*Brugis mors Philippi Ducis Burgundiæ* 17. *Cal. Iul.* *Leodio in fidem & deditionem accepto, Burgundiæ dux Gandauum ad sedanda componendaq; omnia contendit.*	5428
1468	8	*Rex cum paruo comitatu Peronam ad colloquium ducis Burgundiæ accepta fide proficiscitur, ubi de Eburonum defectione per*	5429

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		quosdam Regios facta Dux certior factus est. Quare conclusus rex illic, & duos aut tres dies detentus magno in periculo fuit. Nobilißimos aliquot, & ducis maximè familiares, XV. M. aureorũ corrupit. Pax sic firmata & sancita est, ut Campaniam & Briam fratri cederet. Ipse etiam in Eburones proficisci cogitur. Leodiũ 3. Cal. Nouemb. expugnatum, direptum, incensum, atq; deletum. Iohannes Andegauensis dux Lotharingiæ in Hispaniam ad bellũ contendit, sed postea Barchinone febri absumptus est.	
1469	9	*Rex reuersus fratrem cogit ut sortem hæreditatis Aquitaniam accipiat. Iohannes Ballua episcopus Andiũ Cardinalis cõprehensus custodiæ traditur. Rex Equites ordinis S. Michaelis instituit.*	5430
1470	10	*Natalis Caroli Delphini pridie Id. Iulij.* *Ricardus Varuicẽsis mota ab Anglis seditione ad Regẽ cõfugit.* *Quas Burgundiæ duci urbes cedere coactus fuerat, paulatim ad se rex pertrahebat recuperabatq́; In Turonibus trium ordinum, qui omnino suarum partium erant, conuentum habuit. Vt speciosior belli prætextus esset, post nobilium quorundam prouocationes ad se & querimonias delatas, uiatorem senatus misit qui Burgũdiæ ducẽ in ius uocaret: quod ille perquã ægrè ac molestè tulit.* *Ambiani ad regem deficiunt.* *M. Equitum fanum Quintini occupat.*	5431
1471	11	*Rex loca in potestate obtinens, rem Burgundioni quantum potest extrahit.* *Dux cupiditate conferendi manus ardebat. Rex quasdam pacis conditiones proposuit. 4. Id. Maij mors Caroli Ducis Aquita-* *Varuicensis à Gallo summũ accipiens auxilium, Henricũ Angliæ regẽ carcere liberauit. Eduardus fugit ad Burgundionẽ*	5432
1472	12	*niæ, quæ Burgundionis auxit iram, & conatus eius fregit. Rex sine mora loca munita occupat, fratris domesticis in eodem statu & dignitate retentis.* *sororis uirũ, & ab eo clàm adiutus, cũ celeriter rediisset, hostes uicit deleuitq́;. Henricus filio Eduardo principe occiso, interemptus est.*	5433
1473	13		5434
1474	14	*Carolo Burgundioni Audaci in rebus omnibus suscipiendis, rex plurimos inimicos conciliat, negociumq́; facessit. Burgundio an-*	5435
1475	15	*num obsedit Nußiam. Imperator è Germania ueniẽs cum magnis copijs, ut obsidionem relinqueret cogere nunquã potuit, nisi conuentione facta.* *Lotaringus interea eũ prouocauit. Rex peracto induciarũ tempore, quod tamen produci uoluerat, aliquot oppida incẽdit in Picardia. Anglus Calitiũ traiectus, cui Burgũdio cũ paruo comitatu obuiã procedẽs, Bononiæ illũ excepit parũ magnificè et copiosè, longè aliter quàm expectabat. Quare pronior ad agendũ de pace cũ rege Carolus uehementer iratus, ac tædio affectus. Congressus duorũ Regum ad Picquenium pridie Cal. Septemb. Induciæ inter eos, eorumq́; socios, qui uellent, in 9. annos Anglus accepta pecunia Delphino filiam despondit. Regi pariter literas reddidit indices coniurationis Magistri Eq.* *Burgundio pactis seorsum inducijs, in Lotharingos ad bellum profectus est.* *Ludouicus Lucemburgensis Comes Fani Pauli M. Eq. cum hos tres potentißimos modis omnibus offendisset, & de cuius nece toties conuentũ est, à suis destitutus in Ducis fidem confugit ad Montium, in Annonia. Rex Fanum Quintini occupat.*	5436

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Dux Regijs repetentibus eum Peronæ tradidit, ac statim à Senatu damnatus capite luit pœnas 14. Cal. Ianuarij.	
1476	16	Bellum à Burgundione in Heluetios susceptũ. Alphonsus Rex Lusitanorum in Galliam uenit aduersus Castulonenses auxiliũ quærens: quod ut obtineret, pacem componere conabatur. Bis spoliatus, cæsus, atq; in fugam compulsus Carolus Burgundiæ dux Non.	5437
1477	17	Januar. (pridie Id. ut Aemyl. tradit) occisus est ad Nancium à Renato Lotharingiæ duce fines suos recuperãte auxilio potißimùm pecuniæ à rege suppeditatæ, & exercitus Germanorum. Hic finis opum, deliciarum & triumphorum domus Burgundionum. Rex ob id negocia sibi ex sententia cedere existimans, festinanter in Picardiam profectus, ut quas defuncti Ducis urbes ac loca poßet recuperaret. Gandauenses tanquam dominus Mariam Ducis fato functi unicam filiam apud se asseruabant. Stathmi et diuersoria cursorijs equis à rege primùm in Gallia constituta. Philippus Creperecors ad Regem defecit: quæ res non mediocre auxiliũ attulit. Princeps Arausiẽsis Burgundiã utranq;, paucis urbibus exceptis, in regis ditionem facilè subdidit. Maria nubit Maximiliano Austriæ duci Cæsaris F. qui uenerat in Flandriam. IX. Cal. Septemb. Iacobus Arminiacus Nemorosi Dux Lutetiæ gladio percutitur.	5438
1478	18	Arausiensis cùm promissa non præstarentur, defecit, & res in Burgũdia perturbauit. superior præfectus reuocatur. Carolus ab Ambœsia illuc missus Dolam capit, atq; omnia regi subijcit.	5439
1479	19	Heluetij primum à rege stipendium accipiunt. Bellum in Morinis aduersus regium exercitum. Maximilianus se uictorem putans, maiorem cladem accepit. Rex etiam cum eo fœdus et pacẽ cupiebat, sed quæ sibi multo æquior et cõmodior foret.	5440
1480	20	Iohannes Ballua cardinalis carcere liberatus.	5441
2481	21	Obitus Renati Andegauensis senis Regis à Neapoli expulsi. Rex eius hæreditatem sibi asseruit.	5442
1482	22	Maria Maximiliani coniunx ex equi lapsu, unde in febrim incidit, moritur, relictis Philippo & Margarita liberis. Nonnulli tradunt eam tunc grauidam fuisse. Populus Gandauensis Maximilianum ad id adegit, ut desponsa filia Margarita Delphino, cum rege transigeret, & quas terras	5443
1483	23	& loca Rex peteret, ei concederet, plura effecturi si possent, ut	5444
		principis sui opes potentiamq; imminuerent, atque debilitarent. Ea uerò annum attingens tertium in Franciam adducta. Anglus hoc facto illusus, ac uehementer indignatus. Delphinus enim gener illi promissus erat. Hic Rex acri magno & uersatili ingenio fuit: quod consistere & conquiescere illi non poterat. Hoc enim potitus, mox aliud affectabat cupiebatq;. occultus, uehemens, atq; omnium impatiens Verùm id in primis cauebat, ne fortunæ quicquam committeret; si uel astu uel simulatione, uel alia quauis arte posset euadere. omnia scire cupiens, humilis fortunæ hominibus facilis, habitu modicus, conciliandi peritißimus quos sibi aut prodesse aut nocere posse intelligebat. ad ea quæ cautè moliebatur, nulli sumptui parcens, in cæteris pecuniæ negligens & contemptor. Valetudinarius, ac iam subinde morbo laborans, aliud quàm quo usus fuerat sceptro ac diademate assumptis, Delphino filio cõsiliũ dedit, ne antiquos magistratus, amicos, familiares, ministros	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		commutaret: Hoc enim sibi perquam incommodè accidisse. Morti proximus, suspiciosus, diffidens alijs, timidus, qui nihil non tentauerat ut timeretur, ex qua re odium maximum contraxit. Pressam nobilitatem primus seruire coegit, populo se formidabilem præbebat, uiam posteris regibus muniens ad opes nimias & potentiam. Nemo unquam tantam præ se tulit religionem, ossa & reliquias Diuorum ubique uenerabundè exosculans. Pauperibus eripiebat quæ templis largiretur. Populum tributis & uectigalibus plus uexauit quàm priorum regum quisquam alius. Verùm ex quo æger esse cœpit, eum subleuare atque exonerare proposuit. Iudiciorum controuersias infinitas ferè, & tempus litigandi breuius præscribere: imposturas, furta, rapinas, quæ à pragmaticis & forensibus hominibus quotidie fiunt, abrogare atque omnino tollere statuerat. Item morem & ius unum per totam Galliã constituere lingua uulgari comprehensum, & libello breui expositum. Ad hæc pondus unum & mensuram. Nisi ergo morte præuentus fuisset (ut Philippus Cominius ac cæteri scriptores literis tradunt) plurimarum in Gallia utilitatum author futurus erat. Illud autem silentio minimè prætereundum, ab eo sene uestiendi rationem fuisse mutatam. Nam cultu lauto, diuite, magnifico exornatũ & conspicuum se intuens, impensè lætabatur. Medico suo, à quo de uitæ longitudine persuasus, & ut sic loquar, incantatus fuerat, decem millia aureorum singulis mensibus dabat, ut uitam prorogaret. Nemo unquam tot hominibus & diuis se commendauit. Obijt Plessiaci ad Turones 3. Cal. Septembr. aliquanto sexagenario maior. Sepeliri uoluit Cleriaci in æde D. Mariæ.	
1484	1	**CAROLVS OCTAVVS LV. REX ANN. 14.** Conuentus trium ordinum in urbe Turonum Iulio mense habitus. Constitutum ut in Francia rector non esset. Regis pueri cura & tutela sorori Annæ Dominæ à Bello Ioco credita: quo indignatus Aurelianensis dux, ac propterea dissidium exortum.	5445
		Iohannes Dux Borbonij M. Eq.	
1485	2	Bellum in Britannos.	5446
		Huic regi corpus infirmum & imbecillum. Pater Latinè scire noluerat, postea Gallicè didicit. In mense Iunio annum ferè 14. attingens consecratus, ac Rex salutatus.	
		Henricus Richemondus septimus Ricardo exacto Angliæ regnum auxilio Gallorum recuperauit.	
		Aurelianenses Duci suo in urbem uenienti ut bellum in regem pararet, portas occluserunt.	
1486	3	Aurelianensis in Britanniam contendit.	5447
1487	4		5448
1488	5	Ludouicus Tremollius XXVI. annos natus summus regis Præfectus. Lunæ die 5. Calend. August. pugna ad Fanum Albini aduersus Britannos Dux Aurelianensis & princeps Arausiensis capti. 7. Idus Decemb. Franciscus Britanniæ dux obit. **PAVLVS AEMYLIVS HVCVSQVE SCRIPSIT HISTORIAM.**	5449
1489	6	Pax cum Britannis. Rex Margarita Maximiliani filia repudiata, Annam Britanniæ hæredem uxorem ducit, quam per legatum nuptam Maximiliano, ipsi eripiebat. Bellum Archiducis in Picardia. Philippus Creperecors illi restitit.	5450

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1490	7	*Anglus Britanno in auxilium cùm uenisset, Bononiam usq; pertraxit Pax cum eo facta, pecunia certa ei numerata. postridie Atrebates proditione capti ab Archiducis militibus, qui Ambianos pariter opprimere conati sunt. Tandem pax & soror Archiduci cum Comitatu Atrebatium datæ sunt.*	5451
1491	8		5452
1492	9	*Rex religiosè nimis Ruscinonis & Perpeniani Comitatus Hispano reddidit.*	5453
1493	10	*Expeditio de acquirendo regno Neapolitano. Petrus Dux Borbonij Rector Franciæ relictus.* *Principes & nobiles suis sumptibus militabant. Ludouicus Sfortia Dux Mediolani bellum hoc ualde promouebat. Rex pridie Calendas Ianuarij Romam ingressus est.*	5454
1494	11	*Papa pronunciauit Imperatorem Constantinopol. Rex Alphonsus, & eius filius Ferdinandus Dux Calabriæ profugi in Siciliam se receperunt Carolus regnum obtinuit, ac Neapolim cum triumpho et pompa ingressus est. Gilberto à Monte Penserio pro rege illic relicto, Roma rediit.* *Collegium prostitutarum pœnitentiam Lutetiæ instituitur. Vniuersi Italiæ principes & ciuitates coeunt, ut obsessis itineribus reditu intercluderent Regem. pridie Non. Iulij pugna nobilis & uictoria Fornoui ad Tarrum. Rex perquàm modicas copias habebat. Summi Duces Regis,* *Gya tribunus Militum,* *Iohannes Iacobus Triuultius Italus,* *Lud. Lucemburgensis dominus Ligniaci,* *Ludouicus Tremollius.* *Ludouicus Dux Aurelianensis ad Nouaram à Ludouico Sfortia grauiter premebatur, Rex uictor in Franciam reuertitur.* *Brissonetus episcopus Maclouien.* *Cardinalis Cancellarius Franciæ.*	5455
1495	12	*Neapolis defecit ad Ferdinandum Alphonsi filium. Galli Gilberto à Monte Penserio mortuo in patriam rediere.*	5456
1496	13		5357
1497	14		5458
1498	1	*7. Idus April. Rex moritur repentè Ambœsiæ, nullis hæredibus relictis. conditus apud D. Dionysium.* *Ludouicus Aurelianensium & Valesiorum dux Rhemis rex inungitur 6. Cal. Iunij.* LVDOVICVS DVODECIMVS LVI. REX ANN. XVII. *Rex Scholæ Parisiensis statum, studiosorũ priuilegia reformare, fori pariter ac iudiciorum abusus emendare & tollere instituit. Schola tumultuata seditionem mouit.*	5459
1499	2	*Rex Annam Regis defuncti uiduam Britanniæ ducem uxorem accepit repudiata Iohnnna Ludouici undecimi filia, cui prius Biturigum Ducatum concessit: in quo reliquum uitæ tempus exegit. Calendas Octobr. Rotomagi rex parlamentum Scacarij loco instituit, Georgij ab Ambœsia archiepiscopi consilio.* *Mediolani expugnatio. Ludouicus Cremonam Venetis, à quibus ut in Italiam transcenderet solicitatus erat, restituit. Philippum Rauestanum Prætorem Genuensibus dedit. domum se recipiens, Iohannem Iacobum Mediolani Præfectum summum reliquit, III. Idus Octob. natalis Claudiæ Reginæ VIII. Calend. Nouemb.*	5460

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Lutetiæ ruina pontis in Sequana, qui D. Mariæ dicitur. Robertus Gaguinus hucusq; scripsit.	
1500	3	Iubileus. Mediolanum à Ludouico Sfortia recuperatum Germanorum auxilio, ad quos se cum thesauris profugus receperat. Verùm paulo pòst captus ipse quarto Idus April. in Franciam adductus, aliquot pòst annis moritur. Ascanius Cardinalis, ut fratris Ludouici liberi euaderent in Germaniam, curauit effecitq;, ipse tamen captus à Duce quodam Veneto, & Gallis in manus traditus est.	5461
1501	4	Philippus Archidux Austriæ per Galliam in Hispaniam iter faciens, apud Parisios honorificentißimè excipitur 7. Cal. Decemb.	5462
1502	5	Albiniacus summus regis præfectus Neapolim à Fœderico recuperat, qui mortuo Ferdinando fratris filio regni ius sibi uendicabat. Fœdericus & eius uxor captiui in Franciam adducti, humaniter tractantur à Rege. Suasu papæ Rex Philippum Rauastanum in Turcas misit, sed Venetorum culpa Galli ad Mitylenem uicti, magna calamitate accepta domum reuerterunt. Georgius ab Ambœsia Cardinalis in Francia Legatus.	5463
1503	6	Archidux ex Hispania reuersus Lugdunum se confert, ubi pax inter Francos, Hispanos, Cæsarem, Archiducem, eorumq; socios promulgatur. Archidux in Sebusianos ad Margaritam sororem Ducis Sabaudiæ Philiberti uxorem inuisendã profectus est. Franci Neapoli expulsi. Hispanus pace uiolata Gonsallum Ferrandum misit qui Neapolim astu ac dolo papæ Alexandri cepit. Ludouicus Armeniacus Nemorosi Dux in pugna occisus. Albiniacus & Palissa strenuos & fortes se præstiterunt: uerùm pecunia destituti fuere.	5464
1504	7		5465
1505	8	Fames & pestilentia.	5466
1506	9	Rex Bononiam pulso Iohanne Bentiuolo papæ Iulio restitui curat.	5467
1507	10	Genua deficit ductu infectoris cuiusdam Pauli de Nouis; sed mox à Gallis recuperatur. Paulus ille mari cum fugeret, captus, Genuæ capite punitur.	5468
1508	11		5469
1509	12	XV. Calendas Iunij pugna ad Carauagium contra Venetos in loco Aignadelli. Bartholomæus Daluianus suis uictis capitur. Brixia, Bergomum, Crema, Cremona, cæteraq; ex Ducatu Mediolanensi loca in potestatem Regis uenere: à quo etiam Papa, Imperator, Hispanus ad recuperandas urbes à Venetis occupatas adiuti. Venetorum imperium, Resq; publica propemodũ deleta. Lugduni obitus Georgij ab Ambœsia Cardinalis in Francia Legati. translatus Rotomagum, quod unicum eius erat sacerdotium. An si alia cuperet, ea obtinere non poterat? O seculum fœlix hoc Rege, & tam excellenti uiro Regis consiliario, Nullis negocijs aut belli neceßitatibus, quæ in Italia plurima obtigerunt, adduci Rex potuit, ut uectigalia suis ciuibus augeret: ad extremum tamen intra fines à uicinis bello lacessitus, coactus est aliquanto maiora tributa exigere. O Regem optimum, patrem patriæ, ac pastorem populi.	5470
1510	13	Papa Iulius homo perfidiosus ad Venetos deficit, Hispanos, Germanos & Heluetios aduersus regem solicitans. Morbus qui uulgò dictus est Coqueluche.	5471

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1511	14	Rex & Cæsar omnia experiuntur ut concilium habeatur: quod nunquam fieri potuit. Primum ad Turones conuenit ecclesia Gallica: deinde locus delectus est concilio, Lugdunum, Pisa, Mediolanum. Vasto Flussas Dux Nemorosi summus regis Præfectus Bono-	5472
1512	15	niam aduersus papam expugnat. Heluetij in agrum Mediolanensem transcendunt. Brixia quæ ad Venetos desciuerat, à Duce Nemorosi statim recepta, ferro & igni uastatur. Die sacro Paschæ pugna ad Rauennam in Papæ Venetorum & Hispanorum copias. Franci uictores. Nemorosi Dux in hostes excurrens cum parua manu, interceptus occiditur. Duces utriusque partis lectißimi aut cæsi aut capti. Rauenna destructa. Corpus ducis Nemorosi uictoris Mediolanum ad sepulturam translatum.	5473
1513	16	Iulius papa sceleratus & uecors, Cæsarem, Anglum, Heluetios in Francos accendit, sed interea moritur. Ferdinandus Hispaniæ Rex nullo meliori iure, quàm quòd utile & commodum foret, Nauarræ regnum expulso Iohanne Alebreto inuadit & occupat. Henricus VIII. Caletum egressus in Picardiam intrat, certus auxilij à Cæsare & Flandris. Verùm se domum recipere coactus, per Scotum Francorum socium & amicū perpetuum. Scoti uictores, sed amisso rege in prælio. Bellum etiam à nobis in Anglos mari gestum in ora Britanniæ. Pax inter Regem & Venetos 3. Non. Iulij publicata. Bartholo. Dauiano & Andrea Glitto liberatis & remißis. Franci Mediolanum & Italiam Heluetijs & Hispanis ibi tum potentioribus cedunt. Heluetij Burgundionum Diuionem obsessum eunt. Ludouicus Tremollius prætor pecuniam ijs pollicitus, atque interea obside dato domino Meßicrarum, ut obsidionem soluant efficit. Anglus Morinos oppugnat. Excursio & pugna Calcaria uulgò dicta. Longeuillanus Dux, Bayardus & Bußius captiui in Angliam ducuntur. Morini & Tornacenses Anglo certis conditionibus sese dedunt.	5474
1514	17	Anna Regina è uiuis excedit 5. Idus Ianuarij. Claudia & Renata liberis superstitibus. XV. Calendas Iunij Franciscus Valesius Dux Engolismensium filiam regis natu maiorem Claudiam ad diuum Germanum in Laya ducit in matrimonium. Ducis Longeuillani captiui opera pax inter Reges facta ea lege, ut Francus Mariam Henrici sororem uxorem accipiat. Nuptiæ ad Abbeuillam VII. Idus Octobris. Ludouicus Cal. Ianuarijs moritur, translatus ad D. Dionysium, et cum regina sepultus.	5475
1515	1	FRANCISCVS VALESIVS PRIMVS LVII. REX, ANNOS XXXII. Menses tres & sex dies. uigesimoquinto Ianuarij Rhemis Rex inungitur.	5476
1516	2	Dux Borbonius Magister Equitum creatur. Rex expeditionem suscipit ut Mediolanum recipiat. Prosper Columna Romanus à Leone Pontifice Mediolanensibus subsidio missus, apud uillam Francam à Gallis Humbercurtio duce capitur, ad internecionem propè deletis aut captis mille & quingentis quos secum habebat equitibus. Paulò pòst maximo & fortißimo Heluetiorum exercitu cæso fugatoq;, incredibili fortitudine & gloria Mediolanum & eius arcē Rex deditione capit, misso in Gallias captiuo Maximiliano Sfortia Duce.	5477

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Maria regis Ludouici mortui uidua Duci Suffoctio Anglo secundis nuptijs copulatur, & in Angliam migrat. Fœdus initum cum Heluetijs, certa pecuniæ quæ singulis annis illis pensitatur, pactione. Rex quoq; cum Pontifice Romano Leone secundo pace facta conciliatur. Actum inter eos de pragmatica sanctione abroganda: Sacerdotum, Monachorumq; comitia creandis ecclesiarum Præsulibusq; sublata: earumq; rerum potestas Regi attributa. Venia uniuersorum scelerum à Pontifice concessa nomen dantibus & coniurantibus in Turcam. Borbonius pro Rege Mediolanum administrat.	
1517	3	Maximilianus Cæsar solicitatis ad defectionem à rege Heluetiorum aliquot pagis Mediolani obsidione frustra tentata, à Borbonio Duce pro rege fusus ac fugatus, in Germania se recipit. Rex Nauarræ è uiuis excedit. Pax inter Gallos & Hispanos. Desponsata Carolo Arragonum Archiduci Lodoica Regis filia. quod pactum postea dissolutum est. Abrogata publica sanctio fremente & tumultuante uniuerso clero Gallico. Remißio & uenia scelerum omnium lata & edita publicè per uniuersam Christianorum ditionem ijs qui sua bona in expeditionem Turcicam erogarent, quæ Cruciada uocitata est. Cuius rei occasione piorum hominum pecuniæ interuertuntur, & splendida furta committuntur: contra quæ Lutherus hæresiarcha primum detonare incipit.	5478
1517	3	Nascitur Regi filius Galliæ Delphinus nomine Franciscus, sacro lauacro tinctus apud Ambasiam mense Februario.	5478
1318	4	Nascitur alter Regi filius Henricus apud D. Germani in Laia fanum, qui & ibidem fonte sacro aspergitur. Ladislaus Vngariæ & Bohemiæ Rex moritur, cui succedit Ludouicus eius filius. Fames per uniuersam Germaniam.	5479
1519	5	Maximilianus Cæsar diem fatalem obit. Carolus Hispaniarum Rex Francofordiæ Imperator designatus.	5480
1520	6	Reges Franciæ & Britanniæ maxima pompa apud Ardeam conueniunt & colloquuntur. Idem statim faciunt Carolus Hispaniarum Rex, & Henricus Britanniæ.	5481
1521	7	Belgradum ciuitas Vngariæ Christianorum propugnaculum à Turcis capitur. Bellum inter Carolum, Cæsarem designatum, & Gallos. Cæsariani coniuratione cum Francisco Sfortia & Pontifice facta, rem Gallicam in Italia affligunt, & Mediolanum recipiunt. Nascitur tertius Regi filius nomine Cæsar. Cæsar Maseriam in Campania frustra obsidet, propugnantibus eam fortißimis ducib. Anna Mommorantio & Bayardo. Rex Cæsarem persequitur, & in Flandriam fugat. Hisdinium in agro Morinensi à Gallis, quorũ ductor erat Borbonius, expugnatur: arx uerò tormentis bellicis per aliquot dies concussa deditione capitur.	5482
1522	8	Leo Pontifex moritur. Adrianus in eius locum Pontifex creatur. Galli Fontarabiam in confinio Hispaniæ capiunt & præsidio muniunt. Cæsariani post longam obsidionem Neruios, qui Tornacenses dicuntur, cum ijs Rex aquarum inundationibus interclusus copias auxiliares transmittere non posset, deditione capiunt, Flandriæq; ditioni subijciunt.	5483

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1523	9	Latrones militari more incedentes & omnia longè lateq; diripientes duce Maclouueo, qui se regem Guillotum dicebat, uincuntur et capiuntur. Ipse Macloueus truncatis prius manibus, Parisijs capitis supplicio afficitur, reliquo cadauere in quatuor partes dissecto. Adrianus Pontifex moritur, in cuius locū Clemens 7. sufficitur. Angli cum Cæsarianis coniuncti exercitu contracto ad millia hominum triginta; posteaquam arcem Hisdininensem duobus mensibus frustra obsedissent, extremam Picardiæ oram latè populantur & euastant. Borbonius ad Cæsarem deficit, cum aliquot Galliæ nobilibus. Semina in terram iacta, circa D. Martini festum gelu perempta: unde fames. Troia in Campania incendio flagrat. Rhodos insula clarißima, à Solimano Turcarum Imperatore post longam obsidionem deditione capitur.	5484
1524	10	Claudia regina, Ludouici Regis filia moritur. Borbonius cum exercitu Hispanorum, Germanorum & Italorum Maßiliam frustra obsidet: quem Rex persequutus, quū Longobardiam ferè totam armis recepisset; obsessa Papia, mense Februario ac fatali fortuna ac infelici prælio, dum fortiter pugnaret à Cæsarianis capitur.	5485
1525	11	Rex ex Italia in Hispaniam ad Cæsarem concordiæ ineundæ & firmandæ causa suis nauibus traijcit. Seditio rusticorum per Germaniam penè pestilens oborta. Eorum in Lotharingia cædes ingens à Ducis fratribus edita. Rex pace cum Carolo Hispaniarum Rege iniquis conditionibus fœdere Madriciano facta, in Galliam reuertitur, duobus filijs natu maioribus in Hispaniam obsidibus mißis.	5486
1526	12	Turcarum Imperator Vngariam igne & ferro uastat. Budam diripit, Ludouico Rege cum exercitu conciso, Viennam obsidet. Ianus Lascaris stipendio mille ducentorū Francicorū in annos singulos à Rege accepto, literas Græcas in Gallia disseminat. Ferdinandus Archidux Austriæ, Vngariæ & Bohemiæ Rex designatur.	5487
1527	13	Roma capitur à Borbonio & Cæsarianis, uexatur, diripitur. Borbonius inter primos murum scandens occiditur. Clemens Pontifex captiuus 40000. aureorum millibus ab hostibus redimitur. Quæstiones repetundarum in Gallia exercentur. Iacobus Belnensis Samblaciani dominus, primæ authoritatis uir, extremæ senectutis, peculatus conuictus suspenditur. Quod supplicium reliqui quæstores & res nummariæ profecti ueriti, in exilium profugiunt: ex quo retractus Poncherius uir & generis nobilitate & opibus insignis, fide à Rege accepta reuersus, cum Gentilis Itali præsidis fraude literis quibusdam remotis, suam innocentiam, quod promiserat, probare non posset, pari pœna punitur. Rex Britanniæ uxorem suam Cæsaris materteram, improbantibus Pontifice & theologis, alterius amore captus repudiat. Cardinalis Dyortius Britannus, episcopus Eboracensis, pompa, splendore & fastu inusitato Legatus ad Ambianos Regem conuenit. Renouatum fœdus inter Franciæ & Britanniæ Reges.	5488
1528	14	Reges Galliæ & Angliæ per suos fœciales Cæsari bellū indicūt. Bellum renouatum est, misso cum exercitu Lautreco in Italiam in Pontificis subsidium, qui expugnata Papia, & multis alijs arcibus oppidisq; cum diutius opiniōe in obsidione Neapolis hæreret fraude Andreæ Nauarchi qui ad Cæsarianos defecerat,	5489

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		peste in exercitu grassante, uitam cum morte commutat. Induciæ octo mensiū inter Reges Galliæ, Britanniæ, & Cæsarē. Ferrariæ Dux Renatam reginæ sororem; alteram Ludouici regis filiam, uxorem ducit. Legatus Vngariæ à Vayuōda auxilij contra Ferdinandum impetrandi causa Lutetiam uenit. Eodem tempore fœcialis à Cæsare in Palatium extructo ibidem theatro in quo Rex cum nobilitate considebat, admittitur: qui quia literas non attulerat à Cæsare, nō auditus remittitur.	
1529	15	Ludouicus Berquinus homo doctus & nobilis hæreseos crimine conuictus, comburitur. Pax Cameraci Heroidum conuentu inter Pontificem, Cæsarem, Reges Britanniæ & Vngariæ sancita. Præstantißima & nobilißima ædificia multis in locis à Rege excitantur. Lutetiæ sceleratus quidam in platea Malbertina cædis heri sui conuictus, laqueo suspenditur: et de hinc ceruice non fracta uiuit.	5490
1530	16	Maximilianus Sfortia Lutetiæ moritur, apud Carmelitas sepultus. Cæsar Bononiæ à Pontifice diademate Imperiali die D. Mathiæ festo donatur. Leonora Cæsaris soror Regi desponsata, cum regijs liberis duo auri millionibus redemptis, in Gallias uenit, et maximo nobilium populiq; plausu & gaudio excipitur. Rex bonarum artium & literarum omnium studiosißimus, ut eas quàm longißimè & latißime diffunderet, incomparabili regij sceptri ornamento, tum omnium mortalium commodo, Gulielmo Budæo & Iohanne Bellaio hortantibus, Parisijs doctißimos homines in literis Hebraicis & Græcis atque etiam mathematicis, honestis stipendijs publicos professores instituit. Quodquum plausibiliter excipi, & feliciter succedere animāduerteret, Petro Castellano anagnoste suo authore, prioribus alios in literis Latinis, Medicina, & Philosophia adiungit, & primorum numerum adauget. quo facto Academiam Parisiensem uelut opulentißimum literarum emporium breui florentißimam reddit. Idem locum insigni amplitudine trans Sequanam è regione Luparæ metatus designat, ubi gymnasium literarum omnium opinione maius, extrueret: quod Francicorum centum millibus annuo censu dotare instituebat: in quo Gymnasiarchæ, professores, sacrifici, & lecti adolescentes egregia indole supra sexcentos in literis educarentur, quod bellis urgentibus exequi non potest: quæ gloria HENRICVM qui hodie regnat, manet. Vt quemadmodum professores literarum & alia patris laudanda instituta religiosè conseruat, sic & hoc gymnasium extruat, quod uelut arcem literarum hostibus in futurum opponat. Florentia Cæsaris auxilijs à Pontifice obsessa deditionem facit. Princeps Aurisiacus tormento bellico interit. Clemens Pontifex inclementer & inhumanitēr in ciues Florentinos sæuit. Margarita Flandrorum gubernatrix Cæsaris amita uiuere desinit.	5491
1531	17	Equites Hierosolymitanæ militiæ Modonem in Pelloponnesso occupatum à Turcis capiunt & diripiunt. Cæsar in Germania hæreses uarias maximo Germaniæ & totius orbis Christiani malo excitatas, & in dies magis atque magis pullulantes comitijs omnium Imperij ordinum indictis extinguere conatur, sed frustra.	5492

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Rex ad uim nobilitatis inhibendam & castigandam, apud Pictauos & Cœnomanos reliquosque horum accolas & uicinos, quia uiolatis magistratibus & legibus spretis impunè illa in alienas possessiones ecclesiasticas & prophanas inuadebat, conuentus iuridicos extra ordinem indicit, præsidioq; armatorum quàm maximo Chandioueo rerum capitalium præfecto duce, repressa nobilium insolenti temeritate, de plurimis supplicium capitale sumptum. Edictum contra falsum testimonium dicentes, & pactorum literarumq; adulteratores, ut capite plectantur exit. Regis mater in fata concedit.	
1532	18	Reges Galliæ & Britanniæ rursus coeunt Boloniæ primùm, deinde Caletij, & uetera fœdera renouant, inq; sese mutuò hospitaliter excipiendo, nullum magnificentiæ genus prætermittunt. Res monetalis rei nummariæ Præfectorum auaritia ualde corrupta & deprauata, edicto regio corrigitur. Edictum contra eos qui armati incedunt, & ui utuntur capitale. Rex Britanniæ religionis tragœdiam inceperat, se caput ecclesiæ dici imperat, Pontificis Rom. memoriam è sacris omnibus eradit, monachos omnes suis possessionibus exuit, exilioq; multat Eorum bona partim fisco regio, partim nobilibus ut sibi in hoc suo iure tutando adiutores essent, attribuit: quem propterea Pontifex Romanus ecclesiastico anathemate publicè execratur, eiq; regnũ abrogat, & primo occupanti donat. Turcæ maximo exercitu Viennam obsident Duce Solymano, cui occurrens Carolus Cæsar cum omnibus Imperij ordinibus, Turcas obsidionem soluere, & retrofugere cogit, 24000. excursorum ad internecionem cæsis.	5493
1533	19	Pontifex & Rex Maßiliæ conueniunt: consilia ineunt hæresum opprimendarum, & Mediolani recuperandi. Pontificis neptis despondetur Henrico Valesio secundo regis filio. Legionarij ad exemplum Romanorum à Rege septem diuersis regni Francici partibus instituti, deq; eorum militari disciplina libri disertißimè ab ipso Rege scripti.	5494
1534	20	Clemens septimus Pontifex moritur, in cuius locum Paulus tertius substituitur. Solymanus Turcarum imperator, multis rebus præclarè gestis, demum à Sophi Persarum Rege in Perside maxima suorum strage uincitur & fugatur. Libelli famosi in regia aula compilatim Lutetiæ multisq; in Franciæ urbibus Sacramentariorum coniuratione teterrima, eadem nocte mense Octobri contra sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum & missam affixi: ad quorum scelus expiandum, Rex publicas supplicationes indicit: quas obiens, à D. Germani prope Luparam fano, ad D. Virginis solenni Lampadephoria cum maximo Cardinalium Episcoporum & nobilium cœtu, capite nudo tædam ardentem manibus gestans, religiosè progreditur. Eodem die Lutherani aliquot uiui publicè exusti. Ionas triremium apud Maßiliam præfectus, latrocinijs compluribus infamis, & læsæ maiestatis conuictus, ceruice truncatur.	5495
1535	21	Antonius à Prato Cancellarius moritur. In eius locum Antonius à Burgo sufficitur. Gouleta & Tunetum in Africa expugnantur à Cæsare magna Barbarorum edita strage. Venia publica à rege clementißimo data Lutheranæ affinibus omnibus, conuictis & eius ergo exulibus, modò resipiscerent, & errorem abiurarent. Lex contra latrones lata salutaris admodum omnibus peregrinantibus et iter facientibus, ut pedibus, bra	5495

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		chijs, dorsi spina & ceruice fracta et conquassata tandiu sublimes in rota uiuant, quandiu animam de cælo trahere poterunt. Rex Legionarios uarijs in locis recenset & armat. Allobrogū oppida & arces ferè omnes & Taurinum occupat. Cæsar Africæ uictor triumphans Romam ingreditur. Franciscus Galliæ Delphinus Regis primogenitus Antonij Læuæ impulsu à scelerato quodā Italo ueneno potionatus, Lugduni interijt. Veneficus à quatuor equis in partes contrarias actis distrahitur. Marchio Sallusianus perfidè ad Cæsarem deficit. Bellum inter Regem & Cæsarem exardescit. Cæsar in prouinciam Narbonensem maximum exercitum adducit. Rex Cæsari occurrens, & loco opportuno castrametatus intercluso eidem omni commeatu, & ulterius progrediendi omni spe sublata, ad eam desperationem adducit, ut leuioribus excursionibus fame & dysenteria bona exercitus parte amissa, in Italiam re infecta retro abire compulerit. Hannonij & Flandri Peronam frustra obsident, à qua eadem die obsidionem soluunt, qua Cæsar in Italiam pedem referre cœpit. Iacobus Scotiæ rex amicitiæ ueteris, quæ olim Scotis cum Francis intercessit, interpollandæ, & Regis uidendi eiusq; affinitatis cupidissimus, in Galliam uenit: cui in matrimonium collocatur Magdalena Regis filia celeberrimo nobilium uniuersi regni comitatu, splendore etiam ornatu, apparatu, & magnificentia incomparabili.	
1536	22	Alexander Medices Florentiæ Dux, Cæsaris gener, à Laurentio propinquo suo per noctem in loco secreto occiditur. Rex Hisdinum in Agro Morinensi arcem longè munitissimam post longā oppugnationem deditione capit. Fanum Pauli non longè dissitum fossa, aggeribus & propugnaculis ualidoq; præsidio munit. Præses Gentilis Italus, falsi peculatusq; reus in carcerem conijcitur. & aliquanto post in publico patibulo appenditur. Cæsariani conflato magno exercitu fanum Pauli obsident, ui expugnant, cæsis Gallis omnibus in præsidio relictis. Hinc Monstrolium deditione capiunt, utrunq; incendunt: postremo Morinum arctissima obsidione cingunt, in quod cum commeatum noctu, & militem recentem intulissent Gallorū Duces aliquot primæ nobilitatis, à Cæsarianis ferè omnes capti unt. Inducijs demum in decem menses pactis, Cæsariani soluta obsidione discedunt. Magdalena Regis filia regina Scotiæ tabe interijt. Maximus Gallorum exercitus ductu atque auspicijs Henrici Delphini in agrum Taurinēsem mittitur, à quibus Suza, Moncallerio, multisq; alijs arcibus & oppidis expugnatis, ultra Padum Cæsariam longè pelluntur. Induciæ cum Cæsarianis in triennium pactæ.	5487
1537	23	Anna Mommorantius magnus Equitū Magister creatur. Turris bellica quæ est Parisijs ad portam Antonij, in qua maxima uis nitri sulfurisq; & bombardici pulueris asseruabatur, fulmine ad imum discussa est, saxis in loca uicina, & trans Sequanam iactis, quibus ædificia plurima afflicta & conquassata. Pontificis, Cæsaris & Regis apud Niciam in Prouincia conuētus: ubi cùm post longas & multas disceptationes pax conciliari non posset, induciæ in decem annos sanciuntur. Antonius à Burgo Cancellarius moritur. In eius locum iuris præfectus Poyetus Curiæ præses sufficitur.	5498
1538	24	Imperatoris uxor uita defungitur. Quia Procuratorum & Patronorum sinuosis litium uolumi-	5499

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		nibus & calumnijs in foro uelut labyrintho inexplicabili magna fortunarum suarum Galli uersabantur, lata lex de litibus forensibus certo compendio decidendis, & cito ad exitum perducendis Lata item alia de Magistratibus & Rempub. administrantibus, ut ijs in locis agerent, quibus praeessent: quae tamen, ut prius, hominum improbitate & fraude sensim exoleuerunt, & maximo hominum malo obseruari desierunt.	
1539	25	*Gandauenses imperiosi & seditiosi homines suorum priuilegiorum monumenta suis archiuis à Maria Vngariae regina Caesaris sorore Belgicae Caesarianae rectrice sibi sublata questi, res nouas meditantur: aduersus reginam insurgunt: suos magistratus capite puniunt: à Caesare deficere ad Regẽ parant: quorũ legati à Rege auditi, non impetratis, in gratiam Caesaris, quae postulabant, domum remittuntur.* *Caesar accepta Regis fide per Gallias nullo regio ornatu, sed hominis priuati habitu plusquã mediocri, ex Hispania in Flandriã transit. Cui à Rege eius liberis, & tota nobilitate obuiam itum est ad radices usq; montium Pyrenaeorum: qui deinde per omnes regni Gallici ciuitates incredibili apparatu, pompa, splendoreq; & magnificentia, oblatisq; summis muneribus, applaudentibus & gratulantibus populi Gallici omnibus exceptus, & ubiuis locorũ potestate plusquam regia quantum uoluit usus, Valẽtinianas usq; nobilißimo frequentißimoq; comitatu deducitur.* *Ardea, Franciae contra Anglos & Flandros propugnaculum, foßis altis moenibusq; et aggeribus maximo sumptu intra menses paucos munitur.*	5500
1540	26	*Caesar Gandauum cum exercitu iusto peditum Germanorum, equitumq; Hannoniorum & Artesiensium ingressus cum prius ciuibus per suos Duces oratione blanda omnia arma abijcienda, & suam clementiam implorandam persuasisset, de seditiosis quaestionem magna seueritate exercet praecipua capita morte plectit: maximum aliorum numerum laqueo in collum inserto; suis pedibus aduolui, & suam misericordiam implorare imperat omnium opificum (quorum genera duo & sexaginta erant) aedificia publica, tormenta bellica, uexilla, uasa argentea, pecuniam & poßeßiones fisco suo adiudicat, & demum oppressa omni qua semper usi fuerant libertate, eorum sumptu in D. Bauonis monasterio arcem inusitatae magnitudinis ad domandam eorundem ferociam & barbariem excitari & extrui curat.* *Dux Cliuensis quem Gueldrenses post sui Ducis mortem cum eius testamento tum sponte sua patronum, & pro duce sibi adsciuerant, accepta à Ferdinando Caesaris fratre fide, Gandauũ ad Caesarem uenit. à quo contemptim acceptus, re infecta discedit.* *Anglus Rex Mariam Cliuensem Ducis Cliuensis sororem quarto coniugio uxorem ducit. & paulo pòst repudiat, quinta sanguinis Anglici formosißima superducta, quam adulterij ream non ita longo interiecto tempore, ut secundam quàm haec sanguinis propinquitate contingebat, capite multat.* *Philippus Chabotius Thalaßiarchus primo apud Regem gratiae loco peculatus causam in grauißimo iudicum ex omnibus prouincijs Francici regni coactorum consessu dicere cogitur, damnatione omnibus honoribus exutus, Regis beneficio postea in integrum restituitur.* *Iohannes Vayuoda Vngariae Rex moritur, relicto infante sub tutela Georgij Monachi, qui statim Transsyluaniam totam, Budam, Pestam, & quod reliquum in Vngaria, Vayuodae patri parebat, in pueri uerba iurare cogit, quod intelligens Ferdinandus, co*	5501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		mitijs quibus Hagenoæ Cæsaris nomine præsidebat relictis, cum exercitu Budam obsidet, à qua Turcico exercitu quammaximo superueniente, funditur & fugatur, cæsis ferè in Danubij transitu omnibus suis. Buda Turca potitus Vayuodæ filium cum matre in Transsyluaniam relegat.	
1541	27	Cæsar Ratisbonæ alia comitia indicit. Agitur de componendis circa religionem controuersijs, quam ad rem terni utrinq; deliguntur, quibus conuenire non ualentibus, res tota ad futurum concilium remittitur. Bellum decernitur sumptibus imperij terra & mari gerendum contra Turcam. Dux Cleuensis ad Regem Galliæ se confert, & cum eo fœdere coniungitur, pacta illi & promissa in matrimonium Margarita Regis & Reginæ Nauarræ unica filia. Salinaria uectigalia noua ratione constituta uocatis in iudicium, qui ijs exigendis præfuerant, & tandem lite de eorum bonis æstimata damnatis. Cæsar Fregosius, & Antonius Rinconius Regis legati Venetias per Padum nauigio petentes, à Cæsarianis immaniter contra ius gentium occiduntur. Cæsaris in Argeriam Africæ expeditio sub Autumni finem: naufragium & clades ingens accepta. Germanorum exercitus pro recipienda Buda in Vngariam duce Marchione Brandeburgensi missus, ad Pestam ducum crapula, socordia, & rei militaris neglecta disciplina, funditur, fugatur & profligatur. Poyetus Cancellarius, sordium, corruptelæ, & compilationum reus, carceri apud Bituriges includitur: & demũ damnatus exuitur omnibus honoribus, æstimatis & adiudicatis regio fisco de bonis eius centum millibus Francicorum multæ nomine. & hinc in quinquennium in carcerem includitur. à quo ut se in libertatem uindicaret, suas ferè possessiones omneis regi cedit. In cuius locum Montelonius Curiæ Parisiensis præses Cancellarium agit.	5502
1542	28	Rex legatos ad Cæsarem mittit, ut cæsorum legatorum noxam sibi expiaret, & de Mediolani iure sibi satisfaceret. Legati cum nihil impetrassent, bellum cruentissimum excitatum. Longuallius cum decem inferioris Germaniæ peditum millibus per mediam Brabantiam iter facit, arces & oppida uastat, munitaq; loca pecunia multat: Louanienses & Antuerpienses terret: Principem Aurisiacum cæsis aut captis tribus Germanorum millibus in fugam uertit. Cæsariani Cleuensis ditionem igne & ferro uastant, latè populantur, arcesq; et oppida munitiora capiunt, quos Gulielmus dux habito Ruremundæ delectu, ex omnibus locis facilè præterquam Hymbergo expellit. Carolus Dux Aurelianorum Regis filius Yuoidium expugnat. Hinc Virotonium, Arlunum, Lucemburgumq; & omnes Ducatus eius arces & oppida capit munitq;. Dux Vindocinensis Regis in Picardia legatus in Septentrionali Belgicæ parte Tornehanensem arcem nobilissimam capit, & solo æquat: Flandros Comite Reucio eos ducente fundit fugatq;. Lilerium oppidulum aliaq; castella in Artesiensibus capit. Rex Perpenianum in Hispaniæ & Galliæ confinio Delphino cum ingentibus copijs præmisso, obsidet, oppugnat, & tormentis bellicis concutit: ipse cum præcipuo exercitus robore subsequitur. quod cum à decem Hispanorum millibus per deuios saltus clam Gallis intromissis defenderetur, aquisq; sub autumni finem magna ui inundantibus, castra infestarentur, capere non potuit. Rex Rupellanos & marinarum insularum incolas, qui ob salina-	5503

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rum uectigalia nouos motus concitauerat, iratus, cum armatis cō pijs adit uerùm pueris & inermi plebe misericordiam eius subinde implorantibus, ueniam concedit, & rebellionis seminaria in ipso exortu extinguit. Bellum inter Scotos & Anglos terra mariq; gestum. Iacobus quintus Scotorum Rex uita defungitur, filia regni hærede relicta, cuius morte seditiones & uani motus in Scotus excitantur.	
1543	29	Cæsariani Hymbergo in Cliuia dum commeatum, & militem recentem immittere uolunt, cum Cliuensibus atroci prælio confligunt: & cùm eorum equitatum in fugam uertissent, peditatum omnem suum immani strage cum omnibus tormentis bellicis & commeatu quem importabant amittunt; præclaramq; uictoriam Cliuensibus tradunt. Rex singulis oppidis regni Francici pro rata parte ingentem pecuniæ summam ad stipendium quinquaginta peditum millibus dissoluendum extra ordinem imperat: equitatum nobilium euocatorum prætò esse ad certam diem iubet, & ingenti exercitu collecto, ad Marolias in Hannoniam progressus, Landricum capit, fossaq;, aggeribus, mœnibus, propugnaculis, & ualido præsidio munit. Cæsar ex Hispania Tarracone Genuam Ligurum appulsus, in Germaniam transit, ubi collectis ingentibus copijs, Duram Cliuensium præsidio defensam, ut expugnat, incendit, diripit: qua clade consternatus Gulielmus Dux, & à suis proditus, ad Cæsaris pedes supplex abiectus, ueniam impetrat, traditis Cæsaris Gueldrensis ducatus omnibus oppidis longè munitißimis. Motoloneus procancellarius in fata concedit. In cuius locum Errantius Chemanæus præses Taurinensis substituitur. Angli cum Cæsare confœderati, ad decem millia cum Cæsarianis Landricum acta obsidione cingunt, quò Cæsar quoque rebus in Gueldria confectis, omnes suas uires conuertit. Rex instante hyeme omnibus suis copijs obsessis, subsidio ueniens, pulsa & loco mota Cæsariani exercitus parte, quæ eis fluuiolum castra habebat, cùm inspectante Cæsare commeatum in oppidum & recentem militem quantum uoluit introduxisset, in Galliam paucis desideratis incolumis reuertitur. Classis Turcica Aenobardo duce Niciam capit, uastat, diripit, homines in seruitutem abducit: uerum arcem diu frustra obsidet. Cæsariani duce Gulielmo Funestenburgi homine fidei lubricæ, & à Francis perfuga, quædam loca munita in Leuris recipiunt, & Leucemburgum obsident. Verùm statim à Gallis ductore Iano Caraciolo principe Melphitano pulsi & fugati, obsidionem soluunt. Angli in agro Boloniensi cædes crudeles edunt.	5504
1544	30	Delphino filius primogenitus nascitur apud Aquæ bellæ fontem, & ibidem paulo pòst sacro lauachro aspergitur. Franciscus Anguineus Vindocinensis ducis frater, regij sanguinis & spiritus iuuenis. Alpinarum gentium prorex, & Carignianum obsidet: & fusis concisisq; hostium Cæsarianorum uiginti millibus, quorum Dux Alphonsus Daualus Vasti Marchio erat, memorabili uirtute illustrißima uictoria apud Cerisolium potitur, & Carignianum deditione. Cæsar posteaquam Regem Franciæ Spiræ in comitijs magna contentione hostem imperij pronunciari curasset, & cùm eo Henricus Anglorum Rex conspiratus, collectis ingentibus exercitibus, in Galliam irrumpunt. Cæsar Lucemburgum militibus in præsidio relictis fame laborantibus, deditione primùm recipit. hinc transgressus in Campaniam Lignia	5505

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		cum in conualle montibus interclusum, quòd loco iniquo propugnari facilè non posset, expugnat: deinde Sandizerium post longam obsidionem deditione capit. Hinc sequuta Lutetiæ trepidatio ingens, urbis præfectorum ignauia excitata. Comes Gulielmus Funestemburgi partium Cæsarianarum dux, dum Matronæ fluminis uadum tentat, capitur à Francis, & captiuus Lutetiam adducitur. Cæsar cum Cathalanum peruenisset, de ineunda cum rege concordia monacho Hispano internuncio agit: concepta pacis capita cum Rex non aspernaretur, quibus omnia hoc nouo bello ablata utrinque restituebantur, & eo loco quo ante bellum futura erant. Cæsar sancita pace per Suesiones retro Cameracum, & in Flandriam se recipit. Anglus ab Oceano Britannico cum Monstrolium, & Boloniã arctißimè obsedisset, hanc demum ducum ignauia malè defensam deditione capit. Hinc Richerij fanum incendit, & omnem agrum miræ fertilitatis euastat, sed aduentante Regis exercitu, propere in Angliam cum exercitu refugit.	
1545	31	Errautius Chemanæus procancellarius febri pestifera occidit, in cuius locum Franciscus Oliuarius suffectus. Claßis Gallica trecentis, & amplius nauibus instructa, maris imperio potitur, & ora Britannica lecta Anglos in portus refugere cogit. Boloniam quoq; Rex cum ingenti exercitu proficiscitur. Cumq; eam capiendi spes non esset, ad reprimendas Anglorum excursiones arx munitißima in littore excitata, in quam etiam præsidium quàm maximum impositum. Dux Aurelianus febri pestifera non procul à castris regijs interijt. Isabella Henrico Delphino filia nascitur, & sacra lotione apud Aquæ bellæ fontem tingitur. Rei frumentariæ caritas longè maxima in Gallia, & propè fames. Pax inter Francos & Anglos hac conditione coit, ut intra octauum annum Franciæ Rex magnam pecuniæ summam pensitaret, ea persoluta, Boloniam recepturus: Bolonia interim tanquam obses penes Britannos esset. Cæsar coniuratione cum pontifice facta, aduersus Germaniæ principes, & ciuitates imperiales Lutheranæ factionis, expeditionem suscipit, à quibus circa Ratisbonam arctißimè obsessus periclitatur: demum suppetias ei ferentibus copijs Flandricis, quarum ductor erat Burensis comes, & insurgentibus Ferdinando cum Bohemis & Mauricio Saxone, in Saxoniæ ducatum, exercitus Germanorum, in quo supra sexaginta armatorum millia erant, dißipatur & fugatur, & hinc Cæsar Vuirtembergensi duce omnibus facultatibus exuto, captisq; duce Saxoniæ Lantgrauioq; Heßiæ, multatisq; ingenti pecunia ciuitatibus omnibus quæ contra se arma tulerant, latè rerum in Germania potitur. Anguianus arcula in caput ludicro ab æqualibus illisa interit. Henricus Britanniæ Rex fato concedit, Eduardo filio octo annos nato regni hærede relicto, cui mandato regio regia pompa Lutetiæ iusta persoluta. quo mortuo, Britanni hæreseωn uaria seminaria renouant, & omnia sursum deorsum miscent, eiectis è templo imaginibus reliquisq; ueteribus cæremonijs ecclesiæ extinctis, & prophanato sacramentorum usu. Franciscus Galliarum Rex non ita multo pòst in arce Rambu-	5506

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		letana febre continua atrocißimè conflictatur, qui post pœniten-tiam incredibilem, & confeßionem noxiarum cõtractarum cum ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, unctionis sacræ extremum addidisset, filiumq́; salutaribus præceptis eloquentia diuina ad regni capendi administrationem exhortatus esset, in Christi sanguinis pro nostris delictis effusionem tota salutis fiducia collocata, quam ad rem Castellanus Matisconum episcopus diuinam ei operam nauauit, decima octaua à morbi primordijs die animam agit.	
1547	1	HENRICVS II. VALESIVS, LVIII. REX, natus annos octo & uiginti, duobus liberis Francisco & Isabella susceptis, Francisco Valesio parenti mortuo, cui clementis & bonarum artium instauratoris nomen inditum, filius unicus eodem anno succedit: & statim regnum ab edictis pietatem spirantibus, quibus grauis pœna proposita execrationum deierationumq́; genus omne uetitum est, auspicatur. Idem septimo Calendas Augusti magnificentißima pompa & triumpho Rhemos ingreditur: & postridie ibidem sacris regijs, ueteribus ritibus & cæremonijs seruatis, inauguratur & coronatur. Comitatus Aumalæus in ducatum mense Ianuario erigitur. primus Dux Franciscus Lotharingus domini Guysiæ primogenitus. Edictum mense Nouemb. ne quis è senatu & foro iuridico præfectus mercatorum fiat, aut ad aliud ciuile munus promoueatur. Eodem mense Regi filia apud Aquæbellæ fontem nascitur Claudia, suscipientib. eam è fonte sacro, & Christianæ religioni initiatibus Heluetijs, filia Reginæ Nauarræ, et uxore domini à Guysia. Mense Decembri Sequana torrentibus aquis in modum insuetatum extumescit, inundat. & tanta uiolentia fertur, ut sublicias quibus fulciebatur diui Michaelis pons, conceßerit, & loco mouerit: ædificiaq́; in ipso ponte insidentia in præceps traxerit.	5509
1548	2	Mense Maio claßis Gallica, in qua nobilium et fortium uirorũ maximus numerus, è Normania in Scotiam nauigat: ex qua magna strage multatos Anglos expellit. Noua arx in littore maris iuxta portum propè Boloniam ad intercludendum Anglis in Boloniam aditum, opere stupendo Castillonæo duce extruitur. Studiosorum & scholasticorum seditio longè maxima contra monachos diui Germani, pro ueteri iure prati Clericorum uindicando excitata: domus aliquot in prato ædificatæ, aut prato uicinæ à scholasticis disiectæ: parietes septi monachorum diruti, ipsi monachi intra sua septa compulsi, tota ciuitas in armis ad cohibendam impreßionem scholasticorum. Regis & reginæ mense Septembri in urbem Lugdunensium ingressus planè triumpho regio: ubi naumachia gladiatorum ludus, fabulæ, saltationes, luxus uestium, epulæ regifico luxu apparatæ, & nullum non spectaculi genus editum. Seditio Aquitanica longè maxima, & uelut à rege defectio excitata, propter salinarium uectigal, & tributa extra ordinem imperata, demum compressa, illuc misso cum exercitu Anna Momorantio equitum magistro: qua inter cætera legatus regius Monengius uir nobilis & foris uiolatus & occisus fuerat. Cuius cadauer à frequenti Burdigalensi senatu, urbis decurionibus, ciuiumq́; magna turba, pullatis, capite nudo incedentibus, & manu tædam ardentem gestantibus, ueniamq́; & regiam misericordiam implorantibus, ex æde Carmelitarum refossum, & in ædem D. Andreæ	5509

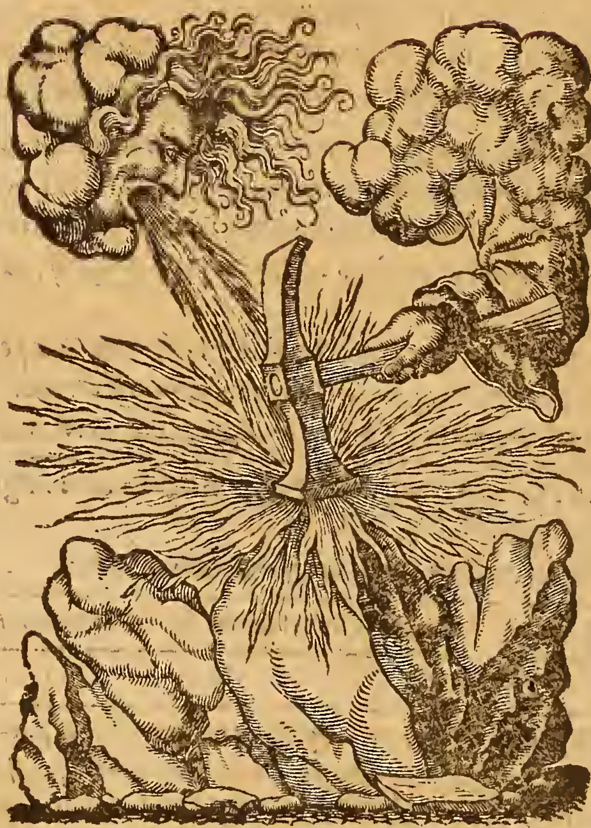
Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		sacram trãsportatum, ibidemq; religiose sepultum annuaq; sacra in tanti sceleris expiationem instituta. Hinc capite multatis seditionis authoribus & ducibus, arma priuilegiaq; omnia ciuibus adempta: ædes publicæ dirutæ, & solo æquatæ: tintinnabula omnia & campanæ è turribus sacris & prophanis deiectæ, & fabricandis tormentis bellicis destinatæ: mißis eo è Parisiensi, Tholosano & Rothomagensi senatu iudicibus, qui populo ius dicerent. Cæsar in Belgicam è Germania transit, & secum uelut in triũphum Saxoniæ ducem & Heßiæ Lantgrauium adducit. Lutetiæ iudicum consessus extra ordinem institutus, hæreticorum causis peculiariter cognoscendis, quibus magna seueritate miseri crudelibus supplicijs afficiuntur. Ludouicus Dux Aurelianus apud Germani fanum nascitur mense Februario, ibidem sacro fonte tingitur, propatribus per uicarios Rege Portugaliæ & Duce Ferrariensi: promatre uerò per uicariam Regina uidua Scotiæ. Antonius à Borbonio dux Vindocinensis Franciæ Par, cum Iohanna Dalbret Regis & reginæ Nauarræ unica filia, felicibus nuptijs copulatur, faustis omnium acclamationibus.	
1549	3	Mense Iunio Catharina de Medicis, Regina apud diuum Dionysium sacrata & coronata. Eodem mense die decimosexto Rex, & postridie Regina, celeberrimo triumpho humanam exuperante admirationem Lutetiam Parisiorum ingressus, cui ab omnibus ordinibus magna frequentia, magnificentia, & splendore ad diui Lazari extra urbem obuiam itum est: ipse autem per diui Dionysij uiam nullo non peripetasmatum & stragulorum preciosorum uarij coloris circuntectam, picturarum, statuarum & rerum antiquarum imaginibus & spectaculis adornatam, frequenti buccinarum clangore, & ab urbis extremis partibus tormentis bellicis propemodum innumerabilibus horrendum tonitru edentibus in palatium deductus, cœna aduentitia planè regia exceptus est: & hinc post tertium diem naumachiæ spectaculo mirifico extra urbem ad Cœlestinorum cœnobium, in multam noctem producto, oblectatus. Eodem tempore præter omnium expectationem incredibili celeritate bellum cum Anglis susceptum: quo præter Boloniam, arces omnes & loca munita in agro Boloniensi Anglis inter se intestino odio dißidentibus & tumultuantibus, adempta. Eodem mense Iunio Iacobus de Coucy dominus de Veruin maiestatis reus, quòd Boloniam proditionis quodam genere Anglis dedisset, capitis supplicio afficitur: cadauer in quatuor partes dissectum, caput & reliqua in quinque loca munita Boloniæ uicina asportata, & palis ad reliquorum terrorem affixa. Francisci de Rentij consortis & conscij qui metu aufugerat effigies capite truncata: domini Samblimontij in uinculis mortui memoria quoq; damnata, bonis omnibus regio fisco attributis. Philippus Hispaniarum Rex, Caroli Cæsaris filius, ex Hispania Genuam Ligurum appulsus, per Italiam & Germaniam ad patrem in Flandriam transit: in cuius locum Maximilianus filius prorex in Hispaniam mittitur, desponsata ei unica Cæsaris filia. Quia à militibus, ad suos delectus dum præsidia proficiscebantur, in agris maximo sumptu agricolarum uiuentibus, & hostilem ferè in modum omnia diripientibus, maxima populo incommoda importabantur, edicto regio planè necessario cautum, ut sua pecunia deinceps uiuant: de agricolarum bonis nihil nisi	5510

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		emptum attingant: id ut commodius fiat, stipendia ijs aucta & conduplicata. Paulus tertius Pontifex maximus decimo Nouemb. die moritur, cui post tres menses dißidentibus inter se & uariè contendentibus patribus purpuratis, præter omnium spem Iulius tertius successor creatur. Margareta Valesia Nauarræ Regina Francisci Regis soror moritur 21. Decemb. die: cui Lutetiæ in templo diuæ uirginis iusta religiosè persoluta. Rex Petro Lysetto, Francisco à Sancto Andrea, & Antonio Minart præsidibus in Senatu Parisiensi, curia interdicit. In quam paucis post diebus duo postremi reuocati & restituti: Lysettus uerò abbas D. Victoris extra mœnia urbis designatus magistratui ceßit, in eius locum Iohannes Bertrandus tertius præses subrogatus. Senatus Burdigalensis restituitur mense Ianuario, consiliarijs ad tempus delegatis domum dimißis. Andreas Alciatus Iurisconsultus clarißimus Papiæ moritur mense Martio.	
1550	4	Annus Iubileus celebratur. Pax inter Francos & Anglos coit, restitutis utrinque in confinijs Angliæ & Scotiæ, quæ hostiliter belli tempore erant adempta. Reddita etiam Francis Bolonia adnumeratis aureorum quadringentis millibus: in quam decimoquinto Maij Rex ingressus simulachrum diuæ uirginis argenteum in templo religiosè dedicat. Cognitio hæreseωn à iudicibus ciuilibus ad ecclesiasticos reuocata, & simul edicitur ne senatores episcoporum & aliorum antistitum ecclesiasticorum uicarios agant. Moneta circumcisa damnata, integræ & legitimæ precium auctum, iudicia in adulteratores eius & circumcisores instaurata. Carolus Maximilianus Dux Angolismensis mense Iulio apud Germani fanum nascitur, aqua sacra tingitur Augusti ultimo, pro patribus Maximiliano Rege Bohemiæ per uicarium, & Rege Nauarræ: pro matre uerò Renata Ferrariæ Ducis filia domini à Guysia uxore. Princeps Melphitanus Ianus Caraciolus Neapolitanus, regius apud Subalpinas gentes legatus moritur, in cuius locum dominus de Brissac sufficitur. Carolus imperator Augustæ Vindelicorum in Germania noua comitia habet, quò principes imperij sæpius ab eo conuocati & Saxoniæ superioris ciuitates conuenire recusant: quòd contra fidem ante quadriennium datam multa eum fecisse, & hæc comitia contra nouam religionem in quam coniurassent, haberi quererentur. in quibus demum à Cæsare perfectum, ut concilium constituendæ religionis causa, pontificio diplomate in eam rem impetrato, rursus Tridenti indiceretur. quod detrectantibus Saxoniæ superioris ciuitatibus, & armis resistere parantibus, bellū nouum publico imperij decreto indictum. secuta Magdeburgi obsidio. erumpentes obseßi ad tria millia cæsi: hinc tentata oppugnatio parum feliciter Mauricio electore duce, obseßi in magnas angustias compulsi, sed auxilia à socijs expectantes, deditionis nullas conditiones admittunt. Iisdem comitijs actum à Cæsare de filio rege Romanorum creando. res in aliud tempus dilata, quòd ei suum ius resignare Ferdinandus Cæsaris frater recusaret. Eodem anno mense Septembri pompa uerè regia, qua triumphi aliarum omnium ciuitatum facilè obscurati, Rex	5511

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Rothomagum tum regina & omnibus regni proceribus ingressus est, ubi magnifici ludi, & rerum inusitatarum, nec antea auditarum tum in noui orbis regionibus, tum in Oceano uersari solitarum, spectacula stupentibus & admirantibus cunctis edita. Mense Octobri claßis Cæsariana Genua Ligurum soluens, archipyratam Draghutium mare mediterraneum iuxta Baleares insulas, Suiliam, Sardiniam, & Thyrreni maris oram latrocinijs infestantem persecuta. cum in Africam Africæ oppidum refugisse intelligeret: eam obsidione arctißima cinxit: quæ cum ex ea ille ad accersenda à regulis Africæ auxilia exilijsset, à Cæsarianis Rhodianæ militiæ equitibus adiuuantibus expugnata & direpta est. Mense Nouembri Ludouicus secundus filiorum regis dux Aurelianus apud diui Germani fanum moritur. Mense Decembri die conceptioni diuæ uirgini sacro in templo eidem dedicato phanaticus quidam Geneuensium delirio laborans, uirginis statuæ gladio euaginato caput amputare conatus, astante maxima hominum multitudine comprehensus, & in uincula coniectus: cùm non resipisceret, & complures esse qui in idem facinus secum coniurassent profiteretur, post tertium quàm captus est diem, execta lingua uiuus pro templi uestibulo exustus est.	
		PARALIPOMENA PER IOANNEM THOMAM FREIGIVM ADIECTA.	
1551	5	Bellum Parmense, quo rex Henricus Octauium ducem contra Gonzagam defendit, in Italia enatum est. Parma mense Iunio à Gonzaga obsessa. Dandolotus à Cæsarianis in Insubria capitur. Brissacus in Pedemontana regione aliquot oppida capit. Baro Polinus Belgicas aliquot naues spoliat. Mense Septembri Regina Alexandrum Eduardum enixa est.	5512
1552	6	Mauricius Tridentum tendit cum uictore exercitu, & rex simul è Rhemis mouēs per Lotharingiam pergit, occupataq; Meti, tertio Maij ad Tabernas Alsatiæ peruenit. Iunio mense rex relicta Germania, per Lucemburgos Lutetiam redijt extremo Quintili. Cæsar Carolus Metim mense Octori obsidet: Marchio Albertus ad Cæsarem transit. Daumalæus Albertum adortus, accepto uulnere, captus est. Ryensis Picardiam depopulatur & Hesdinum occupat eiectis Gallis.	5513
1553	7	Cæsar initio Ianuarij hyemis iniuria coactus Metensem obsidionem soluit: in Belgium se recipit amissa propè tertia exercitus parte. Terouana in Morinis à Cæsarianis capta duodecimo Calendas Quintilis. eodemque mense Hesdinum per eosdem captum.	5514
1554	8	Rex Hannoniam uastat: Bincium occupat, reginæ Mariæ delicias populatur. Rentinum in finibus Artesiæ obsidet: sed Imp. superueniente, post aliquot leuia prælia rex obsidionem soluens, discessit mense Augusto.	5515

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Petrus Strozza in Hetruria à Marigniano uictus. Brissacus mense Decembri Taurinorũ arcem Hybernã occupat. Franciscanorum Metensium facinus.	
1555	9	Galli Casalum urbem 3. Martij occupant. Hispani contrà Vlpianum sub aduentum ducis Albani muniunt. Die 15. Aprilis Regi quinta proles nascitur Hercules Andegauensium regulus. Mense Sextili Cæsariani cum Gallis memorabili nauali pugna ad angustias Britannici Oceani pugnarunt. Rex Nauarræ Henricus moritur: gener Vendomius ei succedit.	5516
1556	10	Induciæ quinquennales inter Cæs. & Gallũ constitutæ Nonis Feb. Mense Martio ingens Cometa duodecim ferè dies arsit. Iunio mense regina gemellas peperit, Victoriam & Ioannam.	5517
1557	11	Rex facto cum Pontifice & Ferrario fœdere, bellum contra Philippum Hispanum, Caroli filium, suscepit. Induciæ quinquennales ruptæ & uiolatæ sunt. Galli multa oppida Italiæ occupant. Britanni Philippo Hispano solicitante, regi Gallo bellum indicũt 7. Idus Iunij. Philippus Hispanus Sanquintinum obsidet: ubi acri pugna Galli fusi sunt: urbs uerò paulo pòst expugnata est. Pontifex mense Septembri apud Caucam pacem à rege Philippo impetrat.	5518
1558	12	Rex Caletum urbem capit ineunte Ianuario. Mense Apri. Franciscus filiorum Henrici natu maximus, Mariam Stuardam Iacobi Scoti filiam in matrimonium duxit. Galli Belgas duabus ex partibus aggrediuntur, à Mediomatricibus & Caletibus. Guisianus Diuodurum obsidet: ubi P. Strozza ipso Iulio glande ictus interijt. Thermius Flandriam infestat: sed ab Aegmondano ad Grauelingam fusus, captusq; est. Anglicana classis Armoricas ciuitates uastat.	5519
1559	13	Ad 12. Cal. Feb. Carolus Lotharingus Claudiam Henrici filiarum alteram Lutetiæ in matrimonium duxit. Pax inter Hispanum & Gallum ad Cambresiam 3. Non April. cõstituta. Isabella regis filiarum natu maior, Hispano: Margarita regis soror, Allobrogi desponsa est. Rex negocia religionis agitat, conuentum Mercurialem instituit, adiitq; Burgum consiliariũ cum alijs quatuor in uincula conijcit. Isabellæ nuptiæ cum Hispano mense Iunio per Albanum pronubũ celebrantur. Rex Henricus in decursione equestri letaliter sauciatus: 10. Iulij (mortuus est.	5520
		Franciscus I I. Rex L I X. Franciæ. Franciscus I I. Hẽrici F. X V. Cal. Octob. Rhemis est inauguratus.	
1560	1	Rex occasione tumultuũ in Scotia, illud regnũ occupare conatus fuit: sed cum ab Anglis Letha obsideretur, & classis Gallica lentè moueret, ab Scotia per Anglos exclusus est. Tumultus contra regem Ambosæ, duce Renaudio quodã excitatus mense Martio: sed autores è medio sublati, reliqui uario mortis genere affecti. Oliuarius Cancellarius moritur. Rex concilium ad fontem Abelleum de religione indixit. Rex conciliũ Aureliæ indixit: ubi Condæus princeps ob suspiciones quasdam captus: Rex autem in morbum, ex apostemate secundum sinistram aurem incidens, Nonis Decemb. mortuus est.	5521

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Carolus IX. Rex LX. Franciæ.	
1561	1	*Carolus rex ob ætatis immaturitatem in XV. tutorum potestate ad annum ætatis suæ XV. iubetur esse.* *Edictũ regia mater ad 17. Ianu. ad S. Germanũ proponit, quo libera Euãgelij prædicatio permittitur. Quod postea* EDICTVM IANVARIENSE *est appellatum, & de quo gladiatorijs animis est certatum.* *Mense Septembri colloquium rex Poßiaci instituit.* *Valẽtia in Delphinatu, Aurengia in Ducatu à Pont. religione discedunt.*	5522
1562	2	*Hic annus toti Galliæ maximè luctuosus fuit.* *Ludouicus Borbonius, princeps Condensis: Euangelicorum dux contra Guisij, Connestablij & Mareschalli Triumuiratũ (ut Galli appellant) Aureliæ constituitur.* *Pugna inter Condæũ & Guisium ad 19. Decemb. in qua Condæus captus, sed paulo pòst Connestablij permutatione liberatus est.*	5523
1563	3	*Guisianus hac pugna confecta Aurelianum obsedit: cumq; duos ferè menses in ea obsidione consumpsisset ad 18. Febr per Iohannem Poltrotum Meræum ictu tormenti manuarij est interemptus.* *Ad 13. Martij rex publico edicto rursus Euangelij prædicationem permittit.* *Ad 12. Iulij bellum contra Anglos, qui portum Gratiæ occuparãt, edicitur: extremoq; Iulio ijdem deditionem fecerunt.* *Ad 23. Septemb. rex Lutetiæ in suprema curia tutelam abdicauit.*	5524
1564	4	*Rex ad 23. April. pacẽ inter se & Elizabetham Angliæ reginam promulgat.* *Candales quidam apud Aquitanos tumultuatur.*	5525
1565	5	*Prid. id. Iun. Adrianus Turnebus uir doctißimus moritur Parisijs.*	5526
1566	6		5527
1567	7	*Cùm Gallia ab anno 1562. per quinq; annos satis pacata fuisset, ac sua utriq; religioni exercitia satis libera permissa essent, atq; hac ratione iã planè reflorescere cepisset: hic annus nouas bellorum faces attulit. Nam Hugenoti circa Moncealẽ ad 18. Septẽb. ad arma cõsternati sunt, Condæus uerò cùm regem Meldæ capere conaretur, sed eo elapso inceptus frustraretur, castris ad Dionysij fanum positis, urbem Parisiorum obsedit.* *Ad 10. Nouẽb. pugna inter Condæanos & regios orta est: in qua Connestablius octogenarius primo captus, deinde à Stuardo Scoto septem uulneribus confectus est.* *Ioannes Casimirus Comes Palatinus Rheni cum ualido Germanorum exercitu Condæo suppetias laturus, in Galliam applicat.*	5528
1568	8	*Ian. 14. die Aurelianũ à Martinẽgo obsessũ, per Mouuantiũ obsidione liberatur: qui Blæsam deinde expugnauit et se cũ Condæo cõiunxit. 6. Martij Condæus & Ioan. Casimirus Palatinus Carnutense oppidum oppugnarunt: sed per fecialem à rege in castra missum, expugnatio inhibita & pax constituta est. Mox post hãc pacẽ, Condæo duci insidiæ structæ sunt, ex quib. ipse uix elapsus: bellũ aũt redintegratũ est. nec ita multo pòst Martinẽgus Dandeloti copias adortus eas profligauit, & aliquãmultos ex his occidit. Mense Octobri Mouuantij copiæ in Pictonibus à Mompensierio & Brisaco fusæ sunt.* *Extremo Decembri, Princeps Auraicus ex Belgio re infecta per*	5529
1569	9	*Galliam in Germaniam cum exercitu contendens, primò Tabernas Alsatiæ, inde Argentinam uenit. Paulò pòst Daumalæus & ipse Tabernis appulit cum exercitu*	5530

1 [illegible]345